POLIROM
Top 10+

JOHN
STEINBECK

Şoareci şi oameni

Premiul Nobel pentru Literatură 1962

POLIROM Top 10+

JOHN STEINBECK

Şoareci şi oameni

Premiul Nobel pentru Literatură 1962

John Steinbeck, *Of Mice and Men*

Copyright © 1937 by John Steinbeck

Copyright renewed © 1965 by John Steinbeck

All rights reserved.

© 2013, 2017 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;

sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-6602-7

ISBN PDF: 978-973-46-6603-4

ISBN print: 978-973-46-6459-7

Coperta: Carmen Parii

Foto copertă: © Entertainment Pictures/Northfoto

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

JOHN ERNST STEINBECK s-a născut la 27 februarie 1902 în Salinas, California. Între 1918 şi 1925 urmează, cu întreruperi, cursurile Universităţii Stanford. După ce mai multe schiţe îi sînt respinse, Steinbeck debutează în 1929 cu un roman, *Cupa de aur* , al cărui protagonist este piratul Henry Morgan. În 1932 publică volumul de nuvele *Păşunile Raiului* , inspirat din viaţa fermierilor din Valea Salinas. Un an mai tîrziu, îi apare romanul *Către un zeu necunoscut* , iar în 1935, *Cartierul Tortilla* , urmat de *Nehotărîţii sorţi ai bătăliei* (1936) şi clasicul *Şoareci şi oameni* (1937), ecranizat în repetate rînduri. În 1938 vede lumina tiparului volumul de nuvele *Valea lungă* . Pentru *Fructele mîniei* (1939) i se decernează Premiul Pulitzer. În următoarele două decenii publică *Nopţi fără lună* (1942), *Strada Sardinelor* (1945), *Autobuzul rătăcit* (1947), *Perla* (1947), *La răsărit de Eden* (1952), cartea sa cea mai îndrăgită, *Joia dulce* (1954), *Scurta domnie a lui Pépin al IV-lea* (1957) şi *Iarna vrajbei noastre* (1961). În 1962, în urma unui lung periplu prin patruzeci de state americane în compania căţelului său, Charley, scrie volumul *Eu şi Charley descoperim America* . În acelaşi an i se decernează Premiul Nobel pentru Literatură. John Steinbeck a mai scris eseuri (*America şi americanii*), reportaje, scenarii de film (printre acestea numărîndu-se şi celebrul *Viva Zapata!*). A încetat din viaţă la 20 decembrie 1968.

1

La cîţiva kilometri mai jos de Soledad, rîul Salinas se apropie de coasta dealului şi curge adînc şi verde. Apa e şi călduţă, pentru că s-a prelins,

scăpărînd în lumina soarelui, peste nisipurile gălbui înainte să ajungă în iazul îngust. De o parte a rîului, poalele aurii ale dealului se unduiesc în sus, către masivii şi stîncoşii munţi Gabilan, dar pe malul dinspre vale apa e mărginită de copaci – sălcii cu frunziş proaspăt în fiecare primăvară, ce adună în încrengăturile de jos gunoaiele purtate de revărsările iernii, şi platani cu braţe alb-pestriţe, încovoiate, şi cu crengi arcuite peste iaz. Pe malul nisipos, sub copaci, stratul de frunze e gros şi atît de uscat, că o şopîrlă care fuge printre ele face ditamai zarva. Seara, din desiş ies iepuri şi stau pe nisip, iar întinderile jilave sînt acoperite de dîre nocturne de ratoni, urme de labe de cîini de pe la ferme şi urmele copitelor spintecate ale căprioarelor care vin la adăpat pe întuneric.

Printre sălcii şi platani trece o cărare, o cărare bătătorită de băieţii de la ferme, care vin să înoate în iazul adînc, şi de vagabonzii care coboară seara osteniţi dinspre şosea, ca să înnopteze laolaltă lîngă apă. În faţa unei crengi joase, orizontale, a unui platan uriaş se găseşte o grămadă de cenuşă rămasă în urma multelor focuri. Creanga s-a netezit de la oamenii care au stat pe ea.

După o zi caniculară, înserarea stîrni o adiere prin frunziş. Umbra urca către culmile dealurilor. Pe malurile nisipoase, iepurii stăteau încremeniţi ca nişte pietre mici şi cenuşii, sculptate cu dalta. Şi-apoi dinspre şosea se auziră paşi peste crengile uscate de platani. Iepurii o tuliră fără zgomot în tufişuri. Un bîtlan se înălţă greoi în văzduh şi fîlfîi anevoios în josul rîului. Preţ de o clipă locul păru lipsit de viaţă, iar apoi de pe cărare se iviră doi bărbaţi ce ieşiră în luminişul de lîngă iazul verde.

Coborîseră pe cărare în şir indian şi rămaseră unul în spatele celuilalt chiar şi la loc deschis. Amîndoi erau îmbrăcaţi în pantaloni şi jachete de blugi cu nasturi de alamă. Amîndoi purtau pe cap pălării negre, informe, şi amîndoi aveau aruncate peste umăr pături făcute sul. Bărbatul din faţă era scund şi sprinten, oacheş la faţă, cu ochii neastîmpăraţi şi liniile chipului ascuţite şi puternice. Fiecare parte a trupului său era bine conturată: mîini mici, puternice, braţe zvelte, un nas subţire şi osos. În urma lui venea exact opusul, un uriaş cu chip nedefinit, cu ochi mari şi deschişi la culoare şi cu umeri largi, aplecaţi. Mergea apăsat, tîrîndu-şi uşor picioarele, la fel cum îşi tîrăşte ursul labele. Braţele nu i se legănau pe lîngă trup, ci îi atîrnau molatic.

Primul bărbat se opri brusc în luminiş, iar cel din urma lui aproape că se prăbuşi peste el. Îşi dădu jos pălăria, şterse cu degetul arătător banda de piele din interior şi scutură transpiraţia de pe el. Uriaşul său tovarăş îşi azvîrli păturile din spinare, se trînti pe jos şi începu să bea din apa iazului verde. Bău cu înghiţituri lungi, fornăind în apă ca un cal. Bărbatul cel scund veni agitat lîngă el.

— Lennie! zise el răstit. Lennie, pentru numele lu' Dumnezeu, nu mai bea atîta.

Lennie continuă să fornăie în apă. Insul cel scund se aplecă şi îl scutură de umăr:

— Lennie. O să-ţi fie rău cum ţ-o fost asară.

Lennie îşi scufundă capul în apă, cu pălărie cu tot, şi apoi se ridică în picioare, cu apa scurgîndu-i-se din pălărie pe jacheta albastră şi pe spate.

— Tare bună-i, zise el. Bea şi tu, George. Ia şi tu o gură mare de apă.

Zîmbi fericit.

George îşi dădu bocceaua jos de pe umăr şi o lăsă uşor pe mal.

— Nu ştiu dacă-i bună apa asta, spuse el. Parcă-i cu scursuri.

Lennie îşi înmuie laba uriaşă în apă şi dădu din degete, împroşcînd stropi mici la suprafaţă. Cercurile se întinseră pe luciul apei pînă la malul celălalt şi apoi se întoarseră. Lennie le urmări cu privirea.

— Ia uite, George. Uite ce făcui.

George îngenunche lîngă iaz şi bău cu înghiţituri rapide din căuşul palmei.

— N-are gust rău, recunoscu el. Da' parcă nu curge. Dacă nu-i curgătoare apa, Lennie, să nu bei, zise el deznădăjduit. Tu ai fi în stare să bei şi din şanţ cînd ţi-i sete.

Îşi aruncă un pumn de apă peste faţă şi-şi dădu cu mîna udă pe sub bărbie şi pe ceafă. Apoi îşi puse pălăria la loc, se dădu un pic în spate, îşi trase genunchii la piept şi îi cuprinse cu braţele. Lennie, care-l urmărise cu privirea, îl imită întocmai. Se dădu în spate, îşi ridică genunchii la piept, îi cuprinse cu braţele şi se uită înspre George, să vadă dacă a făcut totul cum trebuie. Îşi trase pălăria un pic mai pe ochi, aşa cum era a lui George.

George se uita morocănos la apă. În jurul ochilor avea nişte cercuri roşii, de la soare. Zise furios:

— Am fi putut merge pîn' la fermă dacă ticălosu' ăla de şofer ştia ce vorbeşte. „Mai un pic pe şosea în jos", cică. „Mai un pic." Şase afurisiţi de kilometri, atîta o fost! N-o avut el chef să oprească la gardu' fermei, ăsta o fost baiu'. I-o fost prea lene să tragă pe dreapta. Mă mir că nu se crede prea bun să oprească şi-n Soledad. Ne-o dat jos şi, cică, „Mai un pic pe şosea în jos". Pun pariu că o fost *mai mult* de şase kilometri. Şi ce arşiţă afurisită.

Lennie se uită sfios la el.

— George?

— Îhî, ce vrei?

— Unde mergem, George?

Bărbatul cel scund trase în jos de borul pălăriei şi îi aruncă lui Lennie o privire încruntată.

— Ai uitat deja, ha? Tre' să-ţi zic din nou, bag samă. Doamne, că bătut în cap mai eşti!

— Am uitat, zise Lennie încet. Am încercat să ţiu minte. Zău c-am încercat, George.

— Bine, bine. Îţi mai zic o dată. Tot n-am altceva de făcut. Şi ce dacă-mi pierd vremea spunîndu-ţi chestii şi tu le uiţi şi io-ţi zic iar?

— Am încercat şi-am tot încercat, spuse Lennie, da' tot degeaba. De iepuri mi-aduc aminte, George.

— La dracu’ cu iepurii! Numa’ nenorociții ăia de iepuri îi ții minte. Bine. Deschide bine urechile şi de data asta să ții minte, ca să nu dăm de bucluc. Ții minte cum am stat în şanțu’ ăla de pe Howard Street şi ne-am uitat la tabla aia neagră unde-afişau slujbe?

Fața lui Lennie se destinse într-un zîmbet încîntat.

— Ba bine că nu, George. Țiu minte… da’… ce făceam? Țiu minte c-or trecut nişte fete şi tu ai zis… ai zis…

— La dracu’ cu ce-am zis. Ții minte cum ne-am dus la Murray and Ready’s, la agenție, şi ne-or dat foi de angajare şi bilete de autobuz?

— Of, da, George. Acu’ mi-amintesc.

Îşi băgă iute mîinile în buzunarele laterale ale jachetei. Zise încet:

— George… P-a mea n-o mai am. Pesemne c-am pierdut-o.

Se uită disperat în pămînt.

— Nici n-ai avut-o, idiotule. Le am io p-amîndouă. Doară nu crezi c-o să-ți las foaia de angajare pe mîna ta?

Lennie rînji uşurat.

— Am… am crezut c-am pus-o în buzunar.

Îşi băgă iar mîna în buzunar. George se uită aspru la el.

— Ce-ai scos din buzunar?

— N-am nimic în buzunar, zise Lennie şmechereşte.

— Asta ştiu. Fin’că-i la tine-n mînă. Ce-ai în mînă… ce-ascunzi?

— N-am nimica, George. Zău.

— Hai, dă-l încoa’.

Lennie îşi întoarse pumnul închis dinspre George.

— Îi numa' un şoarec, George.

— Un şoarec? Un şoarec viu?

— Nuuu! Numa' un şoarec mort, George. Nu l-am omorît io. Zău. L-am găsit. L-am găsit mort.

— Dă-l încoa! zise George.

— Ooo, lasă-mă să-l ţin, George.

— *Dă-l încoa!*

Pumnul închis al lui Lennie se supuse încet. George luă şoarecele şi îl aruncă de partea cealaltă a iazului, în desiş.

— La ce-ţi trebuia ţie un şoarec mort?

— Îl mîngîiam cu deştu' mare cît eram pe drum, zise Lennie.

— Na, cît umbli cu mine, nu mîngîi şoareci. Ţii minte unde mergem acuma?

Lennie păru surprins şi apoi îşi ascunse ruşinat faţa în genunchi.

— Iar am uitat.

— Dumnezeule, zise resemnat George. Na, bine, ascultă: o să lucrăm la o fermă ca şi aia de mai la nord, de-unde venim.

— Mai la nord?

— În Weed.

— Aşa da. Ţiu minte. În Weed.

— Ferma asta la care mergem îi colea, mai la vale, la vreo patru sute de metri. O să mergem să vorbim cu şefu'. Acuma, bagă de samă, io o să-i dau foile de lucru, da' tu nu care cumva să scoţi vreo vorbă. Dacă se prinde ce tîmpit eşti, n-o să ne mai dea de lucru, da' dacă te vede muncind înainte să te-audă vorbind, ne-am aranjat. Ai priceput?

— Sigur, George. Sigur c-am priceput.

— Bine. Deci cînd ne ducem să vorbim cu şefu', tu ce faci?

— Io… Io…

Lennie se gîndi. Faţa i se încordă de concentrare.

— Io n-o să zic nimica. O să stau numa' acolo.

— Aşa, băiete. Foarte bine. Repetă asta de două-trei ori, ca să fii sigur că nu uiţi.

Lennie îngînă încet în barbă:

— N-o să zic nimica… N-o să zic nimica… N-o să zic nimica.

— Bine, spuse George. Şi nici prostii ca-n Weed n-o să faci.

Lennie păru nedumerit.

— Ca-n Weed?

— Oho, şi-asta ai uitat, ha? Na, ştii ce? N-o să-ţi aduc aminte, ca să nu te-apuci să faci iar de-astea.

O străfulgerare de înţelegere lumină chipul lui Lennie.

— Ne-or alungat din Weed! izbucni el triumfător.

— Ne-or alungat pe dracu', spuse dezgustat George. Am fugit noi. Ne căutau ei, da' nu ne-or prins.

Lennie chicoti fericit.

— Fii sigur că p-asta n-am uitat-o.

George se lăsă pe spate în nisip şi îşi încrucişă mîinile sub cap, iar Lennie îl imită întocmai, ridicîndu-se ca să vadă dacă făcea lucrurile cum trebuie.

— Doamne, numa' necazuri îmi faci, zise George. Ce bine şi uşor m-aş descurca io dacă nu te-aş avea pe tine scai după coada mea! Aş duce-o bine mersi şi poate mi-aş găsi şi-o fată.

Lennie tăcu o clipă, apoi zise însufleţit:

— O să lucrăm la o fermă, George.

— Na, bine. Asta ai priceput. Da' de dormit dormim aci, că am io un motiv.

De-acum ziua scădea iute. Numai culmile munţilor Gabilan mai străluceau în vîlvătaia soarelui, care dispăruse din vale. Un şarpe-de-apă lunecă pe suprafaţa iazului, cu capul ridicat ca un mic periscop. Curentul legăna uşor trestia. În depărtare, către şosea, un bărbat strigă ceva şi altul îi răspunse. Crengile platanului foşniră de la o adiere slabă, care se potoli imediat.

— George, de ce nu mergem la fermă, să-mbucăm ceva de cină? Se dă cina la fermă.

George se rostogoli pe-o parte.

— Nu-i treaba ta. Îmi place locu' ăsta. De mîine mergem la lucru. Am văzut nişte batoze pe drum încoa'. Asta înseamnă c-o să-ncărcăm la saci de-o să ne rupem spinarea. În sara asta o să stau tolănit uite-aicea şi-o să mă uit la cer. Aşa-mi pică mie bine.

Lennie se ridică în genunchi şi se uită în jos, către George.

— Şi de cină nu mîncăm?

— Ba mîncăm dacă te duci să culegi nişte beţe uscate de salcie. Am trei conserve de fasole în boccea. Tu pregăteşte numa' focu'. O să-ţi dau

chibritu' după ce-ai strîns nuielele. Dup-aia o să-ncălzim fasolea şi-o să mîncăm.

— Mie-mi place fasolea cu sos de roşii, zise Lennie.

— Na, sos de roşii n-avem. Du-te după uscături. Şi nu pierde vremea. Acuşi se-ntunecă.

Lennie se ridică greoi în picioare şi dispăru în desiş. George rămase pe loc, fluierînd încet, pentru sine. Din josul rîului, din direcţia în care plecase Lennie, se auziră plescăituri în apă. George se opri din fluierat şi ascultă.

— Nenorocitu', zise el încet şi apoi îşi reluă fluieratul.

Într-o clipă Lennie se repezi afară din desiş. În mînă avea o nuia mică de salcie. George se ridică în capul oaselor.

— Na, bine, zise el răstit. Dă-ncoa' şoarecu' ăla.

Dar Lennie îşi mimă exagerat inocenţa:

— Ce şoarec, George? N-am nici un şoarec.

George întinse mîna.

— Haide. Dă-l încoa'. Nu mă prosteşti tu pe mine.

Lennie ezită, se trase în spate şi se uită disperat spre marginea desişului, ca şi cum ar fi vrut s-o ia la goană într-acolo. George zise cu răceală:

— Îmi dai şoarecu' ăla sau tre' să te pocnesc?

— Ce să-ţi dau, George?

— Ştii al naibii de bine ce. Vreau şoarecu'.

Lennie îşi vîrî şovăitor mîna în buzunar. Vocea îi tremură uşor.

— Nu pricep de ce nu-l pot ține. Nu-i şoarecu' nimănui. Nu l-am şparlit. L-am găsit pe marginea drumului.

Mîna lui George rămase întinsă poruncitor. Încet, ca un terier care nu vrea să-i aducă mingea stăpînului, Lennie se apropie, se trase înapoi, după care se apropie iar. George pocni tare din degete, iar la acest zgomot Lennie îi puse şoarecele în palmă.

— Nu făceam nimic rău cu el, George. Îl mîngîiam numa'.

George se ridică şi azvîrli şoarecele cît putu de departe în desişul întunecat, apoi se apropie de iaz şi se spălă pe mîini.

— Idiot ce eşti. Crezi că n-am văzut că ți-s ude picioarele de cum ai trecut rîu' să cauți şoarecu'?

Auzi scîncetele lui Lennie şi se întoarse.

— Te smiorcăi ca un țînc. Dumnezeule! Un găligan ca tine!

Lui Lennie îi tremura o buză şi din ochi îi țîşniră lacrimi.

— Of, Lennie!

George puse o mînă pe umărul lui Lennie.

— Nu ți-l iau din răutate. Şoarecu' ăla îi putred deja, Lennie. În plus, l-ai zdrobit de cît l-ai mîngîiat. O să găseşti tu altu' proaspăt şi-o să te las să-l ții o vreme.

Lennie se aşează pe jos şi plecă trist capul.

— Nu ştiu unde-o să mai dau io de alt şoarec. Țiu minte că mi-i dădea o femeie – pe toți care-i găsea. Da' femeia aia nu-i aicea.

George pufni batjocoritor:

— Femeie, ha? Nici măcar nu mai ştii cine era femeia aia. Aia o fost mătuşă-ta Clara. Şi pîn' la urmă nu ți i-o mai dat. Că îi tot omorai.

Lennie îşi ridică trist privirea spre el.

— Tare mici erau, zise el, parcă scuzîndu-se. Îi mîngîiam, da' nu trecea mult şi mă muşcau de deşte şi io îi ciupeam un pic de cap şi dup-aia erau morţi – fin'că erau aşa mici. Numa' de ne-am lua iepuri mai repede, George. Ăia nu-s aşa mici.

— La dracu' cu iepurii! Şi nici şoareci vii nu-ţi pot da pe mînă. Mătuşă-ta Clara ţi-o dat unu' de cauciuc, da' nu ţi-o trebuit.

— N-o fost bun de mîngîiat, zise Lennie.

Flacăra asfinţitului se stinse de pe culmile munţilor, înserarea cotropi valea şi printre sălcii şi platani se lăsă penumbra. Un crap mare ieşi la suprafaţă, luă o gură de aer şi apoi se scufundă misterios înapoi, iscînd cercuri tot mai ample în apa întunecată. Deasupra lui frunzişul se stîrni din nou, smocuri mici de puf de salcie plutiră prin văzduh şi se lăsară pe luciul iazului.

— Ai de gînd s-aduci nuielele alea? întrebă George. Îs o grămadă chiar după platanu' ăla. Lemne cărate de viituri. Du-te şi adă-le.

Lennie merse după copac şi aduse un braţ de frunze şi crengi uscate. Le aruncă grămadă pe mormanul de cenuşă şi se întoarse să ia mai multe. De-acum era aproape noapte. Aripile unui porumbel şuierară deasupra apei. George se apropie de maldărul pregătit pentru foc şi aprinse frunzele uscate. Flăcările trosniră printre crengi şi se întinseră. George îşi desfăcu bocceaua şi scoase trei conserve de fasole. Le aşeză lîngă foc, aproape de văpaie, dar nu chiar atingînd-o.

— Îi destulă fasole pentru patru bărbaţi, spuse George.

Lennie se uită la el din partea cealaltă a focului. Spuse răbdător:

— Mie-mi place cu sos de roşii.

— Păi, n-avem! explodă George. Numa' ce n-avem îţi trebe. Doamne Dumnezeule, ce uşor aş mai duce-o dac-aş fi singur! Mi-aş găsi o slujbă şi-aş lucra şi n-aş avea treabă. Nici o grijă n-aş avea şi cînd s-ar termina luna,

mi-aş lua ăia cinzeci de dolari şi m-aş duce-n oraş şi mi-aş lua tot ce vreau. Ce mai, aş putea sta la bordel toată noaptea. Aş mînca unde-aş vrea, la hotel sau altundeva, şi mi-aş comanda tot ce-aş avea poftă. Şi-aş putea face asta lună de lună. Mi-aş lua juma' de vadră de whisky sau m-aş duce la bar, să joc biliard ori cărţi.

Lennie îngenunche şi se uită pe deasupra focului la George, care se înfuriase. Iar pe chipul lui Lennie apăru groaza.

— Şi cu ce m-am ales în loc de toate astea? continuă mînios George. Cu tine! Nu eşti în stare să ţii de-o slujbă şi din cauza ta pierd şi io orice slujbă găsesc. Şi mă tot faci să vagabondez prin ţară. Şi ăsta nici măcar nu-i cel mai rău lucru. Numa' de buclucuri dai. Faci tîmpenii şi io tre' să te scot din rahat.

Îşi ridică vocea şi acum aproape că ţipa.

— Ticălos nenorocit ce eşti. Numa'-n belele mă ţii.

Începu să se fandosească aşa cum fac fetiţele cînd se imită una pe alta:

— „Am vrut numa' să pipăi rochia fetii ăleia, numa' s-o mîngîi ca p-un şoarec…" Păi, ea de unde dracu' să ştie că nu vrei decît să-i pipăi rochia? S-o tras înapoi, da' tu te-ai agăţat de ea de parc-ar fi fost un şoarec. O-nceput să urle şi-o trebuit să ne-ascundem toată ziua într-un canal de irigaţii, şi indivizii ăia ne căutau şi-am ieşit pe-ntuneric de-am şters-o din ţinutu' ăla. Veşnic numa' de-astea… Veşnic. Că-mi vine să te-ncui într-o cuşcă c-un milion de şoareci şi să te las să te distrezi pînă nu mai poţi.

Furia i se potoli brusc. Se uită peste foc la chipul înfricoşat al lui Lennie şi apoi privi ruşinat în flăcări.

De-acum era întuneric, dar vîlvătaia lumina trunchiurile copacilor şi ramurile arcuite de deasupra capetelor lor. Lennie se tîrî încet şi cu grijă în jurul focului pînă ce ajunse aproape de George. Se ciuci, rezemîndu-se pe călcîie. George întoarse conservele de fasole şi cu partea cealaltă spre foc. Se prefăcea că nu-şi dă seama că Lennie e aşa de aproape de el.

— George, zise foarte încet Lennie.

Nici un răspuns.

— George!

— Ce vrei?

— Mă prosteam numa', George. Nu-mi trebe sos de roşii. Nu mi-ar trebui nici dac-ar fi aicea, lîngă mine.

— Dac-ar fi, ai putea mînca.

— Da' nu mi l-ar trebui, George. Ți l-aş lăsa pe tot ție. L-ai putea întinde pe toată fasolea şi io tot nu m-aş atinge de el.

George se uita în continuare ursuz la foc.

— Cînd mă gîndesc ce bine mi-ar merge fără tine, mă apucă damblaua. N-am deloc pace.

Lennie era tot în genunchi. Se uita în depărtare, în bezna de dincolo de rîu.

— George, vrei să plec şi să te las în pace?

— Unde dracu' te-ai putea duce?

— Păi, m-aş putea duce. M-aş duce pe dealurile de colo. Tot aş da io de-o peşteră undeva.

— Nu zău? Şi ce-ai mînca? N-ai destul creier în cap să-ți găseşti de mîncare.

— Aş găsi io, George. Nu-mi trebe chestii bune cu sos de roşii. Aş sta tolănit la soare şi nu mi-ar face nimeni nimica. Şi dac-aş găsi un şoarec, l-aş ține. Nu mi l-ar lua nimeni.

George îi aruncă o privire rapidă şi scrutătoare.

— Am fost cam rău, nu?

— Dacă te-ai săturat de mine, pot să mă duc pe deal şi găsesc io o peşteră. Pot s-o şterg oricînd.

— Nu… Fii atent! Glumeam şi io, Lennie. Că vreau să te ţiu cu mine. Problema cu şoarecii îi că tot îi omori.

Se întrerupse.

— Să-ţi zic o chestie, Lennie. Cu prima ocazie, o să-ţi dau un căţeluş. Poate p-ăla n-o să-l omori. O să fie mai bine decît cu şoarecii. Şi l-ai putea mîngîia mai tare.

Lennie nu muşcă momeala. Se simţea în avantaj.

— Dacă nu mă vrei, să-mi spui numa' şi dispar pe dealurile de colo – sus, pe dealurile alea – şi-o să trăiesc de capu' meu. Şi n-o să-mi mai fure nimeni şoarecii.

George zise:

— Vreau să rămîi cu mine, Lennie. Doamne Dumnezeule, dacă eşti de unu' singur, o să te ia careva de coiot şi-o să te-mpuşte. Nu, stai tu numa' cu mine. Lu' mătuşă-ta Clara nu i-ar plăcea să te ştie vagabondînd aşa, de unu' singur, chit că-i moartă.

Lennie zise şiret:

— Mai zi-mi – cum mi-ai mai zis.

— Ce să-ţi zic?

— De iepuri.

George se răsti:

— Nu mă duci tu de nas.

Lennie se rugă:

— Hai, George! Zi-mi. Te rog, George! Cum mi-ai mai zis.

— Îți place chestia aia de numa', nu? Na, bine, hai că-ți mai zic o dată şi dup-aia mîncăm…

Vocea lui George se adînci. Repeta cuvintele ritmic, ca şi cînd le-ar mai fi rostit de multe ori pînă atunci.

— Ăştia ca noi, care lucrează pe la ferme, îs cei mai singuri oameni de pe lume. N-au familie. N-au un loc al lor. Ajung la cîte-o fermă şi-adună niscaiva bani şi-apoi se duc în oraş şi-i toacă şi dup-aia o iau iar de la capăt, spetindu-se pe la vreo altă fermă. N-au nimic la ce să spere.

Lennie era încîntat.

— Aşa-i, aşa-i. Acuma zi cum îi cu noi.

George continuă:

— Da' noi nu sîntem aşa. Noi avem viitor. Noi avem cu cine vorbi şi la cine să-i pese de noi. Noi nu tre' să stăm prin baruri şi s-aruncăm cu bani numa' fin'că n-avem unde merge. Dacă ăilalți ajung la pîrnaie, n-au decît să le putrezească oasele acolo. Da' nu noi.

Lennie îl întrerupse:

— *Da' nu noi! Şi de ce? Fin'că… fin'că io te am pe tine s-ai grijă de mine şi tu mă ai pe mine s-am grijă de tine, d-aia.*

Rîse încîntat.

— Zi mai departe, George!

— Ştii tot pe de rost. Poți să zici şi singur.

— Nu, zi tu. Io mai uit din ele. Spune cum o să fie.

— Na, bine. Într-o bună zi o să adunăm nişte parale, o să ne luăm o căsuţă şi vreo două pogoane de pământ şi-o vacă şi nişte porci şi…

— *Şi-o să trăim din belşugu' pământului!* strigă Lennie. Şi-o s-avem *iepuri* . Zi mai departe, George! Zi ce-o s-avem în grădină şi despre iepurii din cuşti şi despre cum o să ploaie iarna şi despre sobă şi cît de groasă o să fie smîntîna pe lapte, de abia dac-o s-o putem tăia. Zi şi de-asta, George.

— Da' de ce n-o faci tu? Că ştii tot.

— Nu… zi tu. Nu-i la fel dacă zic io. Dă-i drumu'… George! Cum grijesc io de iepuri.

— Păi, spuse George, o s-avem o grădină mare de zarzavaturi şi-o cuşcă de iepuri şi găini. Iar cînd o să ploaie iarna, o să zicem numa', la dracu' cu lucru', şi-o să facem foc în sobă şi-o să stăm lîngă ea şi-o să ascultăm cum cade ploaia pe acoperiş… Aiurea!

Îşi scoase briceagul.

— Nu mai am chef.

Înfipse briceagul într-una din conserve, îi tăie capacul şi i-o întinse lui Lennie. Apoi deschise a doua conservă. Scoase două linguri din buzunarul lateral, iar una i-o dădu lui Lennie.

Stăteau lîngă foc, îşi umpleau gurile cu fasole şi mestecau de zor. Cîteva boabe îi alunecară lui Lennie pe la colţul gurii. George îi făcu semn cu lingura.

— Ce-o să zici mîine cînd o să-ţi puie şefu' întrebări?

Lennie se opri din mestecat şi înghiţi. Avea o figură concentrată.

— Io… Io n-o să scot o vorbă.

— Bravo! Aşa, mă Lennie! Poate te faci şi tu mai bine. Cînd o să ne luăm alea două pogoane de pământ, fii sigur c-o să te las să grijeşti de iepuri. Mai ales dac-o să ţii minte aşa bine.

Lennie se înecă de mîndrie.

— Țiu, cum să nu, zise el.

George gesticulă iar cu lingura.

— Fii atent, Lennie. Vreau să te uiți în jur. Poți să ții minte locu' ăsta, nu? Ferma-i cam la patru sute de metri în direcția aia. Pe rîu în sus.

— Păi, cum nu? zise Lennie. Sigur că pot să țiu minte. N-am ținut io minte că nu tre' să zic nimica?

— Aşa-i. Fii atent, Lennie: dacă dai cumva iar de bucluc, cum ai tot făcut pîn-acuma, vreau să vii direct aici şi să te-ascunzi în desiş.

— M-ascund în desiş, zise Lennie rar.

— Te-ascunzi în desiş pînă vin după tine. Poți să ții minte asta?

— Ba bine că nu, George. M-ascund în desiş pînă vii tu.

— Da' n-o să mai dai de nici un bucluc, fin'că altfel nu te mai las să grijeşti de iepuri.

Azvîrli conserva goală în desiş.

— N-o să dau de nici un bucluc, George. N-o să scot o vorbă.

— Bine. Adă-ți bocceaua încoace, lîngă foc. O să fie tare fain să dormim aicea. Sub ceru' liber şi sub frunziş. Nu mai pune pe foc. Îl lăsăm să se stingă-ncet.

Îşi făcură culcuşurile pe nisip şi, pe măsură ce vîlvătaia focului se micşoră, cercul de lumină se strînse. Ramurile arcuite dispărură şi numai un luciu stins mai arăta unde erau trunchiurile copacilor. Din întuneric, Lennie strigă:

— George, dormi?

— Nu. Ce vrei?

— Hai să ne luăm iepuri de mai multe culori, George.

— Aşa o să facem, zise George, pe jumătate adormit. Iepuri roşii şi albaştri şi verzi, Lennie. Milioane de iepuri.

— Pufoşi, George, ca ăia de i-am văzut la tîrg în Sacramento.

— Sigur că pufoşi.

— C-altfel pot s-o şterg, George, şi să trăiesc într-o peşteră.

— Şi la fel de bine poţi să te duci şi dracului, spuse George. Taci acuma.

Lucirea roşie a jăraticului începu să pălească. Deasupra rîului, pe deal, urlă un coiot şi de pe partea cealaltă a apei îi răspunse un cîine.

Frunzele de platan şuşoteau în adierea uşoară a nopţii.

2

Baraca era o clădire lungă şi dreptunghiulară. Înăuntru pereţii erau spoiţi cu var şi podeaua, nevopsită. Trei dintre ziduri aveau ferestre mici, pătrate, iar cel de-al patrulea, o uşă solidă, cu zăvor de lemn. De-a lungul pereţilor erau înşirate opt paturi, cinci acoperite cu pături şi celelalte trei lăsînd să se vadă doar drilul saltelelor. Deasupra fiecărui pat atîrna o cutie de lemn cu deschizătura în faţă, astfel că ocupantul patului avea două polițe pe care putea să-şi păstreze lucrurile. Iar polițele astea erau pline cu mărunţişuri – săpun, pudră de talc, brice şi reviste din acelea cu cowboy, care le plac atît de mult lucrătorilor de la ferme şi pe care le iau peste picior cînd le citesc, dar în taină cred ce scrie în ele. Şi se mai înşirau pe rafturi medicamente, flaconaşe şi piepteni, iar pe marginile cutiei, agăţate în cuie, cîteva cravate. Lîngă un perete se afla o sobă neagră de tuci, al cărei burlan ieşea direct prin tavan. În mijlocul încăperii se vedea o masă mare şi pătrată, pe care erau împrăştiate cărţi de joc şi în jurul căreia erau adunate lăzi pe care să poată sta jucătorii.

Pe la zece dimineața soarele arunca o dîră strălucitoare şi prăfuită printr-una din ferestrele laterale, iar muştele ţîşneau prin raza de lumină ca nişte stele căzătoare.

Zăvorul de lemn se ridică. Uşa se deschise şi îşi făcu apariţia un bătrîn înalt, adus de umeri. Era îmbrăcat în blugi şi în mîna stîngă ducea un măturoi. În spatele lui venea George, iar după George, Lennie.

— Şefu' v-o aşteptat asară, zise bătrînul. S-o-nfuriat de numa' că n-aţi fost aicea ca să mereţi la lucru de dimineaţă.

Întinse braţul drept şi din mînecă îi ieşi o încheietură rotundă, ca un baston, dar fără mînă.

— Alea două paturi d-acolo îs ale voastre, zise el, arătînd spre două priciuri de lîngă sobă.

George se îndreptă într-acolo şi îşi azvîrli păturile pe salteaua de pînză umplută cu paie. Se uită la polițele de deasupra patului şi luă o cutiuță galbenă.

— Ia spune, ce dracu' mai îi şi asta?

— Habar n-am, răspunse bătrînul.

— Cică „omoară garantat păduchii, gîndacii şi alţi paraziţi". Ce drac de paturi ne dai tu aicea? N-avem chef de mişcoi prin chiloţi.

Bătrînul rîndaş îşi mută mătura şi o sprijini cu cotul de coaste cît întinse mîna după cutiuță. Îi studie cu atenție eticheta.

— Să-ţi zic o chestie, spuse el în cele din urmă. Tipu' care-o stat ultima dată-n patu' ăsta o fost fierar – un om tare de treabă şi curat de numa'. Se spăla pe mîini şi *după* ce mînca.

— Păi, ş-atunci cum de-avea păduchi?

Furia lui George sporea încetul cu încetul. Lennie îşi puse bocceaua pe patul de alături şi se aşeză. Îl urmărea pe George cu gura deschisă.

— Să-ți zic o chestie, spuse bătrînul rîndaş. Fieraru' ăsta – Whitey-l chema – era genu' de om de-ar fi dat cu din astea şi dacă nu erau gîngănii, numa' să fie sigur, pricepi? Să-ți zic ce făcea: la masă îşi curăța cartofii fierți şi scobea toate punctele de pe ei, indiferent ce erau, înainte să mînce. Şi dacă găsea vreo pată roşie pe un ou, o răzuia. Pîn' la urmă o plecat din cauza mîncării. Soiu' ăsta era omu': curat. Duminica se înțolea şi dacă nu mergea nicăieri – îşi punea cravată şi dup-aia stătea numa' în baracă.

— Nu-s chiar aşa convins, spuse George pe un ton sceptic. De ce zici c-o plecat?

Bătrînul vîrî cutiuța galbenă în buzunar şi îşi frecă țepii albi din barbă cu încheieturile degetelor.

— Păi… na, o plecat pur şi simplu, aşa cum pleacă oamenii. O zis că din pricina mîncării. Voia el să plece altundeva. N-o spus de nici un alt motiv în afară de mîncare. Într-o sară o zis numa' că „Dă-mi ce mi se cuvine", cum ar face oricare.

George ridică salteaua de paie şi se uită dedesubt. Se aplecă şi studie pînza cu atenție. Numaidecît Lennie se ridică şi făcu la fel cu patul lui. În cele din urmă George păru mulțumit. Îşi desfăcu bocceaua şi îşi puse lucrurile pe poliță: briciul şi săpunul, pieptenele şi un flacon de pilule, linimentul şi manşetele de piele pentru încheieturi. Apoi îşi înveli frumos patul cu pături. Bătrînul le zise:

— Cre' c-o să apară şi şefu' dintr-o clipă-ntr-alta. Tare-o mai fost furios că n-ați fost aicea din zori. S-o repezit înăuntru chiar cînd mîncam de dimineață şi numa' ce zice: „Unde dracu' îs ăia noi?". Şi l-o afurisit de numa' şi pe grăjdar.

George netezi o cută de pe pat şi se aşează.

— L-o afurisit pe grăjdar? întrebă el.

— Chiar aşa. Vezi tu, grăjdaru-i negrotei.

— Negrotei, zici?

— Îhî. Da'-i de treabă, zău. Îi cocoşat de spate unde l-o lovit un cal. Şefu' îl afuriseşte cînd îi furios. Da' pe grăjdar îl doare undeva. Citeşte întruna. Are cărți la el în odaie.

— Ce fel de om îi şefu'? întrebă George.

— Păi, nu-i om rău. Se mai înfurie din cînd în cînd, da' altfel îi de treabă. Să-ți zic o chestie: ştii ce-o făcut de Crăciun? O adus juma' de vadră de whisky şi-o zis: „Beți cît puteți, băieți. Numa' o dată-n an îi Crăciunu'".

— Nu mai spune! Juma' de vadră?

— Da, dom'le. Isuse, ce-am mai chefuit! L-or lăsat şi pe negrotei să vină aicea în sara aia. Un căruțaş mic şi osos, Smitty îi zicea, s-o luat de negrotei. S-o bătut bine, nimic de zis. Băieții nu l-or lăsat să dea cu picioarele, aşa că negroteiu' l-o dovedit. Cu picioarele, Smitty zice că sigur l-ar fi terminat pe negrotei. Da' băieții or zis că fin'că negroteiu-i strîmb de spate, Smitty să nu dea cu picioarele.

Se opri o clipă, savurînd amintirea.

— Dup-aia băieții s-or dus în Soledad şi şi-or făcut de cap. Io nu m-am dus. Nu mă mai țin balamalele.

Lennie tocmai îşi termina de făcut patul. Zăvorul de lemn se ridică din nou şi uşa se deschise. În prag îşi făcu apariția un bărbat scund şi îndesat. Era îmbrăcat în pantaloni de blugi, cămaşă de flanelă, o vestă neagră, neîncheiată la nasturi, şi o haină neagră. Degetele mari de la mîini îi erau înfipte la curea, fiecare de cîte o parte a cataramei pătrate de oțel. Pe cap avea o pălărie de cowboy maro şi slinoasă şi era încălțat cu cizme cu tocuri şi pinteni, ca să arate că el nu era unul dintre muncitori.

Bătrînul rîndaş îi aruncă o privire grăbită şi apoi îşi tîrşîi picioarele către uşă, frecîndu-şi barba aspră cu încheieturile degetelor.

— Băieții ăştia numa' ce-or venit, zise el şi îşi tîrî picioarele pe lîngă şef, apoi ieşi pe uşă afară.

Şeful, un bărbat cu picioare groase, intră în încăpere cu paşi iuți şi mici.

— Le-am scris ălora de la Murray and Ready's că-mi trebe doi oameni de dimineață. Aveți foile de angajare?

George se căută în buzunar, scoase foile şi le întinse şefului.

— Nu-i vina ălora de la Murray and Ready's. Uite, zice-aicea, pe foaie, că trebuia să fiți la lucru de dimineață.

George coborî privirea în pământ.

— Şoferu' de autobuz ne-o dus cu preşu', spuse el. O trebuit să mergem pe jos cinşpe kilometri. Ne-o zis c-am ajuns, da' nici vorbă de aşa ceva. Şi de dimineață n-am găsit pe nimeni să ne aducă.

Şeful îşi îngustă privirea.

— Păi, da, dar io o trebuit să trimit căruțele la-ncărcat cu doi oameni mai puțin. Acuma n-are nici un rost să mai mergeți pînă după prînz.

Îşi scoase caietul de prezență din buzunar şi îl deschise într-un loc unde avea înfipt un creion între pagini. George se încruntă plin de înțeles înspre Lennie şi Lennie dădu din cap că a priceput. Şeful linse vîrful creionului.

— Cum te cheamă?

— George Milton.

— Şi pe tine?

— Pe el îl cheamă Lennie Small, răspunse George.

Numele au fost scrise în caiet.

— Să vedem… azi îi data de douăzeci… douăzeci, ora doişpe.

Închise caietul.

— Pe unde-ați mai lucrat voi, băieți?

— Pe lîngă Weed, zise George.

— Şi tu? către Lennie.

— Îhî, şi el, zise George.

Şeful arătă glumeț cu degetul înspre Lennie:

— Nu prea-i vorbăreț, ha?

— Nu, da'-i un lucrător al naibii de bun. Tare ca un taur.

Lennie zîmbi ca pentru sine.

— Tare ca un taur, repetă el.

George îi aruncă o privire încruntată, iar Lennie îşi lăsă capul în piept, ruşinat că a uitat.

Şeful zise brusc:

— Auzi, Small!

Lennie ridică privirea.

— Ce ştii să faci?

Cuprins de panică, Lennie se uită la George, cerîndu-i ajutorul.

— Face orice-i spui, zise George. Se pricepe să mîne animalele. Cară saci de grîne, conduce cultivatorul. Orice face. Pune-l numa' la-ncercare.

Şeful se întoarse către George:

— Atunci de ce nu-l laşi pe el să răspundă? Ce şmecherie încerci să faci?

George protestă zgomotos:

— Păi, io nu zic că-i deştept. Că nu-i. Da' zic că-i un lucrător al naibii de bun. Îi în stare să ridice un balot de două sute de kile.

Şeful puse încet caietul înapoi în buzunar. Îşi înfipse degetele mari în curea şi îşi îngustă un ochi pînă ce îl închise aproape de tot.

— Hai, zi, ce şmecherie faci tu aicea?

— Cum adică?

— Te-ntreb ce interes ai cu omu' ăsta? Ai de gînd să-i iei banii?

— Nu, sigur că nu. De ce crezi că-ncerc să-l fraieresc?

— Păi, n-am mai văzut pe nimenea să se ostenească aşa de tare pentru altu'. Vreau numa' să ştiu ce interes ai.

— Îi văru-miu, zise George. I-am promis lu' mă-sa c-o să am grijă de el. L-o lovit un cal în cap cînd era mic. Îi de treabă. Numa' că nu prea-l duce mintea. Da' face tot ce-i spui.

Şeful se întoarse pe jumătate.

— Păi, na, drept îi că n-ai nevoie de prea multă minte ca să-ncarci saci de orz. Da' nu-ncerca să mă duci cumva de nas, Milton. Îs cu ochii pe tine. De ce-aţi plecat din Weed?

— S-o terminat lucru', răspunse repede George.

— Ce-aţi avut de lucru?

— Am… am avut de săpat o hazna.

— În regulă. Da' să nu-ncerci să mă prosteşti, că n-o să-ţi meargă. Am mai văzut io şmecheri din ăştia. Mergeţi cu căruţele la recoltat după prînz. Culeg orzul după treierătoare. Mergeţi cu căruţa lu' Slim.

— Slim?

— Da. Un căruţaş înalt şi solid. O să-l vedeți la masă.

Se întoarse brusc pe călcîie şi se îndreptă către uşă, dar înainte să iasă, se răsuci şi îi privi preț de un moment prelung pe cei doi bărbați.

Cînd nu i s-au mai auzit paşii, George se luă de Lennie:

— Ştii că nu trebuia să scoți o vorbă. Parcă ne-nțeleseserăm că-ți ții gura aia mare şi că mă laşi pe mine să vorbesc. La dracu', era cît pe-aci să ne pierdem slujbele.

Lennie îşi privea neajutorat mîinile.

— Am uitat, George.

— Mda, ai uitat. Veşnic uiți şi dup-aia io tre' s-o dreg.

Se aşeză greoi pe pat.

— Acuma-i cu ochii pe noi. Acuma tre' să fim atenți să nu facem vreo prostie. Să faci bine să-ți ții fleanca de-acu' înainte.

Tăcu morocănos.

— George.

— Ce mai vrei?

— Nu m-o lovit nici un cal în cap, nu, George?

— Măcar de-ar fi fost aşa, zise cu răutate George. Ar fi scăpat toată lumea de-o belea.

— Ai zis că-s văru-tău, George.

— Na, bine, am minţit. Şi mă bucur de numa' că nu-i adevărat. Dac-aş fi neam cu tine, m-aş împuşca.

Se opri brusc, se îndreptă spre uşa deschisă şi se uită afară.

— Ia te uită! Ce dracu’ faci, tragi cu urechea?

Bătrînul intră încet în încăpere. Ţinea mătura în mînă. În urma lui venea un dulău ciobănesc şontorog, cu botul sur şi ochi bătrîni, albicioşi şi orbi. Cîinele şchiopătă chinuit pînă la marginea încăperii, unde se aşează, icnind încet şi lingîndu-şi blana încărunţită şi mîncată de molii. Rîndaşul îl urmări cu privirea pînă se aşează.

— Nu trăgeam cu urechea. Stăteam numa’ un pic la umbră şi-mi scărpinam cîinele. Abia ce-am terminat de curăţat spălătoria.

— Ţi-ai băgat nasul ăla mare în treburile noastre, spuse George. Nu-mi plac băgăcioşii.

Bătrînul îşi mută încurcat privirea de la George la Lennie şi înapoi.

— Numa’ ce-am venit, zise el. N-am auzit nimica din ce vorbeaţi. Nu mă interesează nimica din ce vorbeaţi. Cînd lucrezi aşa la fermă, nu tragi cu urechea şi nu pui întrebări.

— Poţi să ştii că nu, dacă vrei să-ţi ţii slujba, spuse George, ceva mai îmbunat.

Dar felul în care se apărase rîndaşul îl liniştise.

— Na, hai şi aşază-te un pic, zise el. A naibii de bătrîn îi cîinele ăla.

— Aşa-i. Îl am de cînd o fost pui. Doamne, tare-o fost bun la oi cînd o fost tînăr!

Îşi sprijini mătura de perete şi îşi frecă obrazul acoperit de ţepi cărunţi cu încheieturile degetelor.

— Cum v-o plăcut şefu’? întrebă el.

— Ne-o plăcut. Pare în regulă.

— Îi un tip de treabă, consimţi rîndaşul. Tre’ să ştii cum să-l iei.

Chiar atunci intră în baracă un tînăr. Era subțire, oacheş la față, cu ochi căprui şi părul tot numai cîrlionți mici pe cap. În mîna stîngă avea o mănuşă de lucru şi purta cizme cu toc, la fel ca şeful.

— Îl văzurăți cumva pe bătrînu'? întrebă el.

— Numa' ce-o plecat, Curley, răspunse rîndaşul. S-o dus la bucătărie, cred.

— O să-ncerc să-l ajung din urmă, zise Curley.

Ochii i se rotiră peste nou-veniți şi tînărul se opri. Se uită cu răceală la George şi apoi la Lennie. Brațele i se îndoiră încet din coate, iar pumnii i se încleştară. Se încordă şi se aplecă uşor. Privirea îi deveni în acelaşi timp calculată şi arțăgoasă. Lennie începu să se foiască sub greutatea ei şi să-şi mişte agitat picioarele. Curley se apropie încet de el.

— Voi sînteți ăia noii pe care-i aştepta bătrînu'?

— Numa' ce-am sosit, zise George.

— Lasă-l p-ăsta mare să vorbească.

Lennie se foi stînjenit.

George zise:

— Şi dacă n-are chef să vorbească?

Curley se răsuci iute.

— Fir-ar a dracu', trebe să răspundă cînd vorbeşte careva cu el! Tu de ce naiba te bagi?

— Umblăm laolaltă pe unde umblăm, spuse George cu răceală.

— Aha, deci aşa.

George stătea încordat şi nemişcat.

— Da, exact aşa.

Lennie se uita neajutorat la George, aşteptînd să-i spună ce să facă.

— Şi nu-l laşi p-ăsta mare să vorbească, da?

— N-are decît să vorbească dacă vrea să-ți spună ceva.

Dădu uşor din cap înspre Lennie.

— Numa' ce-am sosit, zise Lennie încet.

Curley se uită fix la el.

— Na, data viitoare să faci bine să răspunzi cînd vorbeşte careva cu tine.

Se întoarse spre uşă şi ieşi, cu coatele încă uşor îndoite.

George se uită după el şi apoi se răsuci către rîndaş:

— Ia zi, care-i baiu' cu el? Lennie nu i-o făcut nimica.

Bătrînul se uită precaut spre uşă, ca să se asigure că nu ascultă nimeni.

— Ăla-i băiatu' lu' şefu', zise el încet. Curley le cam are cu bătaia. O făcut ceva box la viața lui. Îi la categoria uşoară şi le cam are cu bătaia.

— Păi, n-are decît, spuse George. Nu tre' să se ia de Lennie. Lennie nu i-o făcut nimica. Ce-are de i-o căşunat pe Lennie?

Rîndaşul rămase pe gînduri…

— Păi, na… să-ți zic o chestie. Curley îi ca mulți popîndoci. Nu-i suferă p-ăia care-s bine făcuți. Tot timpu' se ia d-ăştia mari. De parcă-i furios pe ei că el nu-i mare. Sigur ai mai văzut şi tu d-ăştia mici… D-ăştia veşnic puşi pe harță.

— Aşa-i, zise George. Am văzut destui d-ăştia mici care se dau mari. Da' Curley ăsta ar face bine să nu se ia în bețe cu Lennie. Lennie nu le are cu

bătaia, da' licheaua asta de Curley o s-o-ncaseze dacă se ia de Lennie.

— Păi, Curley le cam are cu bătaia, zise sceptic rîndaşul. Întotdeauna am zis că nu-i drept. Să zicem că se repede Curley la o matahală de om din ăsta şi-l bate măr. Toată lumea zice că ce grozav îi Curley. Şi să zicem că face tot aia, da' îi bătut măr. Toată lumea o să zică atunci că matahala ar face bine să caftească pe unu' de seama lui, ba, cine ştie, o să se şi pună toţi grămadă pe el. Întotdeauna am zis că nu-i drept. După cum văd io lucrurile, nimeni n-are nici o şansă cu Curley.

George se uita înspre uşă.

— Mă rog, ar face bine să se ferească de Lennie, spuse el pe un ton sumbru. Lennie nu-i cine ştie ce bătăuş, da' Lennie îi puternic şi iute şi Lennie nu ştie ce-i aia regulă.

Se duse la masa pătrată şi se aşeză pe una dintre lădiţe. Adună cîteva din cărţile împrăştiate şi le amestecă.

Bătrînul se aşeză pe altă lădiţă.

— Să nu-i zici lu' Curley că ţi-am spus toate astea. M-ar face praf. Lui ce-i pasă? Pe el nu-l dă nimeni afară, că tac-su îi şefu'.

George tăie cărţile şi începu să le întoarcă, uitîndu-se la fiecare şi aruncîndu-le într-o grămadă.

— Mie Curley ăsta mi se pare-un ticălos, zise el. Nu-mi plac tipii mici şi răutăcioşi.

— În ultimu' timp parcă-i şi mai rău, zise rîndaşul. S-o însurat acu' două săptămîni. Nevasta stă acasă la şefu'. Curley parcă îi şi mai fudul de cînd s-o însurat.

— Poate se dă mare în faţa lu' nevastă-sa, mormăi George.

Rîndaşul se prinse în bîrfă:

— Ai văzut mănuşa aia a lui de pe mîna stîngă?

— Da, am văzut-o.

— Ei bine, mănuşa aia îi plină cu vaselină.

— Vaselină? De ce dracu'?

— Păi, stai să-ți zic o chestie. Curley zice că-şi ține mîna moale pentru nevastă-sa.

George îşi studie concentrat cărțile.

— Ce porcărie să zică aşa ceva, spuse el.

Bătrînul se linişti. Smulsese un comentariu negativ de la George. De-acum se simțea în siguranță şi începu să vorbească pe un ton mai încrezător.

— Stai numa' s-o vezi pe nevasta lu' Curley.

George tăie din nou cărțile şi îşi făcu o pasiență, încet şi cu mare grijă.

— Frumuşică? întrebă el indiferent.

— Mda. Frumuşică… da'…

George îşi studia cărțile.

— Da' ce?

— Ei bine… îi cam fug ochii.

— Serios? Măritată de două săptămîni şi-i fug ochii? Poate d-aia îl mîncă-n fund pe Curley.

— Am văzut-o io cum îi făcea ochi dulci lu' Slim. Slim îi căruțaş. Un tip tare de treabă. Slim nu trebe să poarte cizme cu toc în căruță. Am văzut-o io cum îi făcea ochi dulci lu' Slim. Curley n-o văzut-o. Şi-am văzut-o cum îi făcea ochi dulci şi lu' Carlson.

George se prefăcu că nu-l interesează.

— Văd c-o să ne distrăm de numa'.

Rîndaşul se ridică de pe lădiță.

— Ştii ce cred io?

George nu răspunse.

— Ei bine, io cred că ăsta, Curley, s-o însurat cu o… curvă.

— Nu-i primul, zise George. Or mai făcut-o şi alții.

Rîndaşul o porni spre uşă şi cîinele lui bătrîn înălță capul, se uită în jur, apoi se ridică cu greu în picioare şi se pregăti să-l urmeze.

— Tre' să pregătesc lighenele pentru băieți. Acuşi se-ntorc căruțele. O să mergeți şi voi la-ncărcat orz?

— Îhî.

— Sigur n-o să-i spui lu' Curley ce ți-am zis?

— Stai liniştit.

— Păi, numa' să te uiți la ea, dom'le. Să zici dup-aia şi tu dacă-i curvă sau nu.

Şi ieşi pe uşă în lumina strălucitoare de afară.

George îşi aranjă cărțile gînditor şi îşi întoarse grămezile de trei. Puse patru trefle peste aşi. Pătratul de soare ajunsese acum pe podea şi muştele se repezeau prin el ca nişte scîntei. De afară se auziră zdrăngănit de hamuri şi scîrțîit de osii împovărate. Din depărtare veni un strigăt limpede:

— Grăjdar… Hei, grăjdar!

Şi apoi:

— Unde dracu' îi negroteiu' ăla nenorocit?

George se uită la pasiența pe care şi-o făcuse, apoi împrăştie cărțile şi se întoarse spre Lennie. Lennie stătea întins pe pat şi se uita la el.

— Fii atent, Lennie! Pe-aicea nu-i a bună. Mi-e frică. O să dai de bucluc cu Curley ăla. Am mai văzut io din ăştia ca el. O vrut numa' să te-ncerce. Acuma se gîndeşte că te-o speriat şi cu prima ocazie o să vrea să te caftească.

În ochii lui Lennie se citea spaima.

— N-am chef de bucluc, zise el plîngăcios. Să nu-l laşi să mă caftească, George.

George se ridică, se duse la patul lui Lennie şi se aşeză pe el.

— Nu pot să-nghit nemernici din ăştia, zise el. Am văzut destui la viața mea. Cum o zis şi bătrînu', Curley nu riscă nimica. El cîştigă totdeauna.

Se gîndi o clipă.

— Dacă se încaieră cu tine, Lennie, o să ne dea afară. Nu-ți fă iluzii. Îi băiatu' lu' şefu'. Bagă bine la cap, Lennie. Te ții departe de el, ne-am înțeles? Nu vorbeşti nimic cu el. Dacă vine aici, te duci în partea ailaltă de baracă. Ne-am înțeles, Lennie?

— N-am chef de bucluc, se tîngui Lennie. Io nu i-am făcut nimica.

— Păi, asta n-o să ajute la nimic dacă Curley o să vrea să facă pe grozavu' cît îi el de boxer. Tu stai numa' departe de el. O să ții minte?

— Sigur, George. N-o să scot o vorbă.

Zgomotul carelor care se apropiau era tot mai puternic: tropot de copite mari pe pămîntul tare, tîrşîit de opritoare şi zăngănit de şleauri. Nişte bărbați strigau unul la altul din căruțe. George stătea pe patul lui Lennie, încruntat şi adîncit în gînduri. Lennie întrebă sfios:

— Nu eşti furios, George, nu?

— Nu-s furios pe tine. Îs furios pe nemernicu' ăsta de Curley. Speram să facem şi noi nişte bani – măcar vreo sută de dolari.

Tonul îi deveni categoric:

— Să te ţii departe de Curley, Lennie.

— Sigur, George. N-o să scot o vorbă.

— Să nu-l laşi să se ia de tine, da'… dacă te cafteşte ticălosu'… arată-i tu lui.

— Ce să-i arăt, George?

— Nimica, nimica. O să-ţi zic atunci. Nu-i suport p-ăştia ca el. Lennie, fii atent! Dacă dai de bucluc, ţii minte ce ţi-am zis să faci?

Lennie se ridică într-un cot. Faţa i se crispă de concentrare. Apoi privirea i se îndreptă trist spre chipul lui George.

— Dacă dau de bucluc, n-o să mă mai laşi să grijesc de iepuri.

— Nu asta voiam să zic. Ţii minte unde-am dormit aseară? Jos, lîngă rîu?

— Îhî. Ţiu minte. Aha, sigur că ţiu minte! Mă duc acolo şi m-ascund în desiş.

— Stai ascuns pînă vin io după tine. Nu laşi pe nimeni să te vadă. Te-ascunzi în desişul de la rîu. Mai zi o dată.

— M-ascund în desişul de la rîu, jos, în desişul de la rîu.

— Dacă dai de bucluc.

— Dacă dau de bucluc.

Afară se auzi scîrţîitul unei opritoare. Cineva strigă:

— Grăjdare! Hei! Grăjdare!

George spuse:

— Repetă-ți asta întruna, Lennie, să nu uiți.

Ridicară amîndoi privirea, fiindcă dreptunghiul de lumină din uşă se întunecă. În prag stătea o fată şi se uita înăuntru. Avea buze pline, rujate, şi ochi depărtați, fardați din belşug. Unghiile îi erau vopsite în roşu. Părul îi atîrna în mănunchiuri ondulate, ca nişte cîrnăciori. Era îmbrăcată într-o rochie de casă din bumbac şi purta papuci roşii, cu smocuri de pene de struț roşii pe căpute.

— Îl caut pe Curley, zise ea.

Vocea îi era nazală şi ascuțită. George se uită în altă parte şi apoi iar la ea.

— O fost aicea adineauri, da' acu' o plecat.

— Ah!

Fata îşi duse mîinile la spate şi se sprijini de tocul uşii, astfel că trupul i se aplecă în față.

— Voi sînteți ăia nou-veniți, nu?

— Îhî.

Lennie îşi coborî privirea pe trupul ei şi, cu toate că fata nu părea să se uite înspre el, se încordă puțin. Îşi examină unghiile.

— Cîteodată Curley e aici, explică ea.

— Păi, acuma nu-i, zise George răstit.

— Dacă nu-i, aş face bine să caut în altă parte, spuse ea pe un ton jucăuş.

Lennie o urmărea fascinat.

— Dacă-l văd, o să-i zic că-l cauți, spuse George.

Fata zîmbi obraznic şi îşi undui trupul.

— Nu-i nici un păcat să cauţi, zise ea.

În spatele ei răsunară paşi. Fata întoarse capul.

— Bună, Slim, spuse ea.

Prin uşă se auzi vocea lui Slim:

— Bună, frumuşico.

— Încerc să dau de Curley, Slim.

— Păi, nu prea-ncerci tu cum trebe. L-am văzut intrînd la voi acasă.

Dintr-odată, fata se îngrijoră.

— La revedere, băieţi! strigă ea în încăpere şi se îndepărtă în grabă.

George se întoarse spre Lennie.

— Doamne, ce curvă! zise el. Cu-aşa ceva s-o însurat Curley.

— Îi frumuşică, spuse Lennie prudent.

— Mda, şi-o mai şi ascunde cît poate de bine. Curley o să aibă multe de tras cu ea. Pun pariu că pentru douăj' de dolari îl lasă baltă.

Lennie se holba în continuare la uşa unde stătuse tînăra.

— Doamne, tare frumuşică o fost!

Zîmbi admirativ.

George aplecă iute privirea spre el, apoi îl apucă de ureche şi îl scutură.

— Ascultă aicea la mine, ticălos tîmpit ce eşti! zise el cu înverşunare. Să nu care cumva să-i arunci măcar o privire jigodiei ăleia! Nu-mi pasă ce zice şi

ce face. Am mai văzut io otrăvi de soiu' ăsta la viața mea, da' momeală de zdup mai a dracu' ca ea n-am văzut. S-o laşi în pace.

Lennie încercă să-şi elibereze urechea.

— Da' n-am făcut nimica, George!

— Nu, n-ai făcut. Da' cînd stătea acolo-n prag, arătîndu-şi picioarele, nici nu te-ai uitat în altă parte.

— N-am vrut, George. Zău dac-am vrut.

— Să faci bine să te ții departe de ea, că zău dac-am mai văzut aşa cursă de şobolani! Las' s-o-ncaseze Curley pentru ea. Şi-o făcut-o cu mîna lui. Mănuşă cu vaselină! spuse George cu dispreț. Şi pun pariu că mîncă ouă crude şi trimite după tot felul de leacuri din alea băbeşti.

— Nu-mi place locu' ăsta, George! strigă Lennie brusc. Nu-i un loc bun. Vreau să plec d-aicea.

— Tre' să stăm pînă facem nişte bani. N-avem încotro, Lennie. O ştergem cît putem de iute. Stai liniştit, că nici mie nu-mi place.

Se întoarse la masă şi aranjă cărțile pentru o nouă pasiență.

— Nu, deloc nu-mi place, spuse el. Aş pleca şi pe doi bani d-aicea. Numa' cîțiva dolari s-adunăm şi gata, o ştergem şi ne ducem cu şaitrocu' [1] pe rîul American, la căutat de aur. Acolo poate facem doi dolari pe zi şi, cu noroc, dăm şi peste vreun filon.

Lennie se aplecă avîntat spre el:

— Hai să plecăm, George. Hai s-o ştergem d-aicea. Îi tare rău aicea.

— Tre' să stăm, zise George răstit. Acuma taci. Acuşi intră băieții.

Dinspre spălătoria din apropiere se auzeau apa curgînd şi lighenele zdrăngănind. George studie cărțile de joc.

— Poate c-ar trebui să ne spălăm, spuse el.

— Da' n-am făcut nimica să ne murdărim.

În uşă apăru un bărbat înalt. Ţinea sub braţ o pălărie turtită de cowboy şi îşi pieptăna pe spate părul negru, lung şi ud. Era îmbrăcat în blugi şi o jachetă scurtă de blugi, la fel ca toţi ceilalţi. Cînd termină să-şi pieptene părul, intră în încăpere, mişcîndu-se cu o măreţie pe care o au numai regii şi artizanii desăvîrşiţi. Era căruţaşul, prinţul fermei, şi putea să mîne un atelaj cu zece, şaisprezece, ba chiar şi douăzeci de catîri legaţi cu o singură curea pînă la cei din faţă. Era în stare să omoare cu biciul o muscă pe crupa rotaşului fără să atingă animalul. Atitudinea lui emana o seriozitate şi un calm extrem de profund, astfel că toată lumea tăcea cînd vorbea el. Atît de multă autoritate avea, că părerea lui era literă de lege în toate privinţele, fie că era vorba de politică sau de amor. Acesta era Slim, căruţaşul. Faţa lui lungă şi ascuţită părea fără vîrstă. Ar fi putut la fel de bine să aibă treizeci şi cinci sau cincizeci de ani. Auzea mai mult decît i se spunea, iar în vorba sa domoală se desluşeau nuanţe nu ale gîndirii, ci ale unei înţelepciuni de dincolo de gîndire. Mîinile mari şi subţiri i se mişcau la fel de delicat ca ale unei dansatoare din templu. Îşi netezi pălăria mototolită, îi făcu o cută la mijloc şi şi-o puse pe cap. Se uită binevoitor la cei doi bărbaţi din baracă.

— Aşa un soare-i afară! zise el pe un ton blînd. Nu văd nimica aici, înăuntru. Voi sînteţi ăia noi?

— Numa' ce-am venit, îi răspunse George.

— Veniţi la încărcat de orz?

— Aşa zice şefu'.

Slim se aşeză pe o lădiţă, vizavi de George. Se uită la cărţile din pasienţă, care erau întoarse invers faţă de el.

— Sper s-ajungeţi la mine în echipă, zise căruţaşul.

Avea o voce foarte blîndă.

— Am acuma la căruță o pereche de pierdevară care nu-s în stare să deosebească un sac de orz de-o straiță cu ouă. Voi ați mai încărcat orz?

— Ba bine că nu, spuse George. Io, unu', n-am cu ce să mă laud, da' matahala aia de colo încarcă singur mai mult ca doi oameni deodată.

Lennie, care urmărise conversația, mutîndu-şi privirea de la unul la altul, zîmbi, măgulit de laudă. Slim se uită aprobator la George fiindcă făcuse acest compliment. Se aplecă peste masă şi plesni colțul unei cărți răzlețe.

— Voi doi umblați laolaltă?

Tonul îi era prietenos. Îndemna la confidențe fără să le ceară.

— Aşa-i, zise George. Ne-ngrijim unu' de altu'.

Arătă înspre Lennie cu degetul mare:

— El deştept nu-i. Da' de muncit munceşte pe rupte. Îi şi tare de treabă, da' deştept nu-i. Ne ştim de multă vreme.

Slim se uită prin George şi dincolo de el.

— Nu ştiu mulți care să umble laolaltă aşa, reflectă el. Habar n-am de ce. O fi pen' că toți în lumea asta mare se tem unii de alții.

— Îi mult mai bine să umbli cu cineva cunoscut, spuse George.

Un bărbat zdravăn, cu o burtă mare, intră în baracă. Din păr i se mai scurgea apă, cum se frecase şi se clătise.

— Salut, Slim, zise el, după care se opri şi se holbă la George şi Lennie.

— Băieții ăştia tocma' ce-or sosit, spuse Slim în loc de prezentări.

— Îmi pare bine, zise bărbatul cel zdravăn. Carlson mă cheamă.

— Io-s George Milton. Şi ăsta-i Lennie Small.

— Îmi pare bine, spuse din nou Carlson. Numa' mic nu îi. [2]

Chicoti încet, amuzat de propria-i glumă.

— Nu-i mic deloc, repetă el. Slim, am vrut să te întreb: ce-ți mai face cățaua? Am văzut că azi-dimineață nu era sub căruța ta.

— O fătat azi-noapte, spuse Slim. Nouă căței. Patru i-am înecat imediat. N-ar fi putut alăpta atîția.

— Mai ai cinci, zici?

— Îhî, cinci. I-am păstrat pe ăia mai mari.

— Ce fel de cîini crezi c-or să fie?

— Habar n-am, zise Slim. Ceva corcitură de ciobăneşti, cred. De-ăia am văzut cel mai mult p-aicea cînd o fost în călduri.

— Ai cinci căței, zici, continuă Carlson. Vrei să-i ții pe toți?

— Habar n-am. Tre' să-i țin o vreme să sugă de la Lulu.

— Fii atent, Slim, zise meditativ Carlson. M-am tot gîndit. Cîinele ăla a lu' Candy îi aşa de bătrîn, că nu mai poate nici să meargă. Mai şi pute ca dracu'. Cînd intră-n baracă, rămîne duhoarea după el două-trei zile. De ce nu-l pui pe Candy să-şi împuşte cîinele ăl bătrîn şi să-i dai un cățel să-l crească în loc? Simt putoarea cîinelui ăla de la un kilometru. N-are dinți, îi şi aproape orb, nu poate mînca… Candy îi dă lapte. Nu poate mesteca nimica altceva.

În tot acest timp George se uitase fix la Slim. Dintr-odată, afară începu să sune un trianglu, la început încet şi apoi din ce în ce mai rapid, pînă cînd bătăile se contopiră într-un sunet continuu. Încetă la fel de brusc cum se stîrnise.

— Uite c-a sunat, zise Carlson.

De afară se auzi un vacarm de voci cînd un grup de bărbați trecu pe-acolo.

Slim se ridică încet şi plin de demnitate.

— Băieți, ați face bine să veniți cît îi ceva de mîncare. În cîteva minute n-o să mai rămînă nimica.

Carlson se dădu înapoi, ca să-l lase pe Slim să treacă în față, apoi ieşiră amîndoi pe uşă.

Lennie se uita plin de însuflețire la George. Acesta învălmăşi cărțile şi le lăsă grămadă pe masă.

— Mda! zise George. L-am auzit, Lennie. O să-l întreb.

— Unu' maro cu alb! țipă entuziasmat Lennie.

— Haide acuma. Hai să mîncăm. Nu ştiu dacă are unu' maro cu alb.

Lennie nu se urni de pe priciul lui.

— Întreabă-l iute, George, ca să nu-i mai omoare şi pe ăilalții.

— Bine. Hai acuma, scoală-te.

Lennie se rostogoli din pat, apoi se ridică şi o porniră amîndoi spre uşă. Chiar cînd ajunseră la ea, Curley se repezi înăuntru.

— N-ați văzut o fată p-aicea? întrebă el furios.

George zise cu răceală:

— Acu' vreo juma' de oră.

— Păi, ce dracu' făcea?

George rămase nemişcat, uitîndu-se la bărbatul acela micuț şi furios. Zise batjocoritor:

— O zis… o zis că te caută pe tine.

Curley păru că abia atunci îl vede cu adevărat pe George pentru prima dată. Îşi trecu privirea scăpărătoare peste el, îi măsură înălțimea şi alonja, se uită la mijlocul lui zvelt.

— Păi, şi încotro o luat-o? întrebă el în cele din urmă.

— Habar n-am, răspunse George. Nu m-am uitat după ea.

Curley se încruntă la el şi, întorcîndu-se pe călcîie, se repezi afară.

— Auzi tu, Lennie, spuse George, tare mi-e c-o să mă iau io de ticălosu' ăla. Nu-l pot suporta. Dumnezeule! Hai. La naiba, n-o să ne mai rămînă nimica de mîncare.

Ieşiră pe uşă. Sub fereastră se întindea o dungă subțire de soare. Din depărtare se auzea zdrăngănit de vase.

După o clipă cîinele cel bătrîn intră şchiopătînd pe uşa deschisă. Se uită în jur cu ochi blînzi, pe jumătate orbi. Adulmecă şi apoi se tolăni cu capul între labe. Curley se ivi din nou în prag, stătu locului şi cercetă odaia. Cîinele înălță capul, dar cînd Curley zvîcni afară, țeasta lui căruntă se prăvăli înapoi pe podea.

1 . Vas de lemn cu fund curbat, folosit pentru cernerea manuală a minereului aurifer (reg.) – n.t.

2 . În limba engleză *small* înseamnă „mic“ (n.t.).

3

Deşi în ferestrele barăcii lucea deja lumina serii, înăuntru era aproape întuneric. Prin uşa deschisă se auzeau bufnetele şi zăngăniturile răzlețe ale unei partide de potcoave, iar din cînd în cînd zgomotul vocilor ce se înălțau, aprobator sau batjocoritor.

Slim şi George intrară împreună în încăperea ce se învăluia în întuneric. Slim se întinse deasupra mesei de joc şi aprinse becul cu abajur de tablă. Masa se lumină imediat, dar conul abajurului îşi arunca strălucirea direct în jos, lăsînd ungherele barăcii în semiîntuneric. Slim se aşeză pe o lădiță şi George ocupă locul din fața lui.

— N-o fost mare lucru, zise Slim. Probabil c-ar fi trebuit să-i înec aproape pe toți. N-ai de ce să-mi mulțumeşti pentru asta.

— N-o fi fost mare lucru pentru tine, spuse George, da' o însemnat a dracu' de mult pentru el. Doamne Dumnezeule, nici nu ştiu cum o să-l facem să doarmă aicea, înăuntru! O să vrea să doarmă-n grajd, cu ei. O să fie greu să-l ținem să nu se suie în cutie, cu puii.

— N-o fost mare lucru, repetă Slim. Da' auzi, chiar c-ai avut dreptate cu el. N-o fi deştept, da' aşa lucrător n-am văzut de cînd îs. Mai că-l omorî pe ăla cu care-o făcut pereche la orz. Nu există om care să ție pasu' cu el. Doamne Dumnezeule, aşa bărbat puternic io n-am mai văzut!

George răspunse mîndru:

— Lu' Lennie numa' să-i spui ce să facă şi el face dacă nu trebe să-şi bată prea tare capu'. Singur nu se poate gîndi ce să facă, da' ordinele le-ascultă ca nimeni altu'.

Afară se auzi zăngănitul unei potcoave ce se lovi de țăruşul de fier şi un mic cor de urale. Slim se trase un pic în spate, cît să nu-i cadă lumina pe față.

— Ciudat cum umblați voi doi laolaltă.

Era felul calm în care îmbia Slim la destăinuiri.

— Ce-i aşa ciudat în asta? întrebă circumspect George.

— Păi, nu ştiu. Băieții nu prea umblă laolaltă. N-am mai văzut pe nimeni să umble cu alții. Ştii şi tu cum îi cu lucrătorii: vin, îşi iau locu-n primire, muncesc o lună şi-apoi îşi pun coada pe spinare şi pleacă singuri. Nu prea-i

doare-n cot de nimeni. Mi s-o părut numa' ciudat că unu' ţicnit ca el şi unu' isteţ ca tine umblă laolaltă.

— Nu-i ţicnit, zise George. Îi prost ca noaptea, da' nebun nu-i. Şi nici io nu-s chiar aşa de isteţ, altfel n-aş încărca orz pentru cinzeci de dolari pe lună, plus casă şi masă. Dac-aş fi deştept, dac-aş fi numa' un pic mai mintos, aş avea bucata mea de pămînt şi mi-aş strînge recoltele mele în loc să muncesc ca fraieru' şi să n-am parte de belşugu' pămîntului.

George tăcu. Avea chef de vorbă. Slim nici nu-l îndemnă, nici nu-l descurajă. Nu făcu decît să stea acolo, tăcut şi receptiv.

— Nu-i deloc ciudat că io şi cu el umblăm împreună, zise în cele din urmă George. Io şi cu el ne-am născut în Auburn. Am ştiut-o pe mătuşă-sa Clara. Ea l-o luat şi l-o crescut de cînd era mic. Cînd o murit mătuşă-sa Clara, Lennie o venit cu mine la lucru. După ceva vreme ne-am învăţat unu' cu altu'.

— Îhî, zise Slim.

George se uită spre Slim şi-i văzu ochii calmi, dumnezeieşti, privindu-l îndeaproape.

— Ciudat, zise George. Tare mă mai distram pe vremuri cu el. Îi jucam feste, fin'că-i prea prost ca să-şi poarte singur de grijă. Da' îi prea prost şi ca să-şi dea seama că-i joci feste. M-am distrat. Pe lîngă el păream că-s al naibii de deştept. Nebunu' făcea tot ce-i ziceam. Dacă-i ziceam să s-arunce de pe o stîncă, s-arunca. De la o vreme n-o mai fost aşa de distractiv. Şi nici nu se supăra. L-am bătut măr şi-ar fi putut să-mi zdrobească toate oasele numa' cu mîinile, da' n-o ridicat niciodată nici măcar un deşt împotriva mea.

Vocea lui George dobîndi un ton confesiv:

— Să-ţi zic ce m-o făcut să m-opresc. Într-o bună zi nişte băieţi stăteau pe mal la rîul Sacramento. Iar io mă simţeam tare plin de mine. Mă-ntorc către Lennie şi-i zic: „Sări!“ Şi el sare. Habar n-avea să înoate. Pînă am reuşit să-l scoatem din apă, aproape că s-o-necat. Şi după aia n-o mai ştiut cum să-mi

mulțumească fin'că l-am scos. O uitat de tot că io i-am zis să sară. Da' de-atunci nici n-am mai făcut din astea.

— Îi tare de treabă, zise Slim. Nu-ți trebe multă minte ca să fii de treabă. Uneori mi se pare că parcă-i exact invers. Unu' care-i chiar deştept rareori îi şi de treabă.

George adună cărțile împrăştiate şi începu să aranjeze o nouă pasiență. Afară potcoavele se izbeau de pământ. Ochiurile ferestrelor încă mai străluceau de la lumina amurgului.

— Io n-am pe nimeni, zise George. I-am văzut şi pe ăştia care umblă singuri de la o fermă la alta. Nu li-i bine. N-au de ce să se bucure. După o vreme numa' se-nrăiesc. Tot timpul le stă mintea numa' la-ncăierat.

— Aşa-i, se-nrăiesc, consimți Slim. Ajung în aşa hal, că nu mai vor să schimbe o vorbă cu nimeni.

— Drept îi că Lennie îi mai mult o pacoste, spuse George. Da' te-obişnuieşti să umbli aşa cu un om şi nu mai poți scăpa de el.

— Lennie nu-i rău, zise Slim. Se vede de la o poştă că nu-i rău.

— Sigur că nu-i. Da' veşnic dă de bucluc din pricină că-i aşa de bătut în cap. Aşa s-o-ntîmplat şi-n Weed…

Se opri, încremeni chiar în timp ce întorcea o carte. Păru neliniştit şi aruncă o privire înspre Slim.

— N-o să spui la nimeni?

— Ce-o făcut în Weed? întrebă calm Slim.

— Da' n-o să spui?… Nu, sigur că nu.

— Ce-o făcut în Weed? întrebă iarăşi Slim.

— Păi, o văzut o fătucă într-o rochie roşie. Bătut în cap cum îi, vrea să pună mîna pe tot ce-i place. Vrea să pipăie, atîta tot. Aşa c-o întins mîna să pipăie

rochia aia roşie şi fata s-o apucat să țipe şi asta l-o zăpăcit de tot pe Lennie şi el o strîns mai departe, că numa' atîta îl duce mintea. Ei, şi fata cîrîie şi cîrîie. Io nu eram departe ş-am auzit toate strigătele, aşa c-am venit fuga-fuga, da' deja Lennie îi aşa de speriat, că nu-l duce mintea decît să se țină de rochie. L-am pocnit peste cap cu un par din gard ca să-l fac să-i dea drumu'. Era aşa de speriat, că nu era în stare să dea drumu' la rochia aia. Şi-i tare ca un taur, cum ştii.

Ochii lui Slim rămaseră calmi, fără să clipească. Dădu din cap încet.

— Şi ce s-o-ntîmplat?

George îşi aranjă meticulos şirul de cărți de la pasiență.

— Păi, fata aia s-o dus la poliție şi-o zis c-o fost violată. Bărbații din Weed s-or pornit să-l caute pe Lennie ca să-l linşeze. Aşa c-am stat toată ziua într-un canal de irigații, sub apă. Numa' capetele ne ieşeau din apă sub iarba care creşte pe marginea şanțului. Iar cînd s-o lăsat noaptea, am şters-o d-acolo.

Slim rămase tăcut o clipă.

— Nu i-o făcut nimica fetii ăleia, ha? întrebă el în cele din urmă.

— Absolut nimica. O speriat-o numa'. Şi io m-aş speria dacă m-ar apuca aşa Lennie. Da' nu i-o făcut nici un rău. N-o vrut decît să pună mîna pe rochia aia roşie, aşa cum vrea să mîngîie tot timpul cățeii.

— Nu-i rău, spuse Slim. P-ăia răi îi simt de la o poştă.

— Păi, sigur că nu-i şi face tot ce-i…

Lennie intră pe uşă. Jacheta albastră de blugi îi era aruncată peste umeri ca o pelerină şi el mergea foarte aplecat.

— Salut, Lennie, zise George. Cum îți place cățelu' ăla al tău?

— Îi maro cu alb, fix cum am vrut, zise Lennie dintr-o suflare.

Se duse direct la pat, se întinse, se întoarse cu fața la perete şi îşi ridică genunchii la piept. George puse încet de tot cărțile pe masă.

— Lennie! zise el răstit.

Lennie îşi răsuci gîtul şi se uită peste umăr.

— Ha? Ce vrei, George?

— Ți-am zis că n-ai voie s-aduci cățelu' aicea.

— Ce cățel, George? N-am nici un cățel.

George se duse repede la el, îl apucă de umăr şi-l întoarse. Se aplecă şi luă cățeluşul de unde-l ascunsese Lennie, lipit de stomacul lui.

Lennie se ridică iute.

— Dă-mi-l 'napoi, George.

George spuse:

— Te ridici chiar acu' şi duci cățelu' înapoi la culcuşu' lui. Tre' să doarmă cu mă-sa. Ce, vrei să-l omori? N-are decît o zi şi tu-l iei deja din culcuş. Îl duci imediat înapoi sau îi zic lu' Slim să nu ți-l mai dea.

Lennie întinse mîinile implorator:

— Dă-mi-l, George! Îl duc 'napoi. N-am vrut să-i fac nici un rău, George. Pe cuvînt că n-am vrut. N-am vrut decît să-l mîngîi un pic.

George îi dădu cățeluşul.

— Bine. Îl duci urgent înapoi şi nu-l mai scoți defel de-acolo. O să-l omori, asta o să-i faci.

Lennie ieşi iute din încăpere. Slim nu se clintise din loc. Privirea lui calmă îl urmări pe Lennie cum iese pe uşă.

— Doamne, zise el.

— Îi ca un copil, nu?

— Da, chiar ca un copil îi. Şi nici răutate n-are în el mai multă ca un copil, atîta numa' că-i grozav de puternic. Pun pariu că n-o să doarmă aicea în noaptea asta. Îi în stare să doarmă în grajd, lîngă cutia aia. Nu-i bai, lasă-l. Nu face nici un rău.

Afară era de-acum aproape întuneric. Bătrînul Candy, rîndaşul, intră şi se duse la patul său, iar în urma lui venea cu greu cîinele cel bătrîn.

— Salutare, Slim. Salutare, George. N-aţi jucat şi voi potcoave?

— N-am chef să joc în fiecare seară, zise Slim.

— N-aveţi careva o duşcă de whisky? continuă Candy. Mă dor maţele.

— N-am, zise Slim. L-aş bea io dac-aş avea – şi nici măcar nu mă dor maţele.

— Mă dor rău de tot, zise Candy. De la napii ăia nenorociţi. Şi-am ştiut c-aşa o să se întîmple încă dinainte să mă pun să-i mănînc.

Carlson cel îndesat veni şi el din curtea tot mai întunecată. Se duse pînă în celălalt capăt al barăcii şi aprinse un al doilea bec cu abajur.

— Aicea e-o beznă ca-n iad, zise el. Cristoase, ce tare-i negroteiu' ăla la potcoave!

— Se cam pricepe, spuse Slim.

— Poţi să ştii, zise Carlson. Nu lasă pe nimeni să cîştige…

Se opri, adulmecă prin aer şi, adulmecînd în continuare, se uită în jos, la cîinele bătrîn.

— Doamne Dumnezeule, ce mai duhneşte cîinele ăsta! Scoate-l d-aicea, Candy! Nu ştiu dacă mai îi ceva pe lume care să duhnească aşa rău ca o

potaie bătrînă. Tre’ să-l scoți afară.

Candy se răsuci pînă la marginea patului. Întinse mîna, mîngîie cîinele şi se scuză:

— Îs de-atîta timp pe lîngă el, că nici nu mai simt că pute.

— Ei bine, nu-l pot suferi aicea, spuse Carlson. Duhoarea aia rămîne şi după ce pleacă animalu’.

Se apropie cu mersul lui greoi, apăsat, şi coborî privirea spre cîine.

— N-are dinți, spuse el. Îi tot țapăn de la reumatism. Nu-ți mai e de nici un folos, Candy. Şi nici lui nu-şi mai e de folos. De ce nu-l împuşti, Candy?

Bătrînul se foi încurcat.

— Păi, la dracu’… Îl am de-o veşnicie. Îl am de cînd o fost cățel. Am mînat oi cu el.

Adăugă plin de mîndrie:

— N-ai zice acuma, cînd te uiți la el, da’ o fost ăl mai bun ciobănesc pe care l-am văzut io vr’odată.

George zise:

— Era un tip în Weed cu un terier mare şi sîrmos care putea mîna oile. O-nvățat de la alți cîini.

Carlson nu se lăsă:

— Ascultă, Candy. Cîinele ăsta numa’ suferă tot timpu’. Dacă l-ai duce şi l-ai împuşca aicea-n ceafă – se aplecă să-i arate –, uite, chiar aicea, nici n-ar şti ce-o pățit.

Candy se uită amărît în jur.

— Nu, zise el încet, n-aş putea face aşa ceva. Îl am de prea multă vreme.

— Nu mai îi în stare să se bucure de nimica, insistă Carlson. Şi pute de-ți mută nasu' din loc… Să-ți zic o chestie. Ți-l împuşc io. Aşa nu trebe s-o faci tu.

Candy îşi coborî picioarele de pe pat. Îşi frecă agitat barba țepoasă şi căruntă de pe obraji.

— Tare m-am obişnuit cu el, spuse încet. Îl am de cînd era mic.

— Păi, n-ai milă de el că-l laşi să trăiască aşa, zise Carlson. Uite, cățaua lu' Slim tocma' ce-o fătat. Pun pariu că Slim ți-ar da un cățel să-l creşti, nu, Slim?

Căruțaşul studiase cîinele bătrîn cu ochii săi calmi.

— Îhî, răspunse el. Poți să-ți iei un pui, dacă vrei.

Păru că-şi scutură o oprelişte de pe el ca să poată vorbi.

— Carl are dreptate, Candy. Cîinele ăla nici nu mai are de ce să trăiască. Io aş vrea să mă-mpuşte careva dacă ajung bătrîn şi schilod.

Candy se uită neajutorat la el, fiindcă părerile lui Slim erau lege.

— Dacă-l doare? sugeră el. Nu mă deranjează să mă îngrijesc io de asta.

— Cum l-aş împuşca io, n-ar simți nimica, spuse Carlson. Aş pune pistolu' fix aicea.

Arătă cu degetul mare de la picior:

— Chiar în ceafă. Nici n-ar zvîcni.

Privirea lui Candy se mută de la un chip la altul, căutînd ajutor. Afară era deja destul de întuneric. În încăpere intră un lucrător tînăr. Umerii lăsați îi erau aplecați în față şi el mergea apăsat pe călcîie, ca şi cînd ar fi cărat un sac invizibil cu grîne. Se duse la patul lui şi îşi puse pălăria pe poliță. Apoi luă de acolo o revistă din acelea ieftine şi o aduse la lumina becului de deasupra mesei.

— Ți-am arătat asta, Slim? întrebă el.

— Ce să-mi arăți?

Tînărul răsfoi ultimele pagini, puse revista pe masă şi arătă cu degetul.

— Uite-acolo, citeşte.

Slim se aplecă peste revistă.

— Haide, zise tînărul. Citeşte cu voce tare.

— „Dragă redacție“, citi Slim rar. „Vă citesc revista de şase ani şi, după mine, e cea mai bună de pe piață. Îmi plac povestirile lui Peter Rand. După mine, e fantastic. Mai publicați chestii de genul *Călărețul întunecat* . Eu nu scriu multe scrisori. M-am gîndit doar să vă spun că pe revista voastră nu-mi pare rău c-am dat banii.“

Slim ridică întrebător privirea.

— De ce m-ai pus să citesc asta?

— Mai departe, spuse Whit. Citeşte numele de la sfîrşit.

Slim citi:

— „Cu urări de succes, al dumneavoastră, William Tenner.“

Ridică iar privirea spre Whit:

— De ce m-ai pus să citesc asta?

Whit închise maiestuos revista.

— Nu-l mai ții minte pe Bill Tenner? O lucrat aci acu’ vreo trei luni.

Slim se gîndi…

— Unu’ micuț? întrebă el. Care conducea cultivatoru’?

— Ăla-i! strigă Whit. De el vorbesc!

— Crezi că el o scris scrisoarea?

— Îs sigur. Într-o bună zi Bill şi cu mine stăteam aşa aicea. Bill avea o revistă d-aia de tocmai venise. O tot răsfoia aşa şi la un moment dat zice: „Am scris o scrisoare. Îs curios dac-or tipărit-o-n foaie!“ Da’ n-o găsit-o. Dup-aia zice Bill: „Poate-o țin pentru mai încolo“. Şi fix aşa o şi fost. Uite-o.

— Bag samă c-ai dreptate, spuse Slim. Or tipărit-o în revistă.

George întinse mîna după revistă.

— Dă-ncoa’, s-o vedem.

Whit găsi din nou pagina, dar nu lăsă revista din mînă. Indică scrisoarea cu arătătorul. Apoi se duse înapoi la poliță şi aşează cu grijă revista pe ea.

— Mă-ntreb dacă Bill o fi văzut-o, spuse el. Bill şi cu mine am lucrat la straturile de mazăre. Dădeam amîndoi cu cultivatoru’. Tare de treabă, Bill ăsta.

Cît durase discuția, Carlson refuzase să se lase prins în ea. Continua să se uite în jos, la cățelul cel bătrîn. Candy îl urmărea neliniştit. În cele din urmă Carlson zise:

— Dacă vrei, îl scap pe ticălosu’ ăsta bătrîn de toate belelele acu’, pe loc, şi ştii de-o treabă. La ce să mai trăiască? Nu mîncă, nu vede şi nici să umble nu-i în stare fără să-l doară.

— Da’ tu nici n-ai puşcă, zise plin de speranță Candy.

— Pe dracu’ n-am. Am un Luger. Nimica n-o să simtă.

— Poate că mîine, zise Candy. Hai să mai aşteptăm pînă mîine.

— Nu văd de ce, spuse Carlson.

Se duse la patul lui, îşi trase sacoşa de dedesubt şi scoase din ea un pistol Luger.

— Hai s-o terminăm odată, zise el. Nu putem dormi cu el aicea, împute tot locu'.

Îşi puse pistolul în buzunarul de la şold.

Candy se uită îndelung la Slim, încercînd să zărească vreun semn că s-ar fi răzgîndit. Dar Slim nu-i dădu nici unul. În cele din urmă Candy zise încet, resemnat:

— Bine, ia-l.

Nu se uită deloc în jos, la cîine. Se întinse înapoi pe pat, îşi încrucişă braţele sub cap şi rămase cu privirea fixată în tavan.

Carlson scoase din buzunar o curea mică de piele. Se aplecă şi o legă la gîtul cîinelui. Cu excepţia lui Candy, toată lumea îl urmărea cu privirea.

— Hai, băiatu'. Haida, băiatu', zise el blînd.

Iar lui Candy îi spuse, ca şi cînd şi-ar fi cerut scuze:

— N-o să simtă nimica.

Candy nu se clinti şi nici nu-i răspunse.

Carlson trase de curea:

— Hai, băiatu'.

Cîinele cel bătrîn se ridică greoi pe picioarele înţepenite şi urmă lesa care îl trăgea domol.

— Carlson, spuse Slim.

— Ce-i?

— Ştii ce să faci.

— Cum adică, Slim?

— Ia o lopată, zise răstit Slim.

— A, da! Am priceput.

Scoase cîinele afară, în întuneric. George îi urmă pînă la uşă şi o închise, punînd încet zăvorul la loc. Candy stătea țeapăn pe pat şi se holba în tavan.

Slim zise cu voce tare:

— Unu' din catîrii mei are ceva la o copită. Tre' să-i pun nişte catran.

Vocea i se stinse.

Afară se lăsă tăcerea. Paşii lui Carlson se pierdură în depărtare. Tăcerea năvăli şi în încăpere. Şi se înstăpîni cu totul.

— Pun pariu că Lennie îi în grajd, cu cățelu', chicoti George. Acuma, că are cățel, nici n-o să mai vrea să vină-ncoa'.

— Candy, poți să-ți alegi care cățel vrei, spuse Slim.

Candy nu îi răspunse. În încăpere se lăsă din nou tăcerea. Veni din întunericul de afară şi cotropi odaia.

— Are careva chef de-o partidă de *euchre* [1]? întrebă George.

— Joc io cîteva cu tine, zise Whit.

Se aşezară față în față la masă, sub bec, dar George nu amestecă imediat cărțile. Freca agitat cu degetul marginea pachetului şi şfichiuitul acela uşor atrase privirile tuturor celor din încăpere, aşa că se opri. În odaie se lăsă din nou tăcerea.

Trecu un minut, apoi încă unul. Candy stătea în continuare nemişcat, cu ochii holbați la tavan. Slim îi aruncă o privire şi apoi se uită în jos, la

mîinile lui. Îşi apucă o mînă cu cealaltă şi o ţinu aşa. De sub podea se auzi un ronţăit şi toţi bărbaţii se uitară recunoscători într-acolo. Numai Candy rămase cu privirea aţintită în tavan.

— Îmi pare că-i un şobolan acolo, zise George. Tre' să punem o cursă dedesubt.

Whit izbucni:

— Ce dracu' îi trebe atîta? Hai, dă nişte cărţi. Aşa nu mai jucăm nici un *euchre* .

George adună cărţile strîns şi le studie dosul. Încăperea fu din nou cuprinsă de tăcere.

În depărtare se auzi o împuşcătură. Bărbaţii se uitară imediat la bătrîn. Toţi ochii se întoarseră spre el.

O clipă acesta rămase cu privirea pironită în tavan. Apoi se răsuci încet cu faţa la perete şi rămase tăcut.

George amestecă cu zgomot cărţile şi le împărţi. Whit scoase o tablă pentru scor şi aranjă cuişoarele pentru început.

— Bag samă că voi, băieţi, chiar c-aţi venit să munciţi, zise Whit.

— Cum adică? întrebă George.

Whit rîse.

— Păi, aţi sosit într-o vineri. Aveţi două zile de lucrat pînă duminică.

— Nu pricep ce vrei să zici, spuse George.

Whit rîse iar.

— Ai pricepe dac-ai fi umblat mai mult pe la fermele astea. Băieţii care vor numa' să vadă cum îi ferma vin sîmbăta după-masă. Capătă cina sîmbătă sara, plus trei mese duminică, şi poa' s-o şteargă luni dimineaţa, după micu'

dejun, fără să fi pus mîna la nimic. Da' voi aţi venit la lucru' vineri la prînz. Orice-aţi avea de gînd, tot tre' să munciţi o zi jumate.

George îl privi senin.

— O să facem ceva purici p-aicea, spuse el. Io şi Lennie vrem să strîngem nişte bani.

Uşa se deschise încet şi grăjdarul îşi vîrî capul înăuntru – un cap lunguieţ şi negru, brăzdat de durere, cu ochi răbdători.

— Domnu' Slim.

Slim îşi întoarse privirea dinspre bătrînul Candy.

— Îhî? O, salut, Crooks! Care-i treaba?

— Mi-aţi zis să-ncălzesc catran pentru copita catîrului ăla. Am încălzit.

— A, da. Bine, Crooks. Vin acuşi să-l pun.

— Pot s-o fac şi io, dacă vreţi, domnu' Slim.

— Nu. Vin io s-o fac.

Se ridică.

— Domnu' Slim, zise Crooks.

— Îhî?

— Flăcău' ăla mare, de numa' o venit, se tot prosteşte cu căţeluşii prin grajd.

— Lasă-l, că nu face nici un rău. I-am dat io unu'.

— M-am gîndit să vă zic numa', spuse Crooks. Îi tot scoate din culcuş şi-i mîngîie. N-o să le facă bine.

— Las’ că nu le face rău, spuse Slim. Vin şi io cu tine chiar acu’.

George ridică privirea.

— Dacă nebunu’ ăla afurisit se prosteşte prea tare p-acolo, zvîrle-l afară, Slim.

Slim îl urmă pe grăjdar afară.

George împărți cărțile, iar Whit şi le culese pe-ale lui şi se uită la ele.

— Văzuşi copilu’? întrebă el.

— Ce copil? întrebă George.

— Păi, cum care? Nevasta a nouă a lu’ Curley.

— Mda, o văzui.

— Nu-i aşa că-i bunoacă?

— N-am văzut-o chiar aşa de bine, spuse George.

Whit puse cărțile jos cu un gest grandios.

— Păi, fii pe fază şi ține ochii deschişi. O să vezi destule. Că de-ascuns n-ascunde nimica. Aşa ceva n-am mai văzut. Îi umblă ochii de numa’ după toată lumea. Pun rămăşag că şi grăjdarului îi face ochi dulci. Nu ştiu ce dracu’ vrea.

— Or fost ceva necazuri de cînd o venit ea p-aicea? întrebă indiferent George.

Era clar că pe Whit nu-l prea interesau cărțile. Le puse pe masă şi George le culese. George îşi întinse încet pasiența: şapte cărți, alte şase peste ele şi cinci deasupra lor.

— Văd io încotro bați, spuse Whit. Da’ nu, încă n-o fost nimic. Pe Curley îl mîncă-n fund, da’ nimic altceva. Cum apar băieții, numa’ ce-o vezi că vine

şi ea. Ba că nu ştie unde-i Curley, ba că i se pare c-o uitat ceva şi-acuma caută. Parcă nu se poate ține departe de bărbați. Şi pe Curley parcă-l pişcă ceva în fund tot timpu'. Da' pîn-acum nu s-o-ntîmplat nimic.

— Numa' necazuri o să facă, spuse George. O să fie mare tărăboi din cauza ei. Îi momeală pentru zdup şi-i chitită să bage în bucluc. Curley ăsta şi-o făcut-o cu mîna lui. O fermă cu o grămadă de bărbați prin preajmă nu-i locu' unde să ții o fată, mai ales una ca ea.

— Dacă ai chef de ceva, hai cu noi în oraş mîine-sară, zise Whit.

— De ce? Ce faceți?

— Păi, na, ca de obicei. Mergem la Susy. Tare-i fain locu'. Tanti Susy îi mare mucalită – veşnic face glume. Să vezi numa' ce-o zis sîmbăta trecută cînd i-am apărut la uşă sara. Susy deschide uşa şi dup-aia strigă peste umăr: „Fetele, puneți ceva pe voi, c-o venit şerifu'!“ Şi nici nu vorbeşte porcos. Cinci fete are acolo.

— Cît costă? întrebă George.

— Doi dolari jumate. O băutură îi douăş'cinci de cenți. Are şi nişte jețuri faine Susy. Dacă n-ai chef să ț-o pui, poți să stai liniştit într-un jeț, dai pe gît două sau trei pahare şi pierzi vremea şi pe Susy o doare-n cot. Nu te zoreşte şi nici nu te dă pe uşă afară dacă n-ai chef să ț-o pui.

— Poate-o să merg şi io să văd cum îi locu', zise George.

— Sigur. Hai. Îi distracție de numa' la ea – face poante tot timpul. Să vezi numa' ce-o zis odată: „Îi ştiu io pe unii care, dacă au un preş pe jos şi lampă din păpuşă pe patefon, îşi închipuie că ține un salon“. Se lega de bordelu' lu' Clara. Şi zice Susy: „Io ştiu ce vreți voi, băieți“, aşa zice. „Fetele mele-s curate“, zice ea, „şi whisky-ul nu-l botez cu apă“, zice. „Dacă-i vine la careva chefu' să se uite la lampa din păpuşă şi să s-aleagă cu ceva mîncărimi, atunci ştie unde să se ducă.“ Şi, cică: „Îs băieți p-aicea de umblă crăcănați fin'că le place să se uite la lămpi din păpuşi“.

— Clara-i patroana de la ălalalt bordel? întrebă George.

— Îhî, zise Whit. Noi nu mergem în veci acolo. La Clara îți cere trei dolari jumate culcatu' şi treiş'cinci de cenți paharu' şi nici glume nu face. Da' la Susy îi curat şi are jețuri faine. Şi la ea nu găseşti nici picior de fîrțîgău.

— Io cu Lennie vrem să strîngem nişte bani, zise George. Poate m-oi duce să beau un pahar şi să şed un pic, da' doi dolari jumate nu arunc io pentru aşa ceva.

— Păi, na, cîteodată omu' tre' să se mai şi distreze, zise Whit.

Uşa se deschise şi Lennie cu Carlson intrară împreună. Lennie se furişă pînă la pat şi se aşeză, încercînd să nu atragă atenția. Carlson întinse mîna sub patul lui şi-şi scoase sacoşa. Nu se uită înspre bătrînul Candy, care stătea în continuare cu fața la perete.

Carlson scoase din sacoşă o tijă de curățat şi un bidonaş de ulei. Le puse pe pat, luă pistolul, îi scoase magazia şi îndepărtă cu un pocnet tubul de cartuş gol. Apoi se apucă să curețe țeava cu tija. Cînd ejectorul pocni, Candy se întoarse şi se uită o clipă la pistol, după care se răsuci din nou cu fața la perete.

— O trecut Curley p-aicea? întrebă nonşalant Carlson.

— Nu, zise Whit. Ce dracu-i cu Curley?

Carlson se uită cu ochii mijiți pe țeava pistolului.

— Îşi caută nevasta. L-am văzut cum se tot învîrte p-afară.

— Juma' din timp şi-l pierde căutînd-o el pe ea şi-n rest îl caută ea pe el, zise sarcastic Whit.

Curley se năpusti agitat în încăpere.

— Ați văzut-o careva pe nevastă-mea? vru el să ştie.

— P-aicea n-o fost, spuse Whit.

Curley îşi roti privirea prin încăpere, cu un aer amenințător.

— Unde dracu-i Slim?

— S-o dus în grajd, zise George. Avea de gînd să ungă cu nişte catran o copită spintecată.

Curley îşi coborî umerii şi şi-i încordă.

— De cînd o plecat?

— De vreo cinci-zece minute.

Curley o zbughi pe uşă şi o trînti în urma lui.

Whit se ridică.

— Cred că asta-i ceva ce vreau să văd, zise el. Curley şi-o pierdut minţile, că altfel nu s-ar lua de Slim. Şi Curley se cam pricepe la bătaie, al dracu' ce se mai pricepe! O ajuns în finală la Mănuşile de Aur. Are şi tăieturi din ziare.

Rămase pe gînduri.

— Da' şi-aşa, tot mai bine l-ar lăsa în pace pe Slim. Nimeni nu ştie de ce-i în stare Slim.

— S-o gîndit că Slim îi cu nevastă-sa, nu? întrebă George.

— Aşa s-ar părea, răspunse Whit. Slim sigur nu-i. Adică io nu cred că îi. Da' nu vreau să pierd scandalu' dac-o fi să fie. Hai să mergem.

— Io, unu', rămîn aicea, zise George. N-am chef să mă bag în nimic. Lennie şi cu mine tre' să strîngem nişte bani.

Carlson termină de curăţat pistolul, îl puse în sacoşă şi împinse sacoşa înapoi sub pat.

— Păi, hai că vin şi io să văd care-i taina, zise el.

Bătrînul Candy stătea nemişcat şi Lennie îl privea pe George cu atenție din pat.

După ce Whit şi Carlson plecară şi uşa se închise în urma lor, George se întoarse către Lennie:

— Ce te roade?

— N-am făcut nimica, George. Slim o zis să las cățeii-n pace o vreme, să nu-i mai mîngîi atîta. Slim zice că nu le face bine. Aşa c-am venit ață înapoi. N-am făcut prostii, George.

— Aşa ți-aş fi zis şi io, spuse George.

— Păi, nu le-am făcut nimica. Numa' îl țineam p-al meu în brațe şi-l mîngîiam.

— L-ai văzut pe Slim în grajd? întrebă George.

— Păi, cum să nu? Mi-o zis să nu mai mîngîi atîta cățelu' ăla.

— Pe fata aia ai văzut-o?

— Adică fata lu' Curley?

— Îhî. O venit la grajd?

— Nu. Oricum, n-am văzut-o defel.

— Nu l-ai văzut pe Slim vorbind cu ea?

— Nu. N-o fost la grajd.

— Bine, zise George. Bag samă că băieții n-or să vadă nici o-ncăierare. Dacă se lasă cu bătaie, Lennie, tu să te ții deoparte.

— N-am chef de nici o bătaie, spuse Lennie.

Apoi se ridică din pat şi se aşează la masă, vizavi de George.

Aproape mecanic, George începu să amestece cărțile şi întinse o pasiență. O făcea cu o încetineală intenționată, studiată. Lennie se întinse după o carte cu chipuri şi o studie, apoi o întoarse cu susul în jos şi o studie din nou.

— Îi la fel la amîndouă capetele, spuse el. George, de ce îi la fel la amîndouă capetele?

— Habar n-am, zise George. Aşa-s făcute. Ce făcea Slim în grajd cînd l-ai văzut?

— Slim?

— Exact. L-ai văzut la grajd şi ți-o zis să nu mai mîngîi atîta cățeii.

— A, da. Avea o cutie de catran şi o pensulă. Habar n-am pen' ce.

— Sigur n-o venit şi fata aia, cum o venit şi-aicea astăzi?

— Nu, n-o venit defel.

George oftă.

— Io, unu', mai bine mă duc la bordel, zise el. Te duci, te-mbeți şi te uşurezi de toate laolaltă şi nu intri în nici un fel de bucluc. Şi ştii exact cît te costă. Puştoaicele astea îs numa' bune să te facă să-nfunzi pîrnaia.

Lennie îi urmărea cu admirație cuvintele şi mişca uşor din buze, încercînd să țină pasul.

— Lennie, îl mai ții minte pe Andy Cushman? continuă George. Ăla de la şcoala primară?

— Ăla de făcea mă-sa plăcinte la copii? întrebă Lennie.

— Îhî. De ăla zic. Toate le ții minte dacă-i ceva de mîncat la mijloc.

George îşi studie atent pasiența. Puse un as pe suită şi aşează peste el un doi, un trei şi un patru de caro.

— Acum Andy îi închis la San Quentin, de la o tîrfă, spuse George.

Lennie bătea darabana cu degetele pe masă.

— George?

— Îhî?

— George, cît mai durează pînă ne luăm locşoru' ăla şi trăim din belşugu' pămîntului – şi cu iepurii?

— Habar n-am, spuse George. Trebe s-adunăm o sumă frumuşică. Ştiu io un loc pe care-l putem lua mai ieftin, da' pe degeaba tot nu ni-l dau.

Bătrînul Candy se întoarse încet. Ochii îi erau larg deschişi. Se uită cu atenție la George.

— Hai, povesteşte de locul ăla, George, zise Lennie.

— D-abia ce ți-am povestit. Ți-am zis asară.

— Hai, mai zi o dată, George!

— Păi, na, are zece pogoane, spuse George. Are şi-o moară mică de vînt. Are o bojdeucă şi-un loc pentru găini. Are o bucătărie, o livadă, cireşi, meri, piersici, caişi, nuci, nişte tufe de zmeură. Are un petic de lucernă şi apă destulă ca să-l inunde. O cocină pentru porci…

— Şi iepuri, George.

— Loc de iepuri nu este încă, da' nu mi-ar fi greu să fac nişte cuşti şi tu ai putea să le dai la iepuri să mănînce lucernă.

— Păi, sigur c-aş putea, zise Lennie. A dracu' să fiu dacă nu.

Mîinile lui George lăsară cărțile deoparte. Glasul i se încălzea pe măsură ce vorbea:

— Şi-am ține şi nişte porci. Am putea clădi o afumătoare ca aia a lu' bunicu' şi cînd am tăia porcu', am afuma clisa şi şunca şi-am face cîrnați şi toate alea. Şi cînd ar veni somonu' pe rîu în sus, am prinde vreo sută şi i-am săra ori i-am afuma. I-am putea mînca de dimineață. Nimic nu-i mai bun ca somonu' afumat. Şi cînd s-ar coace fructele, am face compot şi-am pune şi roşii la borcan, că nu-i greu. Duminica am tăia cîte-un pui sau un iepure. Poate am ține şi-o vacă ori o capră şi smîntîna ar fi atîta de groasă, c-am tăia-o cu cuțitu' şi-am scoate-o cu lingura.

Lennie îl urmărea cu ochii larg deschişi, iar bătrînul Candy îl privea şi el atent.

— Am putea trăi din belşugu' pămîntului, zise Lennie încet.

— Ba bine că nu, spuse George. În grădină, tot felul de zarzavaturi, şi dacă ne-ar trebui un pic de whisky, am putea vinde nişte ouă sau ceva. Sau lapte. Şi-aşa am trăi acolo. Acolo ne-ar fi locu'. N-ar mai trebui să batem drumurile şi n-am mînca mîncare făcută de nu'ş'ce japonez. Nu, dom'le, am avea locşoru' nostru, unde-am fi acasă, şi n-am mai dormi prin barăci.

— Zi şi despre casă, George, îl imploră Lennie.

— Da' cum? Am avea o căsuță şi-o cameră numa' a noastră. C-o sobă mică de tuci şi iarna am face foc în ea. Pămînt nu-i aşa de mult ca să lucrăm toată ziua. Numa' vreo şase-şapte ceasuri. Şi n-o să ne spetim încărcînd orz unşpe ceasuri. Şi cînd am pune o recoltă, am fi acolo s-o culegem. Am şti ce-o ieşit din semințele noastre.

— Şi iepurii, zise avîntat Lennie. Io aş griji de ei. Zi cum aş griji io de ei, George.

— Păi, sigur, te-ai duce cu un sac la peticul de lucernă. Ai umple sacul şi-ai veni cu el înapoi şi l-ai pune în cuşti la iepuri.

— Iar ei ar ronțăi şi-ar tot ronțăi, aşa cum fac ei, zise Lennie. I-am văzut io.

— Tot la şase săptămîni sau cam pe-acolo, continuă George, iepuroaicele ar face-un rînd de pui, aşa c-am avea destui iepuri şi de mîncat, şi de vîndut. Şi

am ţine şi cîţiva porumbei, ca să zboare-n juru' morii de vînt, aşa cum am văzut io cînd eram copil.

Fixa extaziat peretele din spatele lui Lennie.

— Şi toate ar fi ale noastre şi nu ne-ar putea da nimeni afară. Dacă nu ne-ar conveni de careva, i-am zice „Pleacă dracu' d-aicea" şi zău că aşa ar şi face… Iar dacă ar veni vr'un preten, păi, sigur, am avea un pat în plus şi i-am zice „Ce-ar fi să stai peste noapte?" şi-aşa ar face. Am avea un prepelicar şi vreo două mîţe vărgate, da' să ai grijă să nu pună mîţele alea laba pe iepuri.

Lennie inspiră adînc.

— Să-ncerce numa' să pună laba pe iepuri. Că le sucesc gîtu' ăla nenorocit. O să… o să le zdrobesc cu un par.

Se potoli, bombănind în barbă şi ameninţînd viitoarele pisici care ar îndrăzni să deranjeze viitorii iepuri.

George era pierdut în propria sa reverie. Cînd Candy începu să vorbească, tresăriră amîndoi, de parcă ar fi fost surprinşi făcînd ceva ruşinos.

— Ştii tu un locşor ca ăsta? întrebă Candy.

George se puse imediat în gardă.

— Şi dac-aş şti, ce? zise el. Ce te priveşte pe tine?

— Nu trebe să-mi spui unde îi. Poate fi oriunde.

— Păi, tocmai, zise George. Chiar aşa. Nu l-ai putea găsi nici într-o mie de ani.

Candy continuă însufleţit:

— Cu cît s-ar vinde un loc din ăsta?

George îl privi bănuitor.

— Păi… aş putea să-l scot la vreo şase sute de dolari. Bătrînii care-l au acuma îs lefteri şi bătrîna tre’ să se opereze. Da’ ia zi, ce te priveşte pe tine? Că n-ai nimica de-a face cu noi.

— Nu-i mare lucru de capu’ meu numa’ c-o mînă, spuse Candy. Aicea, la ferma asta, mi-am pierdut io mîna. De-aia m-or luat ca rîndaş. Mi-or dat şi două sute cinzeci de dolari că mi-am pierdut mîna. Şi mai am încă cinzeci, puşi frumuşel la bancă. Aia înseamnă trei sute şi la sfîrşitul lunii mai capăt cinzeci. Să vă zic io o chestie…

Se aplecă însufleţit în faţă.

— Ce-ar fi să vin cu voi? Aş pune trei sute cinzeci, partea mea. Io, unu’, nu-s bun de nimica, da’ tot aş putea face mîncare şi-aş griji de găini şi pot şi săpa un pic în grădină. Ce ziceţi?

George închise pe jumătate ochii.

— Tre’ să mă gîndesc. Planu’ era s-o facem numa’ noi doi.

Candy îl întrerupse:

— Aş face testament şi v-aş lăsa vouă partea mea în caz că mor, că neamuri sau alte d-astea n-am. Voi, băieţi, aveţi ceva parale? N-am putea să-l luăm imediat?

George scuipă disprețuitor.

— Avem zece dolari cu totul.

Apoi zise gînditor:

— Fii atent, dacă io şi Lennie lucrăm o lună şi nu cheltuim nimica, o s-avem o sută de dolari. Aia ar fi patru sute cinzeci. Pun pariu că putem să-l scoatem numa’ cu-atîta. Dup-aia tu şi Lennie v-aţi putea duce să-l puneţi pe picioare, io mi-aş găsi ceva de lucru ca să fac restu’ de bani şi voi aţi vinde ouă şi altele din astea.

Tăcură cu toții. Se uitau uluiți unul la altul. Lucrul acesta în care nu crezuseră niciodată cu adevărat devenea aievea.

— Isuse Cristoase! spuse solemn George. Pun pariu că putem pune mîna pe el.

Ochii îi erau plini de uimire.

— Pun pariu că putem pune mîna pe el, repetă încet.

Candy stătea pe marginea patului. Îşi scărpina agitat ciotul de la încheietura mîinii.

— Acu' patru ani am avut accidentu' ăla, zise el. Acuşi o să mă dea frumuşel afară. Cum n-o să mai pot face curățenie-n barăci, cum o să mă arunce-n drum. Dacă vă dau vouă banii, poate c-o să mă lăsați să sap prin grădină şi după ce n-o să mă mai țină puterile. Şi-o să spăl vasele, o să văd de găini ş-alte nimicuri d-astea. Da' o să fiu la locşoru' nostru şi-o să pot lucra în locşoru' nostru.

Continuă amărît:

— Ați văzut ce-or făcut cu cîinele meu în sara asta? Cică nu mai era bun de nimica, nici pentru el, nici pentru alții. Cînd o să mă dea afară, o să-mi doresc să mă-mpuşte şi pe mine careva. Da' n-o să facă nimeni aşa ceva. N-o să am unde mă duce şi nici de lucru n-o să mai găsesc. Pînă-ți fi voi gata să plecați, o să mai capăt treizeci de dolari.

George se ridică.

— O s-o facem, zise el. O s-aranjăm locu' ăla şi-o să mergem să trăim acolo.

Se aşeză din nou. Rămaseră cu toții încremeniți, năuciți de frumusețea acestui lucru, fiecare cu mintea fixată pe momentul din viitor cînd avea să se întîmple acest lucru minunat.

George zise cu uimire:

— Să zicem că în oraş ar veni un carnaval, un circ ori vreun meci ori ce-o fi să fie.

Bătrînul Candy dădu aprobator din cap.

— Şi noi ne-am duce aşa, pur şi simplu, spuse George. N-ar trebui să cerem voie la nimeni. Am zice numa' „Hai să mergem" şi ne-am duce. Am mulge numa' vacile, am arunca nişte grăunţe la găini şi duşi am fi.

— Şi-am pune nişte iarbă la iepuri, îl întrerupse Lennie. Io n-aş uita în veci să le dau de mîncare. Cînd facem asta, George?

— Peste-o lună. Fix peste-o lună. Ştiţi ce-o să fac? O să le scriu la bătrînii ăia care au locu', ca să le zic că-l cumpărăm. Şi Candy o să le trimită o sută de dolari arvună.

— Ba bine că nu, zise Candy. Au şi-o sobă bună acolo?

— Păi, cum nu? Au o sobă ca lumea, cu cărbuni şi lemne.

— Io o să-mi iau căţelu' cu mine, spuse Lennie. Pun pariu pe ce vrei tu c-o să-i placă acolo, să vezi numa'.

Afară se auzi larmă de voci apropiindu-se. George zise repede:

— Să nu care cumva să sufle vreunu' o vorbă cuiva. Numa' noi trei ştim de asta şi nimeni altcineva. Ăştia ar fi în stare să ne dea afară, ca să nu mai facem bani. Ne prefacem c-o să lucrăm la orz cît om mai trăi pînă-ntr-o bună zi, cînd ne luăm banii şi-o ştergem d-aicea.

Lennie şi Candy dădură din cap, rînjind încîntaţi.

— Nu sufla o vorbă, îşi zise Lennie.

— George? spuse Candy.

— Îhî?

— Ar fi trebuit să-mi împuşc io cîinele, George. Nu trebuia să las p-un străin să-mi împuşte cîinele.

Uşa se deschise. Intră Slim, urmat de Curley, de Carlson şi de Whit. Mîinile lui Slim erau înnegrite de catran şi privirea îi era încruntată. Curley îl urma îndeaproape.

— Păi, n-am vrut să zic nimica, Slim, spuse Curley. Te-am întrebat numa'.

— Păi, mă-ntrebi cam des, îi răspunse Slim. M-am cam săturat, fir-ar a naibii. Dacă tu nu eşti în stare să ai grijă de afurisita de nevastă-ta, io ce pot să-ți fac? Să nu te mai iei de mine.

— Încerc să-ți zic numa' că n-am vrut să zic nimica, spuse Curley. M-am gîndit aşa, că poate-ai văzut-o.

— De ce nu-i spui să stea dracu' acasă, unde-i e locu'? zise şi Carlson. O laşi să umble pe la barăci şi-acuşi o să te trezeşti cu vreun bucluc şi n-o să mai ai ce-i face.

Curley se repezi la Carlson:

— Tu să-ți vezi de treaba ta, că dacă nu, te-aranjez io afară.

Carlson rîse.

— Tîmpitule, zise el. Ai încercat să bagi spaima-n Slim, da' nu ți-o mers. Slim o băgat spaima-n tine. Uită-te la tine: eşti ca un iepure. Nu mai pot io că-i fi tu ăl mai tare boxer de p-aicea! Dă-te numa' la mine şi-ți trag una de-ți zboară capu' de pe umeri.

Candy se alătură bucuros atacului.

— Mănuşă plină cu vaselină, zise el plin de dezgust.

Curley îl străfulgeră din ochi. Apoi privirea lui trecu mai departe şi se opri asupra lui Lennie – iar Lennie încă zîmbea fericit, cu gîndul la ferma lor.

Curley se apropie de Lennie ca un terier.

— Tu de ce dracu’ rîzi?

Lennie se uită la el cu o privire goală.

— Hă?

Atunci furia lui Curley se dezlănțui.

— Vino-ncoa’, ticălos mare ce eşti! Ridică-te-n picioare! N-o să rîdă de mine nici o matahală de-alde tine! Ți-arăt io cine-i iepure!

Lennie se uită neajutorat înspre George, apoi se ridică şi încercă să se retragă. Curley era încordat şi gata de luptă. Se repezi la Lennie cu pumnul stîng şi apoi îl pocni în nas cu dreptul. Lennie scoase un urlet de groază. Din nas îi țîşni sîngele.

— George! strigă el. Fă-l să mă lase în pace, George.

Se retrase pînă ajunse cu spatele la perete, iar Curley îl urmări, trăgîndu-i necontenit pumni în cap. Mîinile lui Lennie rămăseseră atîrnate pe lîngă corp: era prea speriat ca să se apere.

George era în picioare şi urla:

— Apucă-l, Lennie! Nu-l lăsa să te caftească!

Lennie îşi acoperi fața cu labele lui uriaşe şi gemu de groază.

— Fă-l să se oprească, George! țipă el.

Apoi Curley îi trase una în stomac şi-i tăie răsuflarea.

Slim sări în picioare.

— Şobolanu’ dracului! strigă el. Îi arăt io lui.

George întinse mîna şi-l apucă pe Slim.

— Stai numa’ un pic, țipă el.

Îşi făcu mîinile căuş în jurul gurii şi urlă:

— Apucă-l, Lennie!

Lennie îşi luă mîinile de pe faţă şi se uită după George, iar Curley se repezi să-l pocnească în ochi. Faţa aceea mare era toată acoperită de sînge. George urlă din nou:

— Am zis apucă-l!

Curley tocmai îşi lansa pumnul, cînd Lennie se întinse după el. În clipa următoare Curley se zbătea ca un peşte în cîrligul undiţei, iar pumnul lui strîns se pierduse în mîna uriaşă a lui Lennie.

George străbătu în goană încăperea.

— Dă-i drumu', Lennie! Dă-i drumu'!

Dar Lennie se uita îngrozit la omuleţul care se zbătea în strînsoarea sa. Lui Lennie îi şiroia sîngele pe faţă, iar un ochi îi era umflat şi închis. George îl plesni peste obraji de mai multe ori, dar Lennie stătea în continuare cu pumnul strîns. De-acum Curley se albise, se chircise şi se zbătea din ce în ce mai slab. Stătea şi zbiera, cu pumnul îngropat în laba lui Lennie.

George striga întruna:

— Dă-i drumu' la mînă, Lennie! Dă-i drumu'! Slim, hai, ajută-mă cît mai are ăsta mînă.

Brusc, Lennie dădu drumul mîinii. Se ghemui speriat lîngă perete.

— Tu mi-ai zis s-o fac, George, zise el amărît.

Curley stătea jos, pe podea, privindu-şi uluit mîna zdrobită. Slim şi Carlson se aplecară asupra lui. Apoi Slim se îndreptă de spinare şi se uită îngrozit la Lennie.

— Trebe să-l ducem la doctor, spuse el. Din cîte văd io, nu i-a mai rămas nici un oscior întreg la mînă.

— N-am vrut, scîncea Lennie. N-am vrut să-i fac rău.

Slim zise:

— Carlson, du-te şi înhamă trăsura. O să-l ducem în Soledad, să-l repare careva.

Carlson se repezi afară. Slim se întoarse către Lennie, care scîncea în continuare.

— Nu-i vina ta, zise el. Ticălosu' ăla şi-o căutat-o cu lumînarea. Da'… Isuse Cristoase! Nu i-o mai rămas mare lucru din mînă.

Slim ieşi în grabă şi se întoarse peste o clipă cu o cană de tablă plină cu apă. O apropie de buzele lui Curley.

— Slim, acuma o să ne dea afară? întrebă George. Ne trebe banii ăia. O să ne dea afară bătrînu' lu' Curley?

Slim zîmbi şiret. Îngenunche lîngă Curley.

— Ți-ai revenit destul cît să m-asculți? întrebă el.

Curley dădu din cap că da.

— Na, atunci ascultă, continuă Slim. Io zic că ți-ai prins mîna la o maşinărie. Dacă nu spui la nimeni ce s-o-ntîmplat, nici noi n-o să spunem. Dar dacă scoți o vorbă şi-ncerci să scapi de omu' ăsta, o să spunem la toți şi-atunci să vezi ce-o să mai rîdă lumea de tine.

— N-o să spun, zise Curley.

Evită să se uite înspre Lennie.

Afară se auziră roțile trăsurii. Slim îl ajută pe Curley să se ridice.

— Hai acuma. Carlson o să te ducă la un doctor.

Îl ajută pe Curley să iasă pe uşă. Zgomotul roților se îndepărtă. Peste o clipă Slim se întoarse în baracă. Se uită la Lennie, care stătea în continuare ghemuit lîngă perete.

— Dă mîinile-ncoa', să le văd, zise el.

Lennie întinse mîinile.

— Dumnezeule mare, n-aş vrea să te-nfurii cu ceva! spuse Slim.

George interveni.

— Lu' Lennie i-era frică, explică el. N-o ştiut ce să facă. Ți-am spus că n-ar trebui să se ia nimeni de el. Sau nu, mi se pare că lu' Candy i-am spus.

Candy dădu solemn din cap.

— Fix aşa ai zis, spuse el. Chiar azi de dimineață, cînd s-o luat Curley prima dată de pretenu' tău, ai zis „Ar face bine să nu se pună cu Lennie dacă nu vrea să dea de bucluc". Fix aşa mi-ai zis.

George se întoarse spre Lennie.

— Nu-i vina ta, spuse el. Nu mai trebe să-ți fie frică. N-ai făcut decît ce ți-am zis io. Mai bine du-te la spălătorie şi curăță-te pe față. Arăți ca dracu'.

Lennie îi zîmbi cu gura învinețită.

— N-am vrut nici un bucluc, zise el.

Se îndreptă spre uşă, dar chiar înainte să ajungă la ea, se întoarse.

— George?

— Ce vrei?

— Mă mai laşi să grijesc de iepuri, George?

— Păi, sigur că da. Tu n-ai greşit cu nimica.

— N-am vrut să fac nimica rău, George!

— Na, ieşi dracu’ de-aicea şi spală-te pe faţă.

1 . Joc de cărţi asemănător cu whist-ul (n.t.).

4

Crooks, grăjdarul negru, îşi avea patul în magazia de hamuri, un şopron mic ce se sprijinea de peretele grajdului. Pe una din laturile odăiţei se afla o fereastră pătrată, cu patru ochiuri de geam, iar pe cealaltă, o uşă îngustă de scînduri, care ducea în grajd. Patul lui Crooks era o ladă lungă, plină cu paie, pe care erau aruncate nişte pături. În peretele cu fereastra erau bătute cuie, de care atîrnau hamuri stricate, pe cale de a fi reparate, şi fîşii de piele nouă, iar sub fereastră se găsea o băncuţă pentru uneltele de lucrat pielea – cuţite încovoiate, sule, gheme cu sfoară de in şi un mic nituitor manual. De cuie mai atîrnau piese de harnaşament, un grebănar crăpat, cu umplutura de păr de cal ieşind în afară, un jug de lemn rupt şi un şleau cu îmbrăcămintea de piele despicată. Crooks îşi ţinea cutia de lemn deasupra patului şi pe poliţe stăteau o grămadă de sticluţe cu medicamente, atît pentru el, cît şi pentru cai. Mai erau acolo nişte bidonaşe cu săpun de şei şi un vas din care picura catran şi din care se ţitea o pensulă. Iar pe jos erau împrăştiate o mulţime de lucruri ale lui. Cum stătea singur, Crooks putea să-şi lase lucrurile de-a valma, iar faptul că era grăjdar şi schilod făcea să fie mai statornic decît ceilalţi lucrători de la fermă, aşa că adunase mai multe decît ar fi putut căra în spate.

Crooks avea cîteva perechi de pantofi, o pereche de cizme de cauciuc, un ceas deşteptător mare şi o puşcă cu o singură ţeavă. Mai avea şi nişte cărţi: un dicţionar ferfeniţit şi un exemplar jerpelit din codul civil californian din 1905. Pe un raft special de deasupra patului se găseau cîteva reviste vechi şi nişte cărţi murdare. Deasupra patului mai atîrna de-un cui şi o pereche de ochelari mari, cu rame aurii.

Odaia era măturată şi destul de îngrijită, căci Crooks era un bărbat mîndru şi rezervat. Păstra distanța şi le pretindea şi celorlalți să facă acelaşi lucru. Coloana strîmbă îi apleca trupul spre stînga, iar ochii îi erau adînciți în orbite şi din cauza asta păreau că scapără intens. Chipul slab îi era brăzdat de riduri întunecate, adînci, şi avea buze înguste, strînse de suferință, mai deschise la culoare decît restul feței.

Era sîmbătă seara. Prin uşa deschisă care dădea spre grajd se auzeau cai ce se agitau, zgomot de picioare tropăind, dinți ronțăind fîn, lanțuri zăngănind. Un bec mic împrăştia o lumină slabă, gălbuie, în odaia grăjdarului.

Crooks stătea pe marginea patului. La spate cămaşa îi ieşise din blugi. Într-o mînă ținea o sticluță de liniment şi cu cealaltă îşi fricționa şira spinării. Din cînd în cînd îşi mai turna în palma rozalie cîteva picături de liniment, pe care şi le întindea apoi sub cămaşă, ca să se mai frece. Îşi încorda muşchii spinării şi tremura.

Lennie apăru fără nici un zgomot în prag şi rămase acolo, uitîndu-se înăuntru, iar umerii lui largi aproape că umplură cadrul uşii. În prima clipă Crooks nu-l zări, dar apoi ridică privirea, se crispă şi chipul i se încruntă. Îşi scoase mîna de sub cămaşă.

Lennie zîmbi neajutorat, într-o încercare de a-i cîştiga prietenia.

— N-ai nici un drept să vii la mine-n odaie, zise răstit Crooks. Asta-i odaia mea. Nimeni n-are vreun drept aici în afară de mine.

Lennie înghiți în sec şi zîmbetul îi deveni şi mai linguşitor.

— Nu fac nimica, spuse el. Am venit numa' să mă uit la cățelu' meu. Şi ți-am văzut lumina, explică el.

— Păi, na, am dreptu' să-mi aprind lumina. Hai, fă bine şi ieşi de la mine din odaie. Io n-am voie la voi în baracă, aşa că nici tu n-ai voie la mine-n odaie.

— Da' de ce n-ai voie? întrebă Lennie.

— Fin’că-s negru. Băieții joacă veşnic cărți acolo, da’ io n-am voie să joc, fin’că-s negru. Cică put. Da’ dacă chiar vrei să ştii, voi sînteți ăia care puțiți.

Lennie dădu neajutorat din mîinile lui mari.

— Toți s-or dus în oraş, zise el. Slim şi George şi tot restu’. George mi-o zis să stau aicea şi să nu dau de vreun bucluc. Şi ți-am văzut lumina.

— Na, şi ce vrei?

— Nimic. Ți-am văzut lumina. Am zis să vin numa’ şi să stau un pic.

Crooks se uită fix la Lennie, apoi întinse mîna în spate, după ochelari, şi-i potrivi pe după urechile rozalii şi se holbă din nou.

— Oricum, nu ştiu ce cauți în grajd, se plînse el. Căruțaş nu eşti. Lucrătorii n-au ce căuta în grajd. Căruțaş nu eşti. N-ai nimic de-a face cu caii.

— Cățelu’, repetă Lennie. Am venit să-mi văd cățelu’.

— Na, bine atunci, du-te de-ți vezi cățelu’. Nu veni acolo unde nu eşti poftit.

Lui Lennie i se şterse zîmbetul de pe față. Înaintă un pas în încăpere, apoi îşi aminti şi se trase în spate, către uşă.

— M-am uitat un pic la ei. Slim mi-o zis să nu-i mîngîi prea mult.

— Păi, i-ai tot scos din culcuş, zise Crooks. Mă mir că nu i-o mutat cățaua altundeva.

— A, nu-i pasă! Mă lasă.

Lennie înaintase din nou în încăpere.

Crooks se încruntă, dar în cele din urmă zîmbetul dezarmant al lui Lennie îl cuceri.

— Na, hai şi şezi un pic, spuse Crooks. Dacă tot nu te duci şi nu mă laşi în pace, măcar şezi şi gata.

Tonul îi deveni ceva mai prietenos:

— Zici că toți băieții s-or dus în oraş.

— Toți, în afară de bătrînu' Candy. El stă numa' în baracă şi-şi tot ascute creionul, ascute şi socoteşte.

Crooks îşi potrivi ochelarii.

— Socoteşte? Ce socoteşte Candy?

Lennie aproape că strigă:

— Iepurii.

— Eşti dus rău, zise Crooks. Eşti nebun de legat. De ce iepuri vorbeşti acolo?

— Iepurii care o să-i avem şi io o să grijesc de ei, să le tai iarbă, să le dau apă şi toate alea.

— Nebun de legat, spuse Crooks. Nu mă mir că ăla cu care umbli te ține ascuns.

— Da' nu-i minciună, spuse încet Lennie. Aşa o să facem. O să cumpărăm un locşor şi-o să trăim din belşugu' pămîntului.

Crooks se aşează mai comod pe pat.

— Na, şezi aicea, îl îmbie el pe Lennie. Stai colea, pe butoiaşu' de cuie.

Lennie se ghemui şi se aşează pe butoiaş.

— 'Ți-nchipui că-i minciună, zise el. Da' nu-i. Fiece cuvințel îi adevăru-adevărat. N-ai decît să-l întrebi pe George.

Crooks îşi rezemă bărbia lui neagră în palma rozalie.

— Tu şi George umblaţi laolaltă, nu?

— Ba bine că nu. Mergem peste tot laolaltă.

— Cîteodată el vorbeşte şi tu nici habar n-ai ce dracu' zice, continuă Crooks. Aşa-i sau nu-i aşa?

Se aplecă în faţă, sfredelindu-l pe Lennie cu ochii săi adînci.

— Aşa-i sau nu-i aşa?

— Îhî… cîteodată.

— El vorbeşte şi tu habar n-ai ce dracu' tot zice acolo?

— Îhî… cîteodată. Da' nu-ntotdeauna.

Crooks se aplecă în faţă peste marginea patului.

— Io nu-s negru din Sud, zise el. M-am născut fix aicea, în California. Bătrînu' meu o avut o fermă de păsări, vr'o zece pogoane. Veneau copiii albilor să se joace la noi şi cîteodată mergeam şi io să mă joc cu ei şi unii erau chiar drăguţi. Lu' bătrînu' nu i-o plăcut. N-am ştiut pînă mai tîrziu de ce nu i-o plăcut. Da' acuma ştiu.

Ezită şi cînd începu să vorbească din nou, glasul i se mai îmblînzise.

— De jur-împrejur, pe nu ştiu cîţi kilometri, nu mai era nici o familie de negri. Şi-acuma nici aicea, la fermă, nu mai îi altu' negru – şi-n Soledad numa' o familie.

Rîse.

— Dacă zic ceva, cică auzi-l şi pe negru' ăla.

— Cît mai durează pîn' să fie căţeii ăia destul de mari ca să-i pot mîngîia? întrebă Lennie.

Crooks rîse din nou.

— Cu tine poa' să vorbească omu' şi să fie sigur că nu te duci să baţi toba. Mai vreo două săptămîni şi-atunci or fi destul de mari puii ăia. Ştie George ce face. Numa' vorbeşte şi tu nu pricepi nimic.

Se aplecă însufleţit în faţă.

— Iar asta-i numa' ce zice un negru – şi încă unu' schilodit de spinare. Aşa că nu-nseamnă nimic, vezi tu? Oricum n-ai ţine minte. De cîte ori n-am văzut io asta: vorbeşte unu' cu altu' şi nici nu contează dacă ăla aude ori pricepe. Principalu-i că vorbesc ori că stau laolaltă, chiar dacă nu vorbesc. Nu contează deloc, da' chiar deloc.

Se însufleţise atît de mult, că se plesnea cu mîna peste genunchi.

— George poa' să-ţi zică tot felul de tîmpenii, că nu contează. Îi numa' vorbărie. Îi numa' ca să fie cu cineva. Atîta tot.

Se opri. Glasul îi deveni molcom şi insinuant:

— Cum ar fi dacă George nu s-ar mai întoarce? Cum ar fi dacă şi-ar lua tălpăşiţa şi nu s-ar mai uita în urmă? Ce-ai face atunci?

Atenţia lui Lennie se concentră treptat la ce auzise.

— Cum adică? întrebă el.

— Am zis că ce-ar fi dacă George s-ar duce în sara asta în oraş şi nu i-ai mai da în veci de urmă.

Crooks urmărea un soi de victorie personală.

— Gîndeşte-te numa' cum ar fi, repetă el.

— Nu face el una ca asta! strigă Lennie. George n-ar face aşa ceva. Io-s cu George de mult. O să vină-napoi şi-n sara asta…

Dar îndoiala se dovedea copleşitoare.

— Nu crezi c-aşa o să facă?

Faţa lui Crooks se lumină de plăcerea pe care i-o stîrnea această tortură.

— Nu ştii niciodată ce-i în stare să facă omu', remarcă el calm. Să zicem că vrea să se-ntoarcă şi nu poate. Cum ar fi dacă l-ar omorî sau l-ar răni careva şi nu s-ar mai putea întoarce.

Lennie se străduia să priceapă.

— George n-o să facă aşa ceva, repetă el. George are grijă. N-o să păţească nimica. N-o păţit niciodată nimica, fin'că are grijă.

— Na, bine, da' să zicem numa' că nu se-ntoarce. Atunci ce-o să faci?

Faţa lui Lennie se crispă de teamă.

— Nu ştiu. Da', auzi, tu ce tot vrei? ţipă el. Nu-i nimic adevărat. George n-o păţit nimica.

Crooks îl sfredeli mai departe:

— Vrei să-ţi zic io ce-o să se-ntîmple? O să te ducă la nebuni. O să te lege c-o zgardă, ca p-un cîine.

Brusc, ochii lui Lennie se concentrară şi deveniră liniştiţi şi furioşi. Se ridică şi se îndreptă ameninţător spre Crooks.

— Cine i-o făcut rău lu' George? întrebă el.

Crooks îşi dădu seama de pericolul care se apropia de el. Se trase înapoi în pat, vrînd să se ferească.

— Ziceam numa' aşa, spuse el. George n-o păţit nimic. E în regulă. Sigur se-ntoarce.

Lennie se aplecă deasupra lui.

— Da' de ce ziceai aşa? Să nu zică nimeni c-o păţit George ceva.

Crooks îşi dădu jos ochelarii şi se şterse la ochi cu degetele.

— Şezi numa', spuse el. N-o păţit nimica George.

Lennie se întoarse mîrîind înapoi la locul lui, pe butoiaşul de cuie.

— Să nu zică nimenea c-o păţit George ceva, bombăni el.

— Poate acuma o să pricepi, zise blînd Crooks. Tu îl ai pe George. Tu *ştii* c-o să se-ntoarcă. Da' cum ar fi să n-ai pe nimeni? Cum ar fi să nu poţi intra în baracă şi să joci rummy fin'că eşti negru? Cum ţi-ar pica? Cum ar fi să trebuiască să stai aicea şi să citeşti cărţi? Sigur, poţi juca potcoave pînă se-ntunecă, da' dup-aia tre' să citeşti cărţi. Cărţile nu-s bune de nimic. Omu' are nevoie de cineva care să fie lîngă el.

Se tîngui:

— Dacă n-ai pe nimeni, o iei razna. Nu contează cine-i atîta timp cît îi cu tine. Ascultă-mă pe mine, strigă el, omu' se simte prea singur şi dă-n boală.

— George o să vină-napoi, se linişti Lennie cu un glas înspăimîntat. Poate c-o şi venit deja. Mai bine m-aş duce să văd.

— N-am vrut să te sperii, zise Crooks. O să vină-napoi. De mine vorbeam. Stă omu' aicea singur noaptea şi, poate, citeşte cărţi ori se gîndeşte ori alte alea. Mai se gîndeşte la una-alta şi n-are cin' să-i spună că-i aşa ori ba. Poate că şi vede ceva şi n-are habar dacă-i aşa ori ba. N-are p-altu' ca să se-ntoarcă şi să-l întrebe dacă vede şi el. Nu ştie. N-are cu ce să compare. Io am mai văzut chestii p-aicea. Beat nu eram. Nu pot zice dacă dormeam ori ba. Dac-aş avea pe cineva, mi-ar spune că dorm şi m-aş linişti. Da' io singur nu ştiu.

Crooks privea acum către capătul celălalt al odăii, înspre fereastră.

— George n-o să plece fără mine, zise Lennie trist. Îs sigur că George n-o să facă una ca asta.

Grăjdarul continuă visător:

— Țin minte vremea cînd eram țînc la ferma de păsări a lu' taică-miu. Am avut doi frați. Totdeauna or fost lîngă mine, totdeauna. Dormeam toți în aceeaşi cameră, în acelaşi pat – toți trei. Aveam un petic de pămînt unde creşteam căpşuni. Un petic de lucernă. Aveam obiceiu' că dădeam drumu' la găini în lucernă dimineața, cînd era soare. Frații mei stăteau pe un gard şi le păzeau… albe erau.

Încetul cu încetul, atenția lui Lennie reveni la discuție.

— George o zis că o s-avem şi noi lucernă pentru iepuri.

— Ce iepuri?

— O s-avem iepuri şi nişte tufe de zmeură.

— Eşti nebun de legat.

— Ba tu eşti nebun. Întreabă-l numa' pe George.

— Nebun de legat.

Crooks era disprețuitor.

— Am văzut io sute de indivizi cum vin de pe drum să muncească la ferme, cu bocceaua-n spinare şi tîmpenii d-astea în cap. Sute. Vin şi pleacă, merg mai departe – şi toți nenorociții ăia, pînă la unu', au în cap bucata aia mică de pămînt. Da' nici unu' n-apucă s-o vadă vreodată. Ca şi raiu'. Toată lumea vrea o bucată de pămînt. Io aicea am citit o grămadă de cărți. Nimeni n-ajunge în veci în rai şi nimeni n-ajunge să aibă pămînt. Îi numa'-n capu' lor. Dau tot timpu' din gură despre asta, da' îi numa'-n capu' lor.

Se opri şi se uită spre uşa deschisă, deoarece caii nu mai aveau astîmpăr şi lanțurile zăngăneau. Un cal nechează.

— Bag samă că-i careva acolo, zise Crooks. O fi Slim. Slim vine şi de cîte două-trei ori pe noapte. Slim îi căruțaş în toată legea. Ştie să se îngrijească de atelaju' lui.

Se ridică anevoie în picioare şi o porni spre uşă.

— Dumneata eşti, domnu’ Slim? strigă el.

Drept răspuns, se auzi vocea lui Candy:

— Slim s-o dus în oraş. Da’ ia zi, nu l-ai văzut pe Lennie?

— Băiatu’ ăla mare adică?

— Îhî. L-ai văzut pe undeva?

— E-aicea, înăuntru, zise răstit Crooks.

Se întoarse la pat şi se întinse.

Candy stătea în pragul uşii, îşi scărpina ciotul de la mînă şi privea orbeşte în încăperea luminată. Nu încercă să intre.

— Să-ți zic o chestie, Lennie. Am tot socotit cu iepurii ăia.

— Poți să intri dac-ai chef, zise iritat Crooks.

Candy părea stînjenit.

— Păi, ştiu şi io… Hai că intru, dacă mă chemi.

— Haide numa’. Dacă tot intră toți, de ce nu şi tu?

Crooks abia dacă reuşea să-şi ascundă plăcerea în dosul mîniei sale prefăcute.

Candy intră, dar tot nu se simțea în largul lui.

— Ce locşor plăcut ai tu aicea, îi spuse el lui Crooks. Tre’ să fie tare fain s-ai o odaie numa’ a ta, aşa ca asta.

— Cum să nu? zise Crooks. Şi o grămadă de bălegar sub geam. Cum să nu, îi minunat.

— Ziceai de iepuri, îl întrerupse Lennie.

Candy se propti de perete, lîngă grebănarul crăpat, şi îşi scărpină ciotul încheieturii.

— Îs aicea de cînd îi lumea, zise el. Şi Crooks îi şi el aicea de cînd îi lumea. Şi asta-i prima dată că vin la el în odaie.

— La unu' colorat nu prea vine nime' în vizită, zise mohorît Crooks. N-o fost nimeni p-aicea, în afară de Slim. Slim şi şefu'.

Candy schimbă repede vorba:

— Slim e-un căruţaş cum n-am mai pomenit.

Lennie se aplecă spre bătrînul rîndaş.

— Ziceai de iepurii ăia, insistă el.

Candy zîmbi.

— Am făcut io o socoteală. Om putea scoate şi nişte bani pe iepurii ăia dacă facem treaba ca lumea.

— Da' io o să grijesc de ei! izbucni Lennie. George o zis că io o să grijesc de ei. O promis.

Crooks îi întrerupse necruţător:

— Voi numa' v-amăgiţi, băieţi. O să tot trăncăniţi despre asta, da' n-o să puneţi mîna pe nici un pămînt. Tu o să fii rîndaş aicea pîn-o să te scoată cu picioarele înainte. La dracu', am văzut prea mulţi băieţi d-ăştia! Lennie ăsta o s-o lase baltă şi-o să se care în vreo două-trei săptămîni. Parcă toţi n-ar avea în cap decît numa' pămînt!

Candy îşi frecă furios obrajii.

— Poţi să ştii c-o s-o facem. Aşa zice şi George. Avem deja banii.

— Serios? spuse Crooks. Şi George unde-i acuma? În oraş, la bordel. Acolo se duc banii voştri. Doamne Dumnezeule, io am văzut de-astea tot timpul!

Am văzut o grămadă de băieți care numa' pământ aveau în cap. Să pună mîna pe el n-or apucat niciodată.

— Păi, sigur că toți vor pământ! strigă Candy. Toată lumea vrea un petic acolo. Nu mult. Numa' cît să știe că are ceva a' lui. Ceva din ce să trăiască și de-unde să nu-l alunge nimeni. Io n-am avut parte d-așa ceva. La naiba, cred c-am plantat recolte pentru toată lumea din statu' ăsta, dar n-or fost ale mele și cînd le-am cules, n-o fost rodu' meu. Da' acuma o s-o facem, să vezi numa' dacă nu! George n-o dus banii în oraș. Banii ăia îs la bancă. Io cu Lennie și George. Și-o s-avem odaia noastră. O s-avem un cîine și iepuri și pui. Și-o s-avem și porumb verde și poate și-o vacă ori o capră.

Se opri, copleșit de viziune.

— Zici c-aveți banii? întrebă Crooks.

— Poți să știi. Aproape toți. Numa' de-un pic mai trebe să facem rost. Într-o lună i-avem pe toți. Și George o ales deja bucata de pământ.

Crooks își duse mîna la spate și își pipăi șira spinării.

— Io n-am văzut încă pe nimenea s-o facă, zise el. Am văzut destui de-ăia care aproape și-or pierdut mințile tînjind după pământ, da' de fiecare dată o fost de-ajuns vreun bordel sau ceva jocuri de noroc și…

Ezită.

— …Dacă voi… băieți.. îți avea nevoie de un om care să lucre pe degeaba, numa' pentru casă și masă, păi… aș veni s-ajut și io. Nu-s chiar așa de schilod să nu pot lucra pe rupte dacă vreau.

— Băieți, l-ați văzut careva pe Curley?

Își răsuciră capetele spre ușă. În prag stătea nevasta lui Curley, care se uita înăuntru. Fața îi era fardată puternic. Buzele îi erau ușor întredeschise. Respira greu, de parcă ar fi fugit.

— Curley n-o trecut p-aicea, zise acru Candy.

Ea rămase în cadrul uşii, zîmbindu-le uşor şi frecîndu-şi unghiile de la o mînă cu degetul mare şi arătătorul de la cealaltă. Îşi mută privirea de la unul la altul.

— I-or lăsat în urmă p-ăia nevolnici, zise ea în cele din urmă. Credeți că nu ştiu unde-or mers? Chiar şi Curley. Ştiu io foarte bine unde-or mers.

Lennie o urmărea fascinat, dar Candy şi Crooks se uitau încruntaţi în jos, ocolindu-i privirea.

— Păi, dacă ştii, atunci ce-ți mai trebe să ne-ntrebi pe noi unde-i Curley? spuse Candy.

Ea îi privi amuzată.

— Tare-i ciudat, zise ea. Dacă prind pe vreunul singur, ne-nțelegem de minune. Da' numa' ce s-adună doi băieți laolaltă şi nu mai poți vorbi cu ei. Nebunie, nu alta.

Îşi coborî degetele şi îşi puse mîinile în şolduri.

— La toți vi-i frică unu' de altu', ăsta-i baiu'. Fiecare se teme că ăilalți o să-l toarne.

După o pauză, Crooks zise:

— Poate c-ar fi mai bine să te duci acum la tine-acasă. Nu vrem să dăm de necaz.

— Păi, ce necazuri vă fac? Credeți că nu vreau şi io să mai schimb din cînd în cînd o vorbă cu cineva? Credeți că-mi place să stau tot timpu' închisă-n casă?

Candy îşi puse ciotul încheieturii pe genunchi şi îl frecă încet cu mîna.

— Da' ai bărbat, îi zise el acuzator. N-ai voie să umbli aşa, să iei mințile la alți băieți şi să faci necazuri.

Fata izbucni:

— Da, sigur că am bărbat! Doar îl ştiţi cu toţii. Grozav tip, nu? Nu face decît să trăncănească veşnic despre ce-o să-i facă el la unu' de care nu-i place, da' lui nu-i place de nimeni. Credeţi c-o să stau în căsuţa aia de doi pe patru ca s-ascult cum loveşte de două ori cu stînga şi apoi vine cu croşeu' de dreapta? „Unu-doi", aşa zice. „Unu-doi, ca la carte, şi gata,-i la pămînt."

Se opri, iar chipul ei îşi pierdu ursuzenia şi deveni curios.

— Da' ia ziceţi… ce s-o-ntîmplat cu mîna lu' Curley?

Se lăsă o tăcere stînjenitoare. Candy aruncă o privire furişă spre Lennie. Apoi tuşi.

— Păi, na… Curley şi-o… prins mîna-ntr-o maşinărie, doamnă. Şi-o făcut-o praf.

Ea se uită o clipă la ei, apoi rîse.

— Aiurea! Drept cine mă luaţi? Curley s-o apucat de ceva ce n-o putut termina. Şi-o prins mîna-ntr-o maşinărie… Aiurea! Păi, uite, de cînd şi-o aranjat mîna, n-o mai făcut la nimeni unu-doi, ca la carte. Cine l-o aranjat?

— Şi-o prins-o într-o maşinărie, repetă Candy posac.

— Na, bine! zise ea pe un ton dispreţuitor. Bine, n-aveţi decît să-i ţineţi partea. Ce-mi pasă mie? Voi, ăştia, vîntură-lume cu bocceaua-n spinare, vă credeţi tare buni. Ce credeţi că-s io, copil? Păi, să vă zic io c-aş fi putut ajunge pe scenă. Şi nu numa' o dată. Şi unu' mi-o zis că m-ar putea băga şi-n nişte filme.

Se sufoca de indignare.

— Îi sîmbătă seara. Toată lumea face ceva. Toată lumea! Şi io ce fac? Stau aicea la taclale c-o mînă de vagabonzi, c-un negrotei, un ţaca-ţaca şi-un nenorocit de oier, şi-mi pică bine, fin'că nu-i nimeni altcineva prin preajmă.

Lennie o privea cu gura pe jumătate deschisă. Crooks se retrăsese în demnitatea aceea extrem de protectoare a negrilor. Dar ceva se întîmplă cu

bătrînul Candy. Se ridică brusc în picioare şi răsturnă butoiul de cuie.

— Mie mi-o ajuns, zise el furios. N-ai ce căuta aicea. Ţi-am zis doar că n-ai ce căuta aicea. Şi să-ţi mai zic o treabă: ai numa' aiureli în cap despre cum sîntem noi, ăştia. N-ai destulă minte în capu' ăla de găină ca să vezi măcar că nu sîntem vagabonzi. Să zicem c-o să ne dea afară din cauza ta. Să zicem numa'! Tu crezi c-o s-o pornim iar pe drumuri, să ne căutăm altă slujbă de doi bani ca asta. Habar n-ai c-avem şi noi ferma noastră, căsuţa noastră la care să mergem. Noi nu tre' să stăm aicea. Avem o casă şi găini şi pomi şi-un locşor de-o sută de ori mai frumos ca ăsta. Ş-avem şi preteni, asta avem. O fi fost o vreme cînd ne-o fost frică să nu ne dea afară, da' vremea aia s-o dus. Avem şi noi pămîntu' nostru şi-i chiar al nostru şi putem merge oricînd acolo.

Nevasta lui Curley îi rîse în faţă.

— Aiurea, spuse ea. Am văzut io mulţi d-ăştia ca voi. Dac-aţi avea doi bani pe lumea asta, v-aţi lua două duşti de tărie şi-aţi suge şi fundul paharului. Vă ştiu io pe voi.

Faţa lui Candy se înroşise tot mai tare, dar pînă să termine ea de vorbit, reuşi să se calmeze. Era stăpîn pe situaţie.

— Ştiu io ce ştiu, zise el blînd. Poate c-ar fi mai bine să pleci d-aicea. Du-te să te joci cu păpuşile. N-avem nimica de vorbit cu tine. Ştim noi mai bine ce-avem şi cui îi pasă dacă tu ştii sau nu. Aşa că fă bine şi dispari chiar acu', că lu' Curley poate n-o să-i convină că nevastă-sa îşi pierde vremea prin grajd cu noi, „vagabonzii".

Ea îşi mută privirea de la unul la altul şi toţi se arătau împotriva ei. Cel mai îndelung se uită la Lennie, pînă ce acesta lăsă jenat ochii în pămînt.

— De unde-ai vînătăile alea pe faţă? întrebă ea brusc.

Lennie ridică vinovat privirea.

— Cine… io?

— Îhî, tu.

Lennie se uită înspre Candy, cerşindu-i ajutorul, după care îşi coborî din nou ochii în poală.

— Şi-o prins mîna într-o maşinărie, zise el.

Nevasta lui Curley începu să rîdă.

— Na bine, măi Maşinărie. Mai vorbim noi. Îmi plac maşinăriile.

Candy interveni:

— Să-l laşi pe băiatu' ăsta-n pace. Să nu te legi de el. O să-i spun lu' George ce-ai zis. George n-o să te lase să te legi de Lennie.

— George care-i? întrebă ea. Ăla micuţ cu care-ai venit?

Lennie zîmbi fericit.

— Ăla-i, spuse el. Ăla-i şi-o să mă lase să grijesc de iepuri.

— Păi, na, dacă numa' asta-ţi trebe, aş putea să-mi iau şi io vreo doi iepuri.

Crooks se ridică de pe pat şi o înfruntă.

— Mi-o ajuns, zise el rece. N-ai ce căuta în odaie la un colorat. N-ai ce pierde vremea p-aicea. Acu' fă bine şi pleacă fuga-fuguţa. Dacă nu, o să-i zic lu' şefu' să nu te mai lase niciodată să intri-n grajd.

Ea se întoarse spre el, plină de dispreţ.

— Ascultă, cioroiule, spuse ea. Ştii ce-ţi pot face dacă nu-ţi ţii fleanca?

Crooks se holbă deznădăjduit la ea, apoi se aşeză pe pat şi se retrase în sine. Ea îl încolţi.

— Ştii ce ţi-aş putea face?

Crooks păru că se face mai mic şi se îngrămădi în perete.

— Da, doamnă.

— Na, atunci vezi-ți de lungu' nasului, cioroiule! Aşa de iute te-aş putea face s-atîrni într-un copac, că nici nu-i distractiv.

Din Crooks nu mai rămăsese nimic. Nu mai avea nici urmă de personalitate, nici un eu – nimic care să stîrnească vreo simpatie sau antipatie.

— Da, doamnă, spuse el cu o voce goală.

Preț de o clipă ea rămase aplecată deasupra lui, ca şi cînd l-ar fi aşteptat să facă vreo mişcare, ca să se poată repezi din nou la el. Dar Crooks rămase complet nemişcat, ferindu-şi privirea şi adăpostindu-şi înăuntrul său tot ce-ar fi putut să-i fie rănit. În cele din urmă ea se întoarse către ceilalți doi. Bătrînul Candy o privea fascinat.

— Dacă faci una ca asta, o să spunem, zise el încet. O să spunem cum i-ai întins o capcană lu' Crooks.

— Spuneți şi duceți-vă dracului! strigă ea. Nu v-ar asculta nimeni şi-o ştiți foarte bine. Nu v-ar asculta nimeni.

Candy se potoli.

— Nu, încuviință el. Nu ne-ar asculta nimeni.

— Ce n-aş da să fie George aicea, scînci Lennie. Ce n-aş da să fie George aicea.

Candy se apropie de el.

— Nu-ți fă tu nici o grijă, îi zise. Tocma' ce i-am auzit pe băieți c-or venit. Pun pariu că George îi deja în baracă.

Se întoarse către nevasta lui Curley.

— De-acu’ ar fi mai bine să te duci acasă, zise el încet. Dacă pleci acuma, n-o să-i spunem lu’ Curley c-ai fost aicea.

Ea se uită la el cu răceală.

— Io nu cred c-ai auzit ceva.

— Ce rost are să riscăm? zise el. Cînd nu eşti sigur, mai bine nu rişti nimica.

Ea se întoarse către Lennie.

— Tare mă bucur că l-ai caftit un pic pe Curley. Şi-o căutat-o cu lumînarea. Uneori îmi vine să-l caftesc io.

Se strecură pe uşă afară şi dispăru în bezna din grajd. Şi cînd străbătu grajdul, lanțurile zăngăniră, cîțiva cai fornăiră şi alții dădură din copite.

Crooks păru că iese încetul cu încetul din straturile de protecție în care se înfăşurase.

— Îi adevărat ce-ai zis, că s-or întors băieții? întrebă el.

— Păi, cum altfel! I-am auzit io.

— Da’ io n-am auzit nimica.

— S-o trîntit poarta, zise Candy şi continuă: Doamne Dumnezeule, aşa umblă nevasta lu’ Curley, că n-o aude nimeni. Bag samă c-o exersat.

Crooks evită însă cu totul subiectul.

— Mai bine v-ați duce şi voi, zise el. Nu cred că mai am chef de voi p-aicea. Un om de culoare tre’ să aibă şi el nişte drepturi, chiar dacă nu-i convin.

— Cățaua aia nu trebuia nicidecum să-ți zică ce ți-o zis, spuse Candy.

— N-o fost mare lucru, răspunse mohorît Crooks. Aţi venit voi, v-aţi pus aicea şi io am uitat. Da' ce-o zis ea îi adevărat.

Caii fornăiră în grajd, lanţurile zăngăniră şi o voce strigă:

— Lennie! Hei, Lennie! Eşti în grajd?

— Îi George! strigă Lennie.

Şi răspunse:

— Aicea, George, aicea îs.

Într-o clipă George apăru în cadrul uşii şi se uită dezaprobator în jur.

— Ce căutaţi la Crooks în odaie? N-aveţi nici o treabă să fiţi aicea.

Crooks dădu din cap aprobator.

— Io le-am zis, da' ei tot or intrat.

— Păi, şi de ce nu i-ai dat afară?

— Nu mi-o păsat, spuse Crooks. Lennie îi de treabă.

Acum Candy se însufleţi şi el.

— Auzi, George! Am socotit şi-am tot socotit. Am chibzuit io cum putem face bani şi de pe urma iepurilor.

George se încruntă.

— V-am zis să nu spuneţi la nimeni de asta.

Candy se dezumflă.

— N-am spus la nimeni, numa' lu' Crooks.

— Na, hai, acu' valea d-aici, băieți! spuse George. Doamne, văd io că nu pot pleca nici un minut de lîngă voi.

Candy şi Lennie se ridicară şi se îndreptară spre uşă.

— Candy! strigă Crooks.

— Ha?

— Ții minte ce ți-am zis de săpat şi de lucrat tot felu'?

— Îhî, zise Candy. Țiu minte.

— Na, uită ce-am zis, spuse Crooks. Am vorbit şi io aiurea. M-am prostit numa'. Nu m-aş duce nicicum la un loc din ăla.

— Na, bine, dacă aşa vrei. Noapte bună.

Cei trei bărbați ieşiră pe uşă. Cînd străbătură grajdul, caii fornăiră şi lanțurile zăngăniră.

Crooks rămase aşezat pe pat şi privi o clipă înspre uşă, apoi se întinse după sticluța cu liniment. Îşi scoase cămaşa la spate, îşi turnă un pic de liniment în palma rozalie şi, răsucindu-şi brațul, începu să-şi fricționeze încet spinarea.

5

Într-un capăt al grajdului spațios se găsea o claie de fîn nou, iar deasupra clăii atîrna o furcă cu patru dinți, prinsă de un scripete. Fînul cobora apoi ca un versant de munte pînă în celălalt capăt al grajdului, unde mai era un loc plat, încă neocupat de recolta cea nouă. De o parte şi de cealaltă se vedeau ieslele şi printre stinghii se zăreau capetele cailor.

Era duminică după-masă. Caii ce se odihneau rumegau smocurile de fîn rămase, dădeau din copite, muşcau lemnul ieslelor şi îşi zăngăneau lanțurile. Soarele după-amiezii se strecura în fîşii prin crăpăturile din pereții

grajdului şi se întindea în dîre strălucitoare peste fîn. În aer răsuna bîzîitul muştelor, zumzetul leneş de după-amiază.

De afară se auzeau zăngănitul potcoavelor izbindu-se de ţintă şi strigătele bărbaţilor care jucau, încurajau şi zeflemiseau. Dar în grajd era linişte şi zumzăitor şi trîndav şi cald.

În grajd nu era decît Lennie şi Lennie şedea în fîn, lîngă o ladă, sub o iesle de la capătul ce nu fusese încă umplut cu fîn. Lennie şedea în fîn şi se uita la un căţeluş mort, ce zăcea în faţa lui. Îl privi mult timp, apoi întinse mîna lui uriaşă şi-l mîngîie, netezindu-l de la un capăt la altul.

Şi Lennie îi spuse încet căţeluşului:

— De ce-o trebuit să mori? Nu eşti aşa mic ca şoarecii. Nu te-am scuturat prea tare.

Săltă capul căţelului, îl privi în faţă şi-i spuse:

— Acuma poate că George n-o să mă mai lase să grijesc de iepuri dacă vede c-ai fost omorît.

Scobi o groapă mică, puse căţeluşul în ea şi îl acoperi cu fîn, ascunzîndu-l, dar continuă să se holbeze la grămăjoara pe care o făcuse.

— Ăsta nu-i un lucru aşa de rău ca să mă duc în desiş, zise el. Nu. Sigur nu-i. O să-i zic lu' George c-aşa l-am găsit, mort.

Dezgropă căţeluşul, îl privi îndeaproape şi îl mîngîie de la urechi pînă la coadă.

— Numa' că tot o să ştie, continuă el jalnic. George ştie totdeauna. O să zică: „Tu ai făcut-o. Nu-ncerca să mă duci de nas". Şi-o să mai zică: „Şi uite, de-aia n-o să mai grijeşti de iepuri!"

Se înfurie brusc.

— Dracu' să te ia! strigă el. De ce-o trebuit să mori? Nu eşti aşa mic ca şoarecii.

Luă cățeluşul şi-l azvîrli de lîngă el. Se întoarse cu spatele. Se puse în genunchi, cu spinarea încovoiată, şi murmură:

— Acuma n-o să mai pot să grijesc de iepuri. Acuma n-o să mă mai lase.

Se legăna înainte şi înapoi, copleşit de amărăciune.

De-afară se auziră zăngănitul potcoavelor pe țăruşul de fier şi apoi un cor de strigăte. Lennie se ridică, aduse cățeluşul înapoi, îl întinse pe fîn şi se aşează. Îl mîngîie din nou.

— N-ai fost tu destul de mare, spuse el. Tot mi-or zis şi mi-or zis că nu eşti destul de mare. Da' n-am crezut c-o să mori aşa uşor.

Frămînta cu degetele urechea moale a cățeluşului.

— Poate lu' George n-o să-i pese, zise el. Ticălosu' ăsta mic şi nenorocit n-o însemnat nimica pentru George.

Nevasta lui Curley îşi făcu apariția pe după ultimul stănog. Venea foarte încet, aşa că Lennie n-o văzu. Era îmbrăcată în rochia de bumbac viu colorată şi purta papucii cu smocuri de pene roşii de struț pe căpute. Fața îi era machiată şi cîrnăciorii buclelor erau perfect aranjați. Ajunse destul de aproape de Lennie înainte ca acesta să-şi ridice privirea şi s-o vadă.

Cuprins de panică, el începu să arunce fîn cu degetele peste cățeluş. Se uită morocănos în sus, spre ea.

— Ce-ai acolo, băiețaş? zise tînăra.

Lennie îi aruncă o privire amenințătoare.

— George mi-o zis să n-am nimica de-mpărțit cu tine – să nu mă prind în vorbă cu tine sau alte alea.

Ea rîse.

— George îți porunceşte în toate?

Lennie se uită în jos, la fîn.

— Mi-o zis că n-o să mai grijesc de iepuri dacă vorbesc cu tine sau alte alea.

— I-e frică să nu se-nfurie Curley, zise ea încet. Da' ştii ceva? Curley îi cu braţu' atîrnat de gît şi dacă face pe nebunu', îi poţi zdrobi şi ailaltă mînă. Nu m-aţi dus voi pe mine cu povestea aia cum că şi-o prins mîna în nu ştiu ce maşinărie.

Dar Lennie nu se lăsă prins în capcană.

— Nu, dom'le. Nu vorbesc cu tine şi basta.

Ea îngenunche în fîn, lîngă el.

— Ascultă, zise apoi. Toţi băieţii îs la partida de potcoave. Nu-i decît vreo patru ceasuri. Nici unu' n-o să plece de la partidă. De ce să nu pot vorbi cu tine? Io nu vorbesc niciodată cu nimeni. Tare singură mă simt!

— Păi, na, n-am voie să vorbesc cu tine şi basta, zise Lennie.

— Mă simt singură, spuse ea. Tu poţi vorbi cu lumea, da io nu pot vorbi decît cu Curley. Altfel se-nfurie. Cum ţi-ar pica să nu poţi schimba o vorbă cu nimeni?

— Păi, dacă n-am voie… Lu' George i-e frică să nu dau de bucluc.

Ea schimbă subiectul.

— Ce-ai acoperit acolo?

În acel moment pe Lennie îl copleşi din nou durerea.

— Îi numa' căţelu' meu, zise el trist. Numa' căţeluşu' meu.

Şi dădu la o parte fînul cu care îl acoperise.

— Doamne, da'-i mort! ţipă ea.

— Aşa de mic o fost! spuse Lennie. M-am jucat numa' cu el… şi el s-o făcut că mă muşcă… şi io m-am făcut că-l plesnesc… şi… şi-am făcut-o. Şi-apoi o murit.

Ea îl consolă:

— Nu-ți fă nici o grijă. N-o fost decît numa' o corcitură. O să capeți altu' imediat. Îi plină țara de corcituri.

— Nu asta-i problema, explică mohorît Lennie. Acuma George n-o să mă mai lase să grijesc de iepuri.

— Da' de ce nu?

— Păi, na, o zis că dacă mai fac prostii, nu mă lasă să grijesc de iepuri.

Ea se apropie de el şi îi vorbi pe un ton blajin.

— Nu-ți fă griji că stai de vorbă cu mine. Ascultă numa' la băieți, afară. Or făcut pariuri de patru dolari pe partida asta. Nu se mişcă nici unu' pînă nu-i gata.

— Dacă mă vede George că vorbesc cu tine, o să dau de dracu', spuse precaut Lennie. Aşa mi-o zis.

Chipul femeii fu cuprins de furie.

— Da' care-i baiu' cu mine? strigă ea. N-am dreptu' să schimb şi io o vorbă cu cineva? Orişicum, ce-şi închipuie că îs? Tu eşti de treabă. Nu pricep de ce nu pot vorbi cu tine. Nu-ți fac nici un rău.

— Păi, aia-i, că George zice c-o să ne bagi pe toți în bucluc.

— Uff, ce tîmpenii! zise ea. Ce rău îți fac io ție? Aşa-mi pare că la nici unu' nu le pasă cum trăiesc io. Să ştii de la mine că nu am fost obişnuită să trăiesc aşa. Ar fi putut să s-aleagă ceva de capu' meu. Şi poate că nici acu' nu-i prea tîrziu, zise ea sumbru.

Şi apoi cuvintele se revărsară din ea cu patimă, de parcă s-ar fi grăbit, ca nu cumva să-i fie luat ascultătorul.

— Am trăit taman în Salinas, zise ea. Am fost adusă acolo de mică. Ei bine, într-o bună zi o venit un teatru şi-am cunoscut pe unu' din actori. Mi-o zis că să mă duc cu ei. Da' bătrîna nu m-o lăsat. Cică fin'că n-aveam decît cinşpe ani. Da' omu' ăla o zis că pot. Dac-aş fi plecat cu ei, fii tu sigur că acum n-aş mai trăi aşa.

Lennie mîngîia întruna căţeluşul.

— O s-avem un locşor al nostru şi iepuri, explică el.

Ea îşi continuă în pripă povestea, înainte să poată fi întreruptă.

— Al'dată am cunoscut un tip care se ocupa de filme. M-am dus cu el la Riverside Dance Palace. 'Cea c-o să mă bage să joc în filme. Şi că am talent. Şi cum o s-ajungă-napoi la Hollywood, cum o să-mi scrie.

Se uită atentă la Lennie, ca să vadă dacă l-a impresionat.

— N-am primit în veci scrisoarea aia, spuse ea. Totdeauna am zis că mi-o furat-o bătrîna. Aşa că n-aveam de ce să mai stau într-un loc de unde nu puteam ajunge nicăieri, nu se putea alege nimic de capu' meu şi unde-ţi fură scrisorile… am şi-ntrebat-o dacă mi le-o furat-o şi ea mi-o zis că nu. Aşa că m-am măritat cu Curley. L-am cunoscut la Riverside Dance Palace, tot în sara aia. M-asculţi? vru ea să ştie.

— Io? Sigur.

— Păi, na, io n-am mai spus astea la nime' pîn-acuma. Poate c-ar fi trebuit s-o fac. Nu pot să-l *sufăr* pe Curley. Nu-i un tip de treabă.

Şi, pentru că i se confesase, ea se apropie şi mai mult de Lennie şi se aşează lîngă el.

— Aş fi putut juca-n filme şi-aş fi putut avea ţoale faine – toate ţoalele alea faine cu care se-mbracă ăia. Aş fi stat prin hotelurile alea mari şi mi-ar fi făcut poze. Cînd ar fi fost cîte-o premieră d-aia, m-aş fi dus şi io şi-aş fi

vorbit la radio şi nu m-ar fi costat nici un cent, fin'c-aş fi fost şi io în film. Şi toate ţoalele alea faine cu care se-mbracă ăia. Fin'că tipu' ăsta o zis c-am un talent înnăscut.

Ridică privirea spre Lennie şi făcu un gest scurt, dar maiestuos, cu braţul şi cu mîna, ca să-i arate că ştie să joace. Degetele îi urmau încheietura, iar degetul mic şi-l ţinea afectat, departe de celelalte.

Lennie oftă adînc. De afară se auzi zăngănitul potcoavei izbindu-se de metal şi apoi un cor de urale.

— O nimerit unu' la ţintă, zise nevasta lui Curley.

De-acum lumina se ridica pe măsură ce soarele apunea, iar razele urcau pe perete şi cădeau pe iesle şi peste capetele cailor.

— Poate dac-aş scoate căţelu' d-aicea şi l-aş arunca, George n-o să ştie niciodată, zise Lennie. Şi-atunci o să mă lase să grijesc de iepuri fără nici un bai.

— Da' tu la altceva nu te gîndeşti, numa' la iepuri? zise furioasă nevasta lui Curley.

— O s-avem noi un locşor, îi explică răbdător Lennie. O s-avem o căsuţă şi-o grădină şi-un petic de lucernă, da' lucerna-i pentru iepuri şi io o să iau un sac şi-o să-l umplu de lucernă şi-apoi o să-l duc la iepuri.

— Da' de ce eşti aşa de nebun după iepuri? întrebă ea.

Lennie trebui să se gîndească mult înainte să ajungă la vreo concluzie. Se apropie precaut de ea, pînă ce aproape că o atinse.

— Îmi place să mîngîi lucruri drăguţe. La un tîrg am văzut odată nişte iepuri d-ăia cu blană lungă. Şi să vezi ce drăguţi or fost! Cîteodată mîngîi şi şoareci, da' numa' cînd nu găsesc nimic mai bun.

Nevasta lui Curley se îndepărtă puţin de el.

— Cred că eşti nebun de legat, spuse ea.

— Ba nu-s, explică serios Lennie. George o zis că nu-s. Îmi place numa' să mîngîi cu degetele lucruri drăguțe, lucruri moi.

Tînăra păru să se liniştească puțin.

— Păi, na, cui nu-i place? spuse ea. La toți ne place. Mie-mi place să pipăi mătasea şi catifeaua. Ție-ți place să pipăi catifeaua?

Lennie chicoti de plăcere.

— Ba bine că nu! strigă el fericit. Ş-am şi avut odată o bucată. Mi-o dat-o o femeie şi femeia aia o fost… mătuşă-mea Clara. Ea mi-o dat-o… o bucată cam atîta. Ce n-aş da s-am catifeaua aia acum!

Fața i se încruntă.

— Am pierdut-o, spuse el. N-am mai văzut-o de mult.

Nevasta lui Curley rîse de el.

— Eşti nebun de legat, zise ea. Da' eşti şi-un tip de treabă. Ca un copil mare. Da' omu' poa' să vadă unde bați. Cînd îmi fac păru', cîteodată stau numa' aşa şi-l mîngîi, că-i tare moale.

Ca să arate cum făcea, îşi trecu degetele peste creştetul capului.

— Unii au păru' aşa, mai aspru, zise ea plină de sine. Cum ar fi Curley. Păru' lui îi ca sîrma. Da' al meu îi moale şi fin. Drept îi că-l şi piaptăn mult. Asta-l face să fie aşa fin. Uite, pune mîna aici.

Apucă mîna lui Lennie şi şi-o puse pe cap.

— Pipăie numa' acolo, să vezi ce moale îi.

Degetele mari ale lui Lennie începură să-i mîngîie părul.

— Acu' ai grijă, să nu-l încîlceşti, îi zise ea.

— O, ce bine-i! spuse el şi mîngîie mai tare. Ce bine-i!

— Ai grijă numa', că-l încîlceşti tot.

Şi apoi ţipă furioasă:

— Încetează, îţi zic, că-l ciufuleşti tot!

Îşi trase capul într-o parte, iar degetele lui Lennie îi apucară părul şi strînseră.

— Dă-i drumu'! strigă ea. Dă-i drumu'!

Pe Lennie îl cuprinse panica. Faţa îi era contorsionată. Ea ţipă şi atunci Lennie îi acoperi gura şi nasul cu cealaltă mînă.

— Te rog, nu, o imploră el. Of, te rog, nu fă aşa. George o să se-nfurie.

Tînăra se zbătea violent în mîinile lui. Lovea cu picioarele în fîn şi se zvîrcolea, dînd să se elibereze, iar de sub mîna lui Lennie se auzea un ţipăt înăbuşit.

Lennie începu să strige de spaimă.

— Of! Te rog, nu fă asta! o rugă el. Iar o să zică George c-am făcut prostii. N-o să mă mai lase să grijesc de iepuri.

Îşi mişcă puţin mîna şi fata scoase un ţipăt răguşit. Atunci Lennie se înfurie.

— Gata, am zis, spuse el. Nu vreau să mă pîrăşti. O să mă bagi în bucluc, taman cum o zis George. Na, gata, nu mai fă aşa.

Iar ea continua să se zbată şi ochii îi erau înnebuniţi de groază. Atunci el o zgîlţîi, fiindcă era furios pe ea.

— Mai termină cu urlatu', zise el şi o scutură, iar trupul fetei zvîcnea ca un peşte. Şi apoi rămase nemişcat, fiindcă Lennie îi rupsese gîtul.

El se uită în jos, spre ea, îşi luă mîna de pe gura ei şi ea tot nu se mişcă.

— Nu vreau să-ţi fac rău, zise el, da' George o să se-nfurie dacă urli.

Cum ea nu îi răspunse şi nu se mişcă, Lennie se aplecă mult deasupra ei. Îi ridică braţul şi-l lăsă să cadă. Preţ de o clipă, păru năucit. Apoi şopti înspăimîntat:

— Am făcut ceva rău. Iar am făcut ceva rău.

Adună fîn în jurul ei pînă ce-o acoperi întru cîtva.

Din curte se auzeau chiuitul bărbaţilor şi zăngănitul repetat al potcoavelor lovindu-se de metal. Abia atunci Lennie deveni conştient de ceea ce se întîmplă afară. Se ghemui în fîn şi ascultă.

— Am făcut ceva tare rău, zise el. N-ar fi trebuit să fac aşa ceva. George o să fie tare furios. Şi… o zis… şi să m-ascund în desiş pînă vine el. O să fie tare furios. În desiş pînă vine. Aşa o zis.

Lennie se duse înapoi şi se uită la fata moartă. Căţeluşul zăcea şi el prin preajmă. Lennie îl ridică.

— O să-l arunc cît colo, spuse el. Am încurcat-o destul şi-aşa.

Piti căţeluşul sub haină, se strecură pînă la peretele grajdului şi se uită prin crăpături la jocul de potcoave de afară. Apoi se furişă pe după ultima iesle şi dispăru.

Dîrele soarelui erau de-acum sus pe perete şi lumina din grajd devenea tot mai blîndă. Nevasta lui Curley zăcea întinsă pe spate şi era pe jumătate acoperită cu fîn.

În grajd era o tăcere deplină şi liniştea după-amiezii se lăsase peste fermă. Pînă şi zăngănitul potcoavelor, pînă şi vocile jucătorilor păreau că devin tot mai moi. Aerul din grajd era învăluit de înserare înainte de ziua de afară. Un porumbel zbură înăuntru prin portiţa pentru fîn, care era deschisă, dădu un ocol şi ieşi din nou. Pe după ultimul stănog apăru o căţea de soi ciobănesc, slăbănoagă şi lungă, cu ţîţe grele, lăsate. La jumătatea drumului către lada unde stăteau căţeii, adulmecă mirosul de mort al nevestei lui Curley şi i se zbîrli blana de pe spinare. Scheună, se tîrî pînă la ladă şi sări în mijlocul puilor.

Nevasta lui Curley zăcea acoperită pe jumătate cu fîn galben. Iar răutatea, plăsmuirile, dezamăgirile, setea de atenție, toate îi dispăruseră de pe chip. Era foarte frumoasă şi simplă, iar fața îi era tînără şi drăgălaşă. Obrajii fardați şi buzele rujate o făceau să pară încă vie, de parcă dormea liniştită. Buclele, cîrnăciorii aceia, erau împrăştiate pe fînul de sub cap, iar buzele îi erau întredeschise.

Cum se întîmplă uneori, clipa se domoli, pluti şi zăbovi mai mult decît o clipă. Şi orice sunet încetă, orice mişcare încetă preț de mult mai mult de-o clipă.

Apoi, treptat, timpul se trezi din nou şi se urni greoi mai departe. Caii dădură din copite de partea cealaltă a ieslelor şi lanțurile zăngăniră. Afară, vocile bărbaților deveniră din ce în ce mai puternice şi mai clare.

De după ultimul stănog se auzi vocea bătrînului Candy.

— Lennie! strigă el. Mă Lennie! Aicea eşti? Am mai făcut nişte socoteli. Să-ți zic numa' ce putem face, Lennie.

Bătrînul Candy apăru la capătul ultimului stănog.

— Mă Lennie! strigă el din nou.

Şi apoi se opri şi trupul i se încordă. Îşi frecă barba scurtă şi căruntă cu încheietura netedă.

— N-am ştiut că eşti aicea, zise el către nevasta lui Curley.

Cum ea nu-i răspunse, se apropie.

— N-ar trebui să dormi aicea, zise el dezaprobator, iar apoi ajunse lîngă ea şi… Uf, Doamne Dumnezeule!

Se uită neajutorat în jur şi îşi frecă barba. Apoi sări în picioare şi ieşi iute din grajd.

Dar de-acum grajdul revenise la viață. Caii dădeau din copite, fornăiau, mestecau paiele din culcuş şi îşi zăngăneau lanțurile. Într-o clipă Candy se

întoarse, însoțit de George.

— Na, de ce m-ai chemat?

Candy arătă spre nevasta lui Curley. George o fixă cu privirea.

— Care-i baiu' cu ea?! întrebă el.

Se apropie şi apoi repetă întocmai cuvintele lui Candy:

— Uf, Doamne Dumnezeule!

Se lăsă în genunchi lîngă ea. Îşi puse mîna pe inima ei. Iar cînd în cele din urmă se ridică, încet şi țeapăn, fața îi era încremenită şi dură ca lemnul, iar ochii îi erau împietriți.

— Cin' s-o fi făcut? întrebă Candy.

George îl privi cu răceală.

— Chiar nu ştii? zise el.

Iar Candy nu răspunse.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama, zise deznădăjduit George. Cred c-am şi ştiut-o undeva, în vreun ascunziş al minții.

— Ce ne facem acuma, George? întrebă Candy. Ce ne facem acuma?

George nu îi răspunse imediat.

— Bag samă… că tre' să le zicem… băieților. Bag samă că tre' să-l prindem şi să-l închidem. Nu-l putem lăsa să scape. Nenorocitu' ar muri de foame.

Şi încercă să se consoleze:

— Poate c-o să-l închidă şi-o să fie de treabă cu el.

Dar Candy zise agitat:

— Trebe să-l lăsăm să scape. Nu-l ştii pe Curley. Curley o să vrea să-l linşeze. Curley o să-l omoare.

George se uită la buzele lui Candy.

— Mda, zise el în cele din urmă. Aşa-i, asta o să facă Curley. Şi ăilalţi băieţi o să facă la fel.

Şi se uită iarăşi la nevasta lui Curley.

Acum Candy dădu glas temerii sale de căpătîi:

— Io şi cu tine… putem lua şi noi locşorul ăla, nu, George? Putem să mergem acolo şi să trăim bine io şi cu tine, nu-i aşa, George? Nu-i aşa?

Înainte ca George să-i răspundă, Candy lăsă capul în jos şi îşi fixă privirea în pămînt, la fîn. Ştia.

— Cred c-am ştiut-o de la bun început, zise blajin George. Cred c-am ştiut că n-o s-o facem niciodată. Da' atîta-i plăcea lui s-audă asta, c-am început să mă gîndesc şi io că, poate, cine ştie…

— Şi-atunci… gata, s-a zis cu asta? întrebă posomorît Candy.

George nu-i răspunse la întrebare.

— O să-mi termin luna, zise el, o să-mi iau ăia cinzeci de dolari şi-o să stau toată noaptea în vr'un nenorocit de bordel. Sau o să-mi pierd vremea la biliard pîn-o să plece toată lumea acasă. Şi dup-aia o să vin înapoi şi-o să mai lucrez o lună şi-o să mai am cinzeci de dolari.

— Un om aşa de treabă! zise Candy. Nu m-am gîndit c-o să facă aşa ceva.

George se holba în continuare la nevasta lui Curley.

— Lennie n-o face niciodată din răutate, zise el. O mai făcut el lucruri rele, da' nici unu' de rău ce îi.

Se îndreptă de spinare şi se uită şi el la Candy.

— Acuma ascultă aicea. Tre' să le zicem la băieți. Cre' că trebe să pună mîna pe el. Altă cale nu-i. Poate n-o să-i facă nimica.

Adăugă tăios:

— N-o să-i las să-i facă vreun rău lu' Lennie. Acuma ascultă aicea. Poate băieții o să creadă c-am fost şi io cumva amestecat în asta. Io mă duc la baracă. Tu mai aştepți un minut şi dup-aia ieşi să le zici băieților de ea şi-atuncea vin şi io şi mă fac că n-am văzut-o pîn-atuncea. Faci aşa? Ca să nu li se pară băieților c-am fost amestecat şi io.

— Da' sigur, George! zise Candy. Sigur c-aşa fac.

— Bine. Lasă-mă atunci vreo două minute şi dup-aia ieşi fuga şi le zici, ca şi cum numa' ce-ai găsit-o. Acu' io mă duc.

George se întoarse şi ieşi repede din grajd.

Bătrînul Candy îl urmări cu privirea. Se uită deznădăjduit în spate, la nevasta lui Curley, şi, încetul cu încetul, amărăciunea şi furia i se transformară în cuvinte.

— Curvă afurisită ce eşti, zise el cu răutate. O făcuşi, ha? Acuma poți să te bucuri. Toată lumea o ştiut c-o să faci tu vreo boacănă. De nimica n-ai fost bună. Şi nici acuma nu eşti bună de nimica, curvă împuțită ce eşti.

Se smiorcăi şi vocea îi tremură.

— Aş fi putut să dau cu sapa-n grădină şi să spăl vasele pentru băieții ăia.

Se opri şi apoi începu să îngîne monoton. Şi repetă cuvintele bine-cunoscute:

— Dac-ar fi venit vreun circ sau vreun meci de baseball… ne-am fi dus… am fi zis „La dracu' cu lucru'“ şi ne-am fi dus. N-am fi cerut voie la nimeni. Ş-am fi avut un porc şi găini… şi iarna… soba aia mică… şi ploaia afară… şi noi numa' am fi stat aşa.

Ochii i se umplură de lacrimi, iar el se întoarse şi ieşi zdrobit din grajd, frecîndu-şi barba aspră cu ciotul de la mînă.

Afară zarva jocului încetă. Se înălţă un val de voci întrebătoare, apoi se auzi un ropot de picioare gonind şi bărbaţii năvăliră în grajd. Slim, Carlson, tînărul Whit şi Curley, precum şi Crooks, care se ţinea deoparte, ca să nu bată la ochi. Candy venea după ei şi la urmă de tot apăru şi George. George îşi pusese jacheta de blugi, se încheiase la nasturi, iar pălăria neagră îi era trasă în jos, peste ochi. Bărbaţii se repeziră pe după ultimul stănog. Ochii lor o găsiră pe nevasta lui Curley în semiîntuneric, iar ei se opriră, rămaseră pe loc şi priviră.

Apoi Slim se duse încet lîngă ea şi îi căută pulsul la încheietură. Un deget subţire atinse obrazul fetei şi apoi mîna i se strecură pe sub gîtul răsucit uşor şi îl pipăi. Cînd se ridică, bărbaţii se apropiară buluc şi vraja se rupse.

Curley se însufleţi brusc.

— Ştiu cine-o făcut-o! strigă el. Ticălosu' ăla, matahala, el o făcut-o! Ştiu sigur că el o fost. Păi, cum altfel? Toţi ăilalţi am fost afară ş-am jucat potcoave.

Îşi aţîţa singur furia.

— Pun io mîna pe el. Mă duc să-mi iau puşca. Cu mîna mea îl omor pe nenorocitu' ăla! Îl împuşc drept în maţe. Haideţi, băieţi!

Se năpusti furios afară din grajd.

— Mă duc să-mi iau Lugerul, zise Carlson şi o luă şi el la goană.

Slim se întoarse încet către George.

— Bag samă că Lennie o fost, zise el. Are gîtu' rupt. Lennie îi în stare să facă aşa ceva.

George nu răspunse, dar dădu uşor din cap. Pălăria îi era trasă atît de jos pe frunte, că ochii îi erau acoperiţi.

— Poate-o fost ca întîmplarea aia din Weed de care ziceai, continuă Slim.

George dădu iar din cap.

Slim oftă.

— Na, cred că trebe să mergem după el. Unde crezi că s-o fi dus?

Lui George îi trebui ceva vreme pînă să dea drumul vorbelor.

— O… o fi luat-o spre sud, zise el. Noi am venit dinspre nord, aşa c-o fi luat-o spre sud.

— Cred că trebe să mergem după el, repetă Slim.

George se apropie.

— Nu l-am putea aduce şi închide undeva? Îi nebun de legat, Slim. N-o făcut-o din răutate.

Slim dădu din cap.

— Poate că da, zise el. Dac-am reuşi să-l potolim pe Curley, poate că da. Dar Curley o să vrea să-l împuşte. Curley îi turbat ş-acuma din cauza mîinii. Şi să zicem că-l închid, că-l leagă şi-l pun într-o cuşcă. Nici aia nu-i treabă, George.

— Ştiu, zise George. Ştiu.

Carlson intră în fugă.

— Ticălosu' mi-o furat Lugerul! strigă el. Nu-i în traistă.

Curley veni în urma lui şi Curley ținea în mîna bună o puşcă. De-acum se mai calmase.

— Na bine, băieți, zise el. Negroteiu' are-o puşcă. Ia-o tu, Carlson. Cînd dai cu ochii de el, nu-l lăsa să-ți scape. Trage la mațe. Asta o să-l cocoşeze.

— Io n-am puşcă, zise agitat Whit.

— Tu du-te-n Soledad şi adă poliția. Adu-l pe Al Wilts, el îi ajutoru' de şerif. Acuma hai să mergem.

Se întoarse bănuitor spre George.

— Tu vii cu noi, amice.

— Mda, zise George. Vin. Da' ascultă, Curley. Ticălosu' ăla-i ţicnit. Nu-l împuşca. N-o ştiut ce face.

— Să nu-l împuşc? strigă Curley. I-o luat lu' Carlson pistolu'. Poți să ştii c-o să-l împuşcăm.

— Poate Carlson şi-o pierdut pistolu', zise stins George.

— L-am văzut de dimineață, spuse Carlson. Nu, mi l-o luat cineva.

Slim stătea şi privea în jos, la nevasta lui Curley.

— Curley… poate c-ar fi mai bine să stai aicea, cu nevastă-ta, zise el.

Fața lui Curley se înroşi toată.

— Ba mă duc, spuse el. Cu mîna mea o să-l împuşc în mațe pe ticălosu' ăla mare, chit că n-am decît o mînă bună. Îi arăt io lui!

Slim se întoarse spre Candy:

— Atunci rămîi tu cu ea, Candy. Noi, ăştilalți, am face bine s-o luăm din loc.

Se îndepărtară. George se opri o clipă lîngă Candy şi amîndoi se uitară la fata moartă pînă ce Curley strigă:

— Hei, George! Țin-te de noi, ca să nu credem c-ai fost cumva amestecat în treaba asta.

George o porni încet după ei şi picioarele i se tîrau greoi. Iar cînd au plecat cu toţii, Candy se lăsă pe vine în fîn şi se uită la chipul nevestei lui Curley.

— Amărîta de tine, spuse el blînd.

Zarva bărbaţilor se îndepărtă. Grajdul se întunecă treptat, iar caii băteau din picioare şi-şi zăngăneau lanţurile între stănoagele lor. Bătrînul Candy se întinse în fîn şi-şi acoperi ochii cu braţul.

6

Iazul verde şi adînc al rîului Salinas era liniştit în după-amiaza tîrzie. Soarele părăsise deja valea şi îşi începuse urcuşul pe rîpele munţilor Gabilan, iar culmile dealurilor erau rozalii în lumina asfinţitului. Dar lîngă iaz şi printre platanii pătaţi se lăsase o umbră plăcută.

Un şarpe-de-apă lunecă lin în susul iazului, răsucindu-şi capul ca un periscop dintr-o parte într-alta. Traversă iazul şi ajunse lîngă picioarele unui bîtlan ce stătea nemişcat unde era apa mică. Creştetul tăcut şi ciocul se repeziră în jos, apucînd şarpele de cap, şi ciocul îl înghiţi, în timp ce coada şarpelui se zbătea frenetic.

În depărtare se porni o rafală de vînt şi o pală străbătu ca un val vîrfurile copacilor. Frunzele de platan îşi întoarseră partea argintie în sus, iar frunzişul maroniu şi uscat de pe pămînt se lăsă purtat vreo cîţiva metri. Şi rînduri-rînduri de vălurele iscate de vînt unduiră pe suprafaţa verde a iazului.

La fel de brusc cum se stîrnise, vîntul se potoli şi în luminiş se lăsă din nou tăcerea. Bîtlanul stătea nemişcat pe marginea iazului, în aşteptare. Un alt şarpe-de-apă mic înotă în susul iazului, răsucindu-şi capul-periscop dintr-o parte într-alta.

Dintr-odată, Lennie ieşi din desiş şi se apropie tăcut, ca un urs ce se furişează. Bîtlanul bătu aerul cu aripile, se smulse din apă şi zbură în josul rîului. Şerpişorul se strecură printre trestiile de la marginea iazului.

Lennie veni în tăcere pînă la malul iazului. Îngenunche şi bău, abia atingînd apa cu buzele. Cînd o păsăruică fugi iute prin frunzişul uscat din spatele lui, făcîndu-l să foşnească, Lennie ridică repede capul şi îşi concentră privirea şi auzul înspre zgomot pînă ce văzu pasărea, după care îşi lăsă capul să cadă şi bău din nou.

Cînd termină, se aşeză pe mal, stînd într-o rînă, ca să poată supraveghea capătul potecii. Îşi îmbrăţişă genunchii cu braţele şi îşi rezemă bărbia de ei.

Lumina continuă să urce dinspre vale şi, pe măsură ce înainta, vîrfurile munților păreau cuprinse de o strălucire din ce în ce mai intensă.

Lennie zise încet:

— La dracu', poți să fii sigur că n-am uitat. Ascunde-te-n desiş şi aşteaptă-l pe George.

Îşi îndesă pălăria pe cap pînă peste ochi.

— George o să mă beştelească de nu mă văd, continuă el. George o să vrea să fie singur şi să nu-i mai fac io necazuri.

Întoarse capul şi se uită la culmile strălucitoare ale munților.

— Pot să mă duc direct acolo şi să găsesc o peşteră, zise el.

Apoi continuă trist:

— …şi să nu mai mănînc niciodată sos de roşii… da' n-o să-mi pese. Dacă George nu mă mai vrea… o să plec. O să plec.

Şi apoi din capul lui Lennie răsări o bătrînică grăsună. Purta ochelari cu lentile groase şi bombate, avea un şorț enorm, în carouri şi cu buzunare, şi era curată şi apretată. Se proțăpi în fața lui Lennie, îşi puse mîinile în şolduri şi se încruntă dojenitoare la el.

Şi cînd vorbi, vorbi cu glasul lui Lennie.

— Ț-am spus şi ț-am răs-spus, zise ea. Ț-am spus: „Ascultă de George, că-i tare de treabă şi-i bun cu tine". Da' tu nici nu bagi de samă. Numa' rele faci.

— Am încercat, doamna tuşa Clara, îi răspunse Lennie. Am încercat şi-am tot încercat. Da' tot nu mi-o ieşit.

— La George nu te gîndeşti defel, continuă ea cu glasul lui Lennie. Numa' bine ți-o făcut tot timpu'. Cînd primea o bucată de plăcintă, tu căpătai jumate, ba chiar mai mult. Şi dacă avea sos de roşii, păi, ți-l dădea pe tot ție.

— Ştiu, zise Lennie amărît. Am încercat, doamna tuşa Clara. Am încercat şi-am tot încercat.

Ea îl întrerupse.

— În tot timpul ăsta i-ar fi putut merge de minune dacă n-ai fi fost tu. Şi-ar fi luat banii, şi-ar fi făcut de cap cu curvele şi-ar fi putut merge la bar, să joace biliard. Da' o trebuit să aibă grijă de tine.

Lennie gemu de amărăciune.

— Ştiu, doamna tuşa Clara. O să mă duc pe dealurile alea de colo şi dau io de-o peşteră şi-acolo o să trăiesc, ca să nu-i mai dau atîta bătaie de cap lu' George.

— Zici tu numa' aşa, spuse ea tăios. Veşnic zici chestia asta, da' ştii a' dracu' de bine că n-o s-o faci cîtu-i lumea. O să te ţii ca scaiu' de George şi-o să-i mînci zilele.

— Păi, oricum îi mai bine să mă duc, zise Lennie. Că George n-o să mă mai lase să grijesc de iepuri.

Mătuşa Clara dispăru şi din capul lui Lennie răsări un iepure uriaş. Stătea în faţa lui, ridicat pe picioarele dinapoi, dădea din urechi şi-şi încreţea nasul la el. Şi el vorbea tot cu glasul lui Lennie.

— Să grijeşti de iepuri! zise el plin de dispreţ. Ticălos ţicnit ce eşti! Nici să lingi încălţările unui iepure nu meriţi. Ai uita de ei şi i-ai înfometa. Asta ai face. Şi-atunci ce-ar crede George?

— Ba *nu* , n-aş uita! zise Lennie cu voce tare.

— Nu pe dracu', spuse iepurele. Nu faci nici cît un cui pe care să ţi-l bată-n sicriu. Numa' Dumnezeu ştie că George o făcut ce-o putut ca să te scoată din rahat, da' tot degeaba. Dacă-ţi închipui că George o să te lase să grijeşti de iepuri, eşti şi mai ţicnit decît erai. N-o să te lase. O să te snopească-n bătaie c-un par, asta o să facă.

Acum Lennie răspunse agresiv:

— Ba nu! George n-o să facă una ca asta. Io-l ştiu pe George de… nici nu mai ştiu de cînd… şi-n veci n-o ridicat mîna să dea-n mine c-un par. Îi tare cumsecade cu mine. N-o să fie rău.

— Păi, s-o săturat şi el de tine, zise iepurele. O să te snopească-n bătaie şi dup-aia o să plece şi-o să te lase-n plata Domnului.

— Ba nu! ţipă disperat Lennie. N-o să facă aşa ceva. Îl ştiu io pe George. El şi cu mine umblăm laolaltă.

Dar iepurele repetă încet şi fără oprire:

— O să te lase-n plata Domnului, ticălos ţicnit ce eşti. O să te lase singur-singurel. O să te lase-n plata Domnului, ticălos ţicnit ce eşti.

Lennie îşi acoperi urechile cu mîinile.

— Ba nu, îţi zic că nu.

Şi ţipă:

— Of! George… George… George!

George apăru liniştit din desiş şi iepurele o tuli înapoi în creierul lui Lennie.

— De ce dracu’ urli-n halu’ ăsta? întrebă George cu o voce potolită.

Lennie se ridică în genunchi.

— N-o să mă laşi, George, nu? Ştiu io că n-o să mă laşi.

George se apropie ţeapăn şi se aşează lîngă el.

— Nu.

— Am ştiut io! strigă Lennie. Nu eşti tu din ăia.

George rămase tăcut.

— George, zise Lennie.

— Îhî?

— Iar am făcut ceva rău.

— Nu mai contează, spuse George şi tăcu iar.

De-acum soarele îşi mai arunca lumina doar pe culmile cele mai înalte. Umbra din vale era albăstruie şi blîndă. Din depărtare se auzea larma unor bărbaţi ce strigau unul la altul. George întoarse capul şi ascultă strigătele.

— George, zise Lennie.

— Îhî?

— N-ai de gînd să mă beşteleşti?

— Să te beştelesc?

— Păi, da, cum ai mai făcut. Cum zici tu: „Dacă n-ai fi tu, mi-aş lua ăia cinzeci de dolari…“

— Doamne, Lennie! Nu ţii minte nimic din ce se-ntîmplă, da’ ţii minte tot ce zic io.

— Na, nu spui?

George se scutură, vrînd să se dezmeticească. Zise pe un ton lemnos:

— Ce uşor aş mai duce-o dac-aş fi singur.

Vocea îi era monotonă şi egală.

— Mi-aş găsi o slujbă şi-aş lucra şi n-aş avea treabă.

Se opri.

— Zi mai departe, îl îndemnă Lennie. Şi cînd s-ar termina luna…

— Şi cînd s-ar termina luna, mi-aş lua ăia cinzeci de dolari şi m-aş duce la… bordel…

Se opri iar.

Lennie îl privi nerăbdător.

— Hai, mai spune, George! N-ai de gînd să mă beşteleşti?

— Nu, spuse George.

— Păi, na, io pot pleca, zise Lennie. M-aş duce pe dealurile alea de colo şi găsesc io o peşteră dacă tu nu mă vrei.

George se scutură iar, ca să se dezmeticească.

— Nu, zise el. Vreau să rămîi aicea, cu mine.

Lennie zise şiret:

— Zi-mi cum mi-ai mai zis.

— Ce să-ți zic?

— Despre ăilalți şi despre noi.

George spuse:

— Ăştia ca noi n-au familie. Fac niscaiva bani şi-apoi îi toacă. N-au pe nime-n lume la care să le pese de ei…

— *Da' nu noi!* strigă fericit Lennie. Zi acuma despre noi.

George tăcu o clipă.

— Da' nu noi, zise el.

— Fin'că…

— Fin'că io te am pe tine şi…

— Şi io te am pe tine. Ne-avem unu' p-altu', aia-i, şi ne pasă unu' de altu'! strigă triumfător Lennie.

Briza uşoară a serii adie peste luminiş, frunzele foşniră şi vălurelele stîrnite de vînt unduiră pe suprafaţa iazului verde. Şi strigătele bărbaţilor se auziră din nou, de data aceasta mult mai aproape ca înainte.

George îşi dădu jos pălăria. Zise cu o voce tremurătoare:

— Dă-ţi jos pălăria, Lennie. Îi un aer plăcut.

Lennie, ascultător, îşi scoase pălăria şi o puse pe pămînt, în faţa lui. Umbra din vale se făcuse şi mai albastră, iar seara se lăsa cu repeziciune. Vîntul aduse pînă la ei nişte trosnete din desiş.

— Zi cum o să fie, se rugă Lennie.

George stătuse cu urechea ciulită la zgomotele din depărtare. Preţ de o clipă arătă foarte hotărît.

— Uită-te dincolo de rîu, Lennie, şi-o să-ţi zic în aşa fel, că mai c-o să vezi cum îi.

Lennie întoarse capul şi se uită pe malul celălalt al iazului şi în sus, spre povîrnişurile tot mai întunecate ale munţilor Gabilan.

— O să ne luăm un locşor, începu George.

Vîrî mîna în buzunarul hainei şi scoase Lugerul lui Carlson. Trase piedica şi puse mîna, cu tot cu pistol, jos, în spatele lui Lennie. Se uită la ceafa lui Lennie, la locul unde spinarea se uneşte cu craniul.

Din susul rîului se auzi vocea unui bărbat şi altul îi răspunse.

— Zi mai departe, îl îndemnă Lennie.

George ridică pistolul şi mîna îi tremură, aşa că lăsă iarăşi arma jos.

— Zi mai departe, zise iar Lennie. Cum o să fie. O să ne luăm un locşor.

— O s-avem o vacă, spuse George. Şi poate c-o s-avem un porc şi găini… şi pe cîmp o s-avem… un petic de lucernă…

— Pentru iepuri! strigă Lennie.

— Pentru iepuri, repetă George.

— Şi io o să grijesc de iepuri.

— Şi tu o să grijeşti de iepuri.

Lennie chicoti fericit.

— Şi-o să trăim din belşugu' pămîntului.

— Da.

Lennie întoarse capul.

— Nu, Lennie. Uită-te acolo, pe malul ălălalt, ca şi cum mai c-ai vedea locu'.

Lennie îl ascultă. George coborî privirea spre pistol.

În desiş se auzea deja tropăit de paşi. George se întoarse şi se uită într-acolo.

— Zi mai departe, George. Cînd o s-o facem?

— Cît de curînd.

— Io şi cu tine.

— Tu… şi cu mine. Toată lumea o să se poarte frumos cu tine. N-o să mai fie nici un bucluc. Nimeni n-o să mai facă rău la nimeni şi nici n-o să mai fure.

— Am crezut că eşti supărat pe mine, George.

— Nu, zise George. Nu, Lennie. Nu-s supărat. N-am fost nicicînd şi nici acuma nu-s. Vreau să ştii asta.

De-acum vocile se apropiară. George ridică pistolul şi ascultă vocile.

— Hai s-o facem acuma, se rugă Lennie. Hai să luăm locşoru' ăla.

— Sigur, acuma. Tre' s-o fac. Tre' s-o facem.

Şi George ridică pistolul, îl ţinu drept şi îi apropie ţeava de ceafa lui Lennie. Braţul îi tremura violent, dar faţa îi încremeni şi mîna i se linişti. Apăsă pe trăgaci. Ecoul împuşcăturii se înălţă pe dealuri şi se prăvăli înapoi. Lennie zvîcni, apoi se lăsă uşor în faţă, pe nisip, şi rămase acolo nemişcat.

George se cutremură şi se uită la pistol, după care îl azvîrli departe de el, înapoi pe mal, lîngă grămăjoara de cenuşă. Desişul se umplu de strigăte şi de zgomot de picioare alergînd.

Vocea lui Slim strigă:

— George! Unde eşti, George?

Dar George stătea ţeapăn pe mal şi se uita la mîna lui dreaptă, care azvîrlise pistolul. Grupul năvăli în luminiş, avîndu-l pe Curley în frunte. Acesta îl văzu pe Lennie întins pe nisip.

— Gata, s-a zis cu el.

Se apropie şi coborî privirea spre Lennie, după care se uită iar la George.

— Fix în ceafă, zise el încet.

Slim se duse direct la George şi se aşeză alături, foarte aproape de el.

— Nu-ţi fă sînge rău, zise Slim. Cîteodată omu' mai trebe să facă şi din astea.

Dar Carlson stătea aplecat peste George.

— Cum ai făcut-o? întrebă el.

— Am făcut-o şi gata, zise George obosit.

— Avea pistolu' meu?

— Îhî. Avea pistolu' tău.

— Şi tu i l-ai luat şi l-ai omorît?

— Îhî. Aşa am făcut.

Vocea lui George era aproape o şoaptă. Se uita fix la mîna lui dreaptă, în care ținuse pistolul.

Slim îl apucă de cot.

— Haida, George. Io şi cu tine mergem să bem ceva.

George îl lăsă să-l ajute să se ridice.

— Îhî, să bem ceva.

— O fost musai, George, zise Slim. Jur c-o fost musai. Haida cu mine.

Îl conduse pe George spre locul unde începea cărarea şi-apoi în sus, către şosea.

Curley şi Carlson se uitară după ei. Iar Carlson zise:

— Ce dracu' crezi că-i cu ăştia doi?

Table of Contents

1

2

3

4

5

6